

Tisdagen den 21 februari

Kl. 13.00–15.55  
18.00–20.54

---

### § 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 31 januari justerades.

### § 2 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse hade kommit in från Valprovsnämnden:

#### *Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot*

Till Valprovsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Lars Beckman (M) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 15 februari 2017 sedan Margareta B Kjellin (M) avlidit.

Valprovsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 20 februari 2017

*Svante O. Johansson*

ersättare för ordföranden

*/Mattias Andersson*

sekreterare

### § 3 Anmälan om ändrad partibeteckning

Från Anna Hagwall hade följande skrivelse kommit in:

Till Sveriges riksdag

Anmälan om ändrad partibeteckning

Härmed vill jag meddela att jag har utträtt ur Sverigedemokraterna och inte längre tillhör Sverigedemokraternas riksdagsgrupp.

Jag ska alltså vara riksdagsledamot utan partibeteckning under återstoden av valperioden.

Stockholm den 16 februari 2017

*Anna Hagwall*

Skrivelsen lades till handlingarna.

Prot. 2016/17:71  
21 februari  
-----

#### § 4 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:  
prot. 2016:17:17 för torsdagen den 16 februari från miljö- och jordbruksutskottet,  
prot. 2016/17:21 för torsdagen den 16 februari från miljö- och jordbruksutskottet samt  
prot. 2016/17:26 för tisdagen den 14 februari från finansutskottet.

#### § 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

##### *Interpellation 2016/17:302*

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:302 Arbetsgivaravgifter  
av Larry Söder (KD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 mars 2017.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.  
Stockholm den 16 februari 2017

Näringsdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

*Fredrik Ahlén*

Expeditionschef

##### *Interpellation 2016/17:313*

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:313 Reglerna för SVT  
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdag den 14 mars.

Skälet till dröjsmålet är att ministern är bortrest.

Stockholm den 14 februari 2017

Kulturdepartementet

Alice Bah Kuhnke (MP)

Enligt uppdrag

*Helena Swenzén*

Expeditions- och rättschef

##### *Interpellation 2016/17:314*

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:314 SVT:s användning av licenspengar  
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdag den 14 mars.

Skälet till dröjsmålet är att ministern är bortrest.  
Stockholm den 14 februari 2017  
Kulturdepartementet  
Alice Bah Kuhnke (MP)  
Enligt uppdrag  
*Helena Swenzén*  
Expeditions- och rättschef

Prot. 2016/17:71  
21 februari  
-----

*Interpellation 2016/17:315*

Till riksdagen  
Interpellation 2016/17:315 SVT:s sändningstillstånd  
av Edward Riedl (M)  
Interpellationen kommer att besvaras tisdag den 14 mars.  
Skälet till dröjsmålet är att ministern är bortrest.  
Stockholm den 14 februari 2017  
Kulturdepartementet  
Alice Bah Kuhnke (MP)  
Enligt uppdrag  
*Helena Swenzén*  
Expeditions- och rättschef

*Interpellation 2016/17:316*

Till riksdagen  
Interpellation 2016/17:316 Centralisering av journalister  
av Edward Riedl (M)  
Interpellationen kommer att besvaras tisdag den 14 mars.  
Skälet till dröjsmålet är att ministern är bortrest.  
Stockholm den 14 februari 2017  
Kulturdepartementet  
Alice Bah Kuhnke (MP)  
Enligt uppdrag  
*Helena Swenzén*  
Expeditions- och rättschef

*Interpellation 2016/17:317*

Till riksdagen  
Interpellation 2016/17:317 SVT:s närvaro på Facebook  
av Edward Riedl (M)  
Interpellationen kommer att besvaras tisdag den 14 mars.  
Skälet till dröjsmålet är att ministern är bortrest.  
Stockholm den 14 februari 2017  
Kulturdepartementet  
Alice Bah Kuhnke (MP)  
Enligt uppdrag  
*Helena Swenzén*  
Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:318 Public service och onlinetjänster  
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdag den 14 mars.

Skälet till dröjsmålet är att ministern är bortrest.

Stockholm den 14 februari 2017

Kulturdepartementet

Alice Bah Kuhnke (MP)

Enligt uppdrag

*Helena Swenzén*

Expeditions- och rättschef

## § 6 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

KOM(2017) 10 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 12 april.*

## § 7 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

2016/17:AU5 Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid m.m.

Justitieutskottets betänkande

2016/17:JuU10 Misstänkta rätt till insyn i förundersökningar

Trafikutskottets betänkande

2016/17:TU6 It- och postfrågor

Utbildningsutskottets betänkanden

2016/17:UbU14 Förskolan

2016/17:UbU11 Förändring av ägarandelarna i en europeisk synkrotronljusanläggning

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden

2016/17:MJU7 Giftfri vardag

2016/17:MJU10 Vattenvård

Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Katarina Brännström har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att de personer som tidigare deltagit i sysselsättningsfasen ska få en meningsfull sysselsättning och komma närmare ett arbete.

Varje människa är en resurs, och alla som kan arbeta ska arbeta. Ett arbete innebär en möjlighet till egen försörjning, tillhörighet, gemenskap och makt att forma sitt liv och sin framtid. Det är regeringens främsta prioritering att fler människor ska komma i arbete.

Utvecklingen i svensk ekonomi är stark och efterfrågan på arbetskraft är god. Sedan regeringen tillträdde har antalet sysselsatta ökat med 150 000 personer samtidigt som arbetslösheten minskar, inte minst bland ungdomar vars arbetslöshet är den lägsta på 13 år. Samtidigt som efterfrågan på arbetskraft är stark är arbetslösheten hög inom vissa grupper, särskilt bland vuxna med kort utbildning och personer som varit kort tid i Sverige.

Regeringens ambition med reformeringen av jobb- och utvecklingsgarantin samt avskaffandet av fas 3 och dess sysselsättningsplatser är att alla deltagare utifrån sina individuella behov ska kunna erbjudas aktiva insatser för att komma närmare arbetsmarknaden. Personer som varit arbetslösa under en längre tid ska inte förvaras i en insats som inte leder vidare till jobb. Med regeringens förändrade arbetsmarknadspolitik och med ett mindre detaljstyrt regelverk ska långtidsarbetslösa utifrån sina individuella behov ha möjlighet att ta del av Arbetsförmedlingens hela verktygslåda av insatser.

Möjligheten att studera har förstärkts, extratjänster har införts och förstärkts och möjligheten att ta del av arbetsträning har utökats.

Arbetsförmedlingen kan numera göra en individuell bedömning och fatta beslut om en meningsfull insats eller aktivitet för varje enskild individ. Att fatta ett beslut av kvalitet om en insats eller aktivitet kan ta längre tid men blir sannolikt bättre i längden för individiden. Det viktigaste är att rätt person få rätt insats vid rätt tidpunkt.

Sammantaget innebär regeringens politik att långtidsarbetslösa kan erbjudas aktiva arbetsmarknadspolitiska insatser och möjlighet att studera inom det reguljära utbildningsväsendet. Båda möjligheterna utgår från individernas egna behov och stärker deras förutsättningar att få ett jobb eller påbörja studier.

Anf. 2 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Jag ske be att få tacka ministern för svaret, även om jag kan tycka att det var mer allmänt hålllet än ett riktigt svar på min fråga, som löd så här: Tänker ministern vidta några åtgärder för att de personer som tidigare deltagit i sysselsättningsfasen ska få en meningsfull sysselsättning och komma närmare ett arbete?

Sedan regeringen för ett år sedan ströp inflödet till fas 3 har två tredjedelar försvunnit ur åtgärden. Det var närmare 40 000 som fanns där från början, och nu är det ungefär 9 700 kvar. Man ligger ett år före i sin plan för avvecklingen.

Knappt ett år efter att avvecklingen inleddes visade det sig att regeringens löfte, som då gavs om meningsfulla åtgärder för jobb, egentligen inte har infriats. Av de personer som fanns i fas 3 har 14 000 skrivits in hos Arbetsförmedlingen för åtgärder. Av dessa har 3 000 ingen registrerad aktivitet, och vad de gör kan Arbetsförmedlingen inte svara på. De torde inte vara en prioriterad grupp för utbildningsanordnarna, som till exempel har fått den nya uppgiften att integrera alla nyanlända. Extratjänsterna som kom till som en ersättning är drygt 2 000 i hela landet, så det har inte heller blivit någon riktig insats för dessa människor.

Det är också tråkigt att många sociala organisationer som kunde erbjuda jobb till de här människorna – hunddagis, trädgårdsskötsel, loppis, kaféer och en massa intressanta och bra sysselsättningar – nu har fått säga upp sin personal, vilket ger många följder.

Vad som har hänt med de 30 000 som har lämnat fas 3 är det nog ingen som vet. Jag undrar om ministern vet det. Det troliga är att de står allra längst från arbetsmarknaden och har kommit ännu längre bort från jobb och meningsfull tillvaro.

En fjärdedel av dem som har lämnat har någon form av stödanställning. Det är väl i och för sig bra, men det är ju bara en liten grupp. Många av dem har stora problem, till exempel funktionshinder. Många är över 55 år och med begränsad arbetsförmåga. En del är utrikes födda. 4 000 är placerade i gruppen matchning och uppföljning, vilket innebär att de har ett möte med en handläggare bara varannan eller var tredje månad.

Frågan kvarstår: Vad i de långtidsarbetslösas situation har regeringen förbättrat genom att avveckla fas 3? Svaret är nog att många har fått gå hem till ren passiv arbetslöshet. Jag har själv talat med flera fas 3-anordnare som vittnar om sorgliga människöden. Människors trygghet har rämnat, och de mår mycket dåligt.

Ylva Johansson lovade faktiskt att alla skulle ha en plats att gå till, en åtgärd eller arbetsträning. Men vad är det som har hänt? Jag tycker att svaret som jag fått om detta är ganska luddigt. Man har ju lovat intensivt att bekämpa långtidsarbetslösheten. I juni sa ministern här i kammaren att man skulle återkomma med åtgärder, men det känns som att det har hänt väldigt lite.

Det vore bra att få ett mer konkret svar på vad som faktiskt har tänkts för de här människorna, som det var så viktigt att få ur fas 3, vilket jag vet var ett stort och starkt vallöfte från Socialdemokraterna. Det är nästan cyniskt att många av dem har lämnats åt sitt öde. De tillhör de svaga grupperna i arbetslöshetskön.

Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag ska rätta mig själv. Katarina Brännström frågar om jag avser att vidta några åtgärder för att de personer som tidigare deltagit i sysselsättningsfasen ska få en meningsfull sysselsättning och komma närmare ett arbete. Svaret på frågan är naturligtvis ja. Det är det som är själva fokus i regeringens arbete.

Låt oss titta på vad fas 3 var för något. Under fas 1 och fas 2 fanns det vissa begränsade arbetsmarknadspolitiska åtgärder som Arbetsförmedlingen kunde erbjuda eller anvisa personer till. Utbildning var dock ingen av dessa, men det fanns en del andra. När man kom till fas 3 var regeln

sådan att Arbetsförmedlingen var förhindrad att använda de arbetsmarknadspolitiska verktyg som fanns tillgängliga i faserna 1 och 2.

Jag tycker att det är helt galet att tänka att för de personer som har varit arbetslösa längst ska man begränsa de insatser som kan användas. Jag tror att man måste göra precis tvärtom. För dem som har varit arbetslösa längst tid beror detta förmodligen på att de har svårare än andra att få arbete. Min erfarenhet är att man då måste mötas individuellt utifrån de specifika förutsättningar och behov som varje individ har. Det är därför Arbetsförmedlingen nu har tillgång till hela verktygslådan utan begränsning, och vissa verktyg är särskilt tillgängliga för dem som står längst från arbetsmarknaden och har varit arbetslösa länge. Det är rimligt att vi utökar verktygslådan och satsar på lite mer generösa insatser för dem som står allra längst från arbetsmarknaden, och det är det vi nu gör. Vi ser också att arbetsträning och subventionerade anställningar ökar.

Låt mig förklara för Katarina Brännström att bara för att man inte har någon registrerad aktivitet i Arbetsförmedlingens databas betyder det inte att man inte har någon aktivitet. Det betyder att aktiviteten i stället finns redovisad i individens handlingsplan. I dag finns det inget sätt i Arbetsförmedlingens statistikuppföljning att se vad någon gör som inte har en av de kategoriserade insatserna. Det är givetvis en brist att det är så, men vilka aktiviteter man deltar i redovisas i handlingsplanen och i varje individs aktivitetsrapportering.

Det är alldeles klart att vi kommer att behöva göra ännu mer för denna grupp. Nu går det bra på arbetsmarknaden; vi har stark ekonomisk tillväxt och stark tillväxt av nya jobb. Det betyder att de som står nära arbetsmarknaden får jobb. Bland dem som har en hygglig utbildning eller inte har varit arbetslösa länge sjunker arbetslösheten snabbt. Men för de grupper som står långt från arbetsmarknaden kvarstår betydande svårigheter. Det gäller särskilt dem med kort utbildning.

Därför är det viktigt att vi får ut fler personer i utbildning, och här måste jag självkritiskt säga att vi inte har lyckats tillräckligt väl. Det är på tok för få långtidsarbetslösa som går vidare till reguljär utbildning trots att vi vet att det för många skulle vara en vettig insats. Här kommer regeringen att komma med fler insatser för att uppnå detta.

Anf. 4 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Ylva Johansson vet att det har funnits många bra fas 3-placeringar och många bra anordnare. Men det blev en symbolfråga i valet, och att människor hamnar i kläm är olyckligt.

Det finns också en visst önsketänkande vad gäller Arbetsförmedlingens resurser. De räcker inte, och denna grupp är inte heller prioriterad på Arbetsförmedlingen.

Av de 85 000 jobb som regeringen utlovade har det inte blivit mer än 4 000. Det är klart att inte många av dem med vissa svårigheter och som står långt från arbetsmarknaden är med i den gruppen.

Man gömmer sig bakom en högkonjunktur, men för dessa människor finns det tyvärr aldrig någon högkonjunktur. De hamnar alltid sist i kön när det kommer till både jobb och insatser.

Prot. 2016/17:71

21 februari

-----

Svar på  
interpellationer

Det olyckliga är att fas 1 och fas 2 misslyckades med att över huvud taget få dessa människor i jobb eller åtgärder. Man hade flera år på sig men gjorde väldigt lite. Därför blev många av dem glada när de väl kom in i fas 3 och fick en meningsfull sysselsättning. Jag har själv träffat många som tyckte att de fick ett nytt liv.

Det Ylva Johansson säger om en verktygslåda och Arbetsförmedlingen resurser ska vi nog ta med en nypa salt. Det är klart att det finns resurser och att långtidsarbetslösa borde få hjälp hos Arbetsförmedlingen.

Men jag tycker att en regering som slopar en reform som berör 40 000 människor borde vara mer intresserad av att få veta vad som har hänt med dem. Hur gick det? Hamnade de sist i kön? Är de i utbildning? Några har förstås fått jobb med stödåtgärder, vilket statistiken visar, och det är jättebra. Men hur har det gått för alla de andra? Ökar de psykiska diagnoserna nu?

När man med politik och i nästan ett enda penndrag kan ändra livet och vardagen för en stor grupp människor borde det finnas mer att säga om hur det har gått för dem. Det kan inte bara vara symbolfrågor i valet. Det är faktiskt riktiga människor vi talar om, och många av dem mår dåligt.

Vad gäller aktiviteter vet vi att Arbetsförmedlingens resurser inte räcker till. Man misslyckas i många avseenden att få människor i jobb och åtgärder. Därför är det ännu mer olyckligt att man ägnar sig åt ett önsketänkande när det gäller denna grupp.

Många av dem hade bra insatser, och sociala företag, organisationer, kyrkor, föreningar och andra är nu olyckliga över att det löfte som ministern gav om att de skulle få fortsätta att ha arbetssträning och annat inte har infriats. Nu avvecklas de.

De civila insatserna från denna typ av företag och organisationer är en viktig resurs i hela samhällsbygget, och den tycker jag att vi ska vara rädda om och inte sjabbla bort. Men tyvärr har regeringen inte varit rädd om den.

Regeringen borde inte bara vara självkritisk till att man inte har lyckats få så många långtidsarbetslösa i utbildning. Självkritiken borde också gälla hur man har behandlat dessa anordnare, för många av dem var mycket seriösa.

Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag kanske missförstod Katarina Brännström, men det lät som att hon inte tycker att det viktigt med en politik som skapar många nya jobb eftersom det ändå kan bli fortsatt svårt för dem som står långt från arbetsmarknaden att få dessa jobb.

Jag har motsatt uppfattning. Det grundläggande för att bekämpa arbetslösheten är att föra en ekonomisk politik som gör att vi har en stark ekonomisk tillväxt, investeringar, växande företag, fler jobb och fler arbetsgivare som vill anställa. Det finns ingen arbetsmarknadspolitik i världen som kan kompensera för att man inte för en politik som gör att vi har ett Sverige som växer och arbetsgivare som vill anställa.

Arbetsmarknadspolitikens roll är att rusta människor för att kunna ta de lediga jobben, och självklart behöver vissa personer mer insatser än andra.



Katarina Brännström talade om att förändra verkligheten i ett penn-  
drag. Det var faktiskt vad den gamla regeringen gjorde när den i ett penn-  
drag bestämde att om man hade varit arbetslös tillräckligt länge för att  
hamna i fas 3 skulle man placeras där och inte få tillgång till några andra  
insatser som kunde leda till arbete. Jag tycker att det var helt orimligt.

För oss är långtidsarbetslösa och andra personer som har svårt att få  
fotfäste på arbetsmarknaden en prioriterad grupp. De ska få tillgång till de  
åtgärder som kan leda till arbete.

Jag delar Katarina Brännströms uppfattning i en sak: De arbetsintegre-  
rande sociala företagen och det civila samhället är omistliga delar i sam-  
hällsbygget. De behövs och kan och bör ta ett större ansvar än vad de gör  
i dag. Det har vi också öppnat för i regelverket. Det är givetvis upp till  
Arbetsförmedlingen vilka man anlitar när det gäller arbetsträning, men det  
är en åtgärd som ökar.

Fru talman! Katarina Brännström säger att AF:s problem handlar om  
att man har begränsade resurser. Jag delar inte den uppfattningen. AF har  
problem, men det är inte en resursbrist.

Anf. 6 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Det är möjligt att Arbetsförmedlingen har de resurser man  
behöver, men man använder inte resurserna som det var tänkt. Det finns  
också en stor tröghet i systemet, vilket det finns många bevis på.

Det är bra att det finns nya jobb och att det går bra för Sverige. Jag är  
jätteglad för det. Vi är i en högkonjunktur. Sverige växer, och Sveriges  
ekonomi går bra. Då borde det vara enkelt att fixa fler jobb, fler utbild-  
ningsplatser, fler praktikplatser och annat som skulle komma denna grupp  
till godo.

Men era jobbförslag har misslyckats. Av de 85 000 har det blivit 4 000.  
Det är inte mycket att skryta med.

Att det finns en högkonjunktur och en efterfrågan gör väldigt lite för  
denna grupp, så det är här politiken måste komma in.

Både innanför och utanför den reguljära arbetsmarknaden, kanske  
inom sociala organisationer, borde man kunna hitta platser åt många av  
dem. Många är kanske inte anställbara fullt ut – låt oss inte hymla med det  
– men de behöver ändå få en meningsfull sysselsättning och kunna räkna  
sig till dem som går till ett jobb varje dag. Det är viktigt.

Jag tackar för debatten och hoppas att vi slipper ha fler debatter om  
denna grupp. Jag hoppas att dessa människor får det stöd de har rätt till  
och att de flesta av dem får komma in i den värme som det innebär att vara  
någonstans på dagarna och ha en meningsfull sysselsättning.

Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vill också tacka för debatten.

Jag kan instämma i den sista önsknigen, att alla människor ska ha ett  
arbete att gå till. Låt mig tillägga att för mig är en sysselsättningsplats utan  
lön inte ett arbete. Ett arbete förutsätter att man får lön för sitt arbete. Det  
är detta som är regeringens prioritering.

Överläggningen var härmed avslutad.

**§ 9 Svar på interpellation 2016/17:241 om Arbetsförmedlingens upphandlingar**

Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Katarina Brännström har frågat mig om jag finner anledning att vidta åtgärder med anledning av nya påvisade brister hos Arbetsförmedlingen när det gäller upphandling av utbildningar.

Upphandlingarna påverkas av att arbetsmarknaden är föränderlig och att nya och specifika behov hos arbetsgivare kan uppstå snabbt. Myndigheten behöver kontinuerligt analysera nya behov på arbetsmarknaden samtidigt som tidigare avtal måste löpa ut innan nya upphandlingar påbörjas. Detta, i kombination med att många upphandlingar överklagas och att handläggningstiderna hos rättslig instans ibland är långa, har inneburit att det uppstått uppehåll mellan vissa avtal. Arbetsförmedlingen är medveten om problemet och arbetar hårt för att lösa det.

Arbetsförmedlingen ska se till att det finns arbetsmarknadsutbildning eller andra insatser som rustar personer så att de kan etablera sig på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen gör detta bland annat genom upphandling. Det är ett grundläggande krav på en myndighet att den hanterar sin upphandling på ett effektivt och korrekt sätt. Myndigheten ska själv bestämma hur och vad som ska handlas upp.

Det är Arbetsförmedlingen som har expertkunskap och som kan avgöra vilka insatser och utbildningar som behövs och när de behövs. Regeringen utgår därför från att Arbetsförmedlingen har gjort sådana bedömningar. Utöver upphandlade utbildningar har regeringen förbättrat möjligheterna för Arbetsförmedlingen att tillsammans med den kommunala vuxenutbildningen stå för relevant utbildning som möter arbetsmarknadens behov.

Regeringen har inrättat Upphandlingsmyndigheten, som har till uppdrag att utveckla och stödja den upphandling som görs av upphandlande myndigheter. Arbetsförmedlingen har möjlighet att ta hjälp av Upphandlingsmyndigheten i sitt arbete med att förbättra sin upphandling.

Departementet följer frågan om upphandling av arbetsmarknadsutbildning, och regeringen ser i dagsläget inget behov av att vidta åtgärder.

Anf. 9 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Jag ska be att få tacka för svaret. Jag måste dock fråga mig om ministern inte har förstått hur allvarlig situationen är eller om hon försöker dölja hur illa ställt det faktiskt är inom Arbetsförmedlingen.

Ministern berör inga av de problem med misslyckade upphandlingar som jag frågade om, där Arbetsförmedlingen på grund av brister, låg kvalitet eller överklagade utbildningar har fått domar emot sig. Det handlar om tiotusentals utbildningstillfällen som har gått i stå. Ibland har det dröjt ett helt år innan de har kommit igång.

Senast var det fordonsmekaniker och yrkeschaufförer, som det är stor brist och efterfrågan på, som var uppe i kammarrätten, där Arbetsförmedlingen förlorade. Det gäller även yrkessvenska och arbetsträningsplatser, som har gått till förvaltningsrätten, där Arbetsförmedlingen fick en dom emot sig på grund av brister i upphandlingen.

En upphandling värd närmare en halv miljard gällande yrkessvenska avgjordes genom lottning. Det känns inte särskilt seriöst. Detta har fått hård kritik inom branschen. Kritiken är inte ny, utan ständigt pågående. Det är dålig planering och felaktiga upphandlingar som har tvingat Arbetsförmedlingen att skjuta upp arbetsmarknadsutbildningar för väldigt många.

De företag som skulle ha levererat utbildningar tvingas säga upp sina anställda, för de har inga arbetsuppgifter. Detta hände både i höstas och förra våren. Man sjabblar bort utbildningar som borde vara kärnverksamhet för Arbetsförmedlingen. Till och med den ansvarige på Arbetsförmedlingen erkänner att den långsiktiga prioriteringen och planeringen har brustit.

Arbetsförmedlingen har ett stort ansvar för integrationen under etableringsfasen. Utbildningsbehoven är mycket större än vad både Arbetsförmedlingen och regeringen erkänner. För ett år sedan skrev Mikael Sjöberg på DN debatt: "Det ser ljöst ut – om vi klarar etableringen av nyanlända". Sedan nämns krav på mer resurser, men någon lösning presenteras inte.

Ingenting har egentligen hänt sedan dess. Sanningen är att det är ett stort misslyckande för Arbetsförmedlingen. Är ministern medveten om detta?

Matchningen är redan i dag ganska kass. Många har en hög utbildning men har jobb där kraven är mycket enklare. Det gäller särskilt i mindre kommuner. Valideringen av utbildning tar alldeles för lång tid, och integrationen går för långsamt.

Det är sorgligt att Arbetsförmedlingen får bottenbetyg i ännu en förtroendemätning. Jag vet inte hur många sådana bottenapp ministern kan acceptera innan hon tycker att hon ska vidta några åtgärder mot Arbetsförmedlingen eller ens kritisera Arbetsförmedlingen.

Endast en av fem har förtroende för Arbetsförmedlingen, och de flesta arbetsgivare vänder sig till andra aktörer när de behöver arbetskraft. 73 procent av LO-medlemmarna har lågt förtroende för Arbetsförmedlingen – det är faktiskt ganska sorgligt.

Cecilia Fahlberg, regeringens utredare, är också kritisk. Hon konstaterar att varken arbetssökande eller arbetsgivare lockas av Arbetsförmedlingen.

Ministern sa att det finns vissa uppehåll inom vissa avtal. Det är en väldig försköning av ett stort misslyckande. Det handlar om människor som kunde ha kommit i utbildning och även i jobb, om de hade fått utbildningen.

I sitt svar nämnde ministern Upphandlingsmyndigheten. Jag skulle vilja veta: Vad gör den, och har Arbetsförmedlingen tagit någon hjälp av den? Det känns inte så, för det är alldeles för mycket som har gått snett när det gäller upphandlingarna.

Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är självklart mycket allvarligt när upphandlade insatser, till exempel utbildningar, inte finns på plats när de behövs. Det är mycket allvarligt, och det är ett svårt avbräck i hela arbetet för att matchningar ska fungera, att arbetsgivare ska få tag i kompetent personal och att arbetslösa ska få jobb.

Katarina Brännström och jag har haft många interpellationsdebatter och andra debatter här i kammaren. Katarina Brännström är väl medveten om att jag inte har hållit undan kritik mot Arbetsförmedlingen i många avseenden. Det är mycket allvarligt när det blir sådana glapp i upphandlingarna – så är det.

Katarina Brännströms fråga är dock vad jag ska göra åt upphandlingarna. Regeringen kan inte gå in och göra upphandlingar åt en myndighet. Det är ett grundläggande att myndigheten själv kan hantera sina upphandlingar på ett rättssäkert, korrekt och effektivt sätt.

För att hjälpa myndigheterna att göra detta har regeringen vidtagit en ganska kraftfull åtgärd, nämligen att inrätta en upphandlingsmyndighet, just för att ha expertkunskap i frågor där myndigheter – fler myndigheter än Arbetsförmedlingen – kan behöva hjälp i att hantera detta för att undvika denna typ av glapp. Denna åtgärd är redan vidtagen, och jag utgår från att Arbetsförmedlingen utnyttjar Upphandlingsmyndighetens kompetens.

Anf. 11 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Utvecklingen går inte åt rätt håll – det kan vi vara överens om.

Det tar alldeles för lång tid för nyanlända att komma i jobb. En av de första åtgärderna, som Ylva Johansson brukar nämna, är att det krävs utbildning. Om tröskeln hela tiden höjs och tiden går kommer dessa människor inte in på arbetsmarknaden. Det är allvarligt.

Det var bra att ministern betonade detta här nu i kammaren. Det skriftliga svaret till mig andades inte riktigt detta.

Ylva Johansson lovade stort och brett för några år sedan att alla nyanlända skulle komma i jobb eller studier inom två år. Det har inte lyckats, om man säger så. Det har visat sig att det tar nio år för hälften av en kull nyanlända att komma i jobb, och särskilt svårt är det för kvinnor. Om vi då har en arbetsförmedling som har svårt att klara av sina kärnuppgifter blir varken politiken eller dessa människor nöjda – det är självklart.

Vi kan inte ha en arbetsförmedling som misslyckas på punkt efter punkt. Det är skrämmande att vi har låtit det glida så länge. Jag och Moderaterna menar att Arbetsförmedlingen har spelat ut sin roll. Det visar det ena exemplet efter det andra. Varför? Jo, integrationen fungerar inte, arbetsmarknaden blir alltmer tudelad och matchningen misslyckas.

Man borde ta in andra välfungerande aktörer, som redan i dag lyckas fixa jobb, och ge dem en större uppgift när det gäller detta. Kommunerna kan också göra mer än Arbetsförmedlingen för att hjälpa människor i jobb.

Det är få som är nöjda med det som Arbetsförmedlingen åstadkommer, mer än möjligtvis regeringen och någon gång även ministern.

Upphandlingsmyndigheten har tydligen kommit till för att hjälpa Arbetsförmedlingen. Det är mycket bra. Jag har inte någon erfarenhet av vad de har gjort eller om Arbetsförmedlingen har tagit hjälp av dem. Men det är alldeles för många av dessa upphandlingar som har havererat, och det är allvarligt. Detta är vi helt överens om.

Det som också är allvarligt gäller förtroendet för Arbetsförmedlingen. Det är en av regeringens största myndigheter som går på knäna när det gäller förtroende. Ibland hänger det på en enskild tjänsteman.

När det gäller någon av dessa upphandlingar fick jag höra att det var en person som hade ansvaret, och den personen slutade. Då kunde inte någon annan fylla upp med kunskap. Det var därför som denna upphandling havererade.

Man undrar ibland hur organisationen fungerar inom Arbetsförmedlingen. Det är väl bra att det äntligen har kommit till en utredning som ska ge svar till ministern, så att man får mer kunskap om hur illa ställt det är.

Trots att vi är i en högkonjunktur nu har vi alldeles för många som inte kommer in på arbetsmarknaden. Det är alldeles för många som får vänta alldeles för länge på att få den utbildning som de faktiskt borde ha för att kunna få ett jobb på svensk arbetsmarknad. Här tycker jag att regeringen borde vidta kraftfulla åtgärder, och det borde man göra även när det gäller Arbetsförmedlingen. Vi kan inte fortsätta att ha det så här dåligt.

Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Låt mig säga att Arbetsförmedlingen arbetar med andra aktörer och ska också göra det. Det är meningen, och det gör man. Man gör det på ett mer organiserat och rättssäkert sätt än man gjorde på den tiden när man höll på med coacher och lotsar som hade betydande kvalitetsproblem. Det förekom också rena oegentligheter i denna typ av verksamhet. I dag arbetar man på ett mer organiserat och bättre sätt med kompletterande aktörer. Det är bra, och det ska man fortsätta göra.

Vi har också en utredning som tittar på Arbetsförmedlingens samarbete med andra aktörer. Jag har inte fått några indikationer om någonting annat än att man tycker att det är ett bra sätt att arbeta.

Arbetsförmedlingen ska samarbeta med kommunerna. Det är ett nytt åtagande sedan vi tillträdde, alltså att man öppnar för samarbete med kommunerna. Det sker nu på allt fler ställen på ett allt bättre sätt. Vi har nyligen gett ett nytt uppdrag om att det ska göras inte bara när det gäller ungdomar utan också när det gäller nyanlända och med särskilt stöd från den särskilda delegation som jobbar med att underlätta detta samarbete. Bedömningen i dag är att det i ungefär 70 procent av kommunerna kommer att ske en samlokalisering mellan Arbetsförmedlingen och kommunala verksamheter för att underlätta för arbetslösa ungdomar. Jag tycker att det är bra. Det är denna typ av samarbete som behövs.

När det gäller upphandlingar som överklagas, till exempel som gäller yrkesförare som vi har stor brist på, kom det en dom i Kammarrätten den 27 januari om att en upphandling om yrkesförare som kör buss måste göras om. Det är naturligtvis oerhört olyckligt och allvarligt med de avbräck som blir när man hamnar i en sådan situation. Då är det också viktigt att Arbetsförmedlingen nu tillsammans med branschen och tillsammans med kommuner försöker hitta pragmatiska sätt att hantera detta, så att vi inte får ett alltför stort glapp som drabbar de arbetsgivare som vill anställa.

Katarina Brännström berör också frågan om Arbetsförmedlingens organisation och hur väl Arbetsförmedlingen fungerar internt. Det är en berättigad fråga. Jag kan försäkra Katarina Brännström om att jag har stort

fokus på att förbättra Arbetsförmedlingens interna arbete och interna organisation.

Statskontoret har nyligen gjort en oberoende utvärdering, eller studie, av Arbetsförmedlingens så att säga inre liv – sättet att organisera det egna arbetet. Statskontorets bedömning är att myndigheten är på väg åt rätt håll men att det går långsamt och att det finns många delar där man skulle behöva komma ännu snabbare fram. Men tvivelsutan är riktningen den rätta.

Jag kan försäkra Katarina Brännström om att detta fortsatt är en viktig fråga för mig att följa och, om det behövs, agera i.

Anf. 13 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att Ylva Johansson här i kammaren ändå erkänner att det finns mycket som behöver förbättras och att regeringen förmodligen har ganska hård kritik internt och i sina kontakter med Arbetsförmedlingen.

Min kritik här i dag grundar sig lite grann på att jag tycker att statsrådet i sitt svar inte riktigt redovisar det som ministern nu säger här i kammaren, det vill säga att man försöker hitta många lösningar och att man har ett stort fokus på att förbättra. Detta döljs faktiskt i svaret, och det tycker jag är tråkigt. Jag tror nämligen att Arbetsförmedlingen och alla andra skulle må väl av att man faktiskt är öppen och ärlig och säger att man ser att dessa brister finns och att detta måste åtgärdas och att inte sopa detta under mattan och låtsas att dessa brister inte finns.

Det är klart att Arbetsförmedlingen har en jättearbetsuppgift. Det kan vi vara överens om. Ibland är den kanske för stor för att Arbetsförmedlingen ska kunna vara effektiv. Vi har tittat på lösningarna och sagt att det borde vara fler aktörer som gör vissa saker i stället för Arbetsförmedlingen.

Jag förväntar mig att Ylva Johansson kommer att vidta kraftfulla åtgärder om så krävs, eftersom jag inte kan tänka mig att det kan bli fler misslyckanden utan att det måste till ett tydligt statement från regeringen.

Jag tackar för denna debatt. Men till skillnad från när det gäller den andra debatten kan jag inte lova att vi inte kommer att debattera detta fler gånger. Tyvärr är jag rädd för att jag kommer att känna att jag måste ta upp fler brister och annat i interpellationer med ministern.

Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Katarina Brännström för debatten. Jag ser fram emot att vi ska fortsätta debattera denna fråga. Dessvärre tror även jag att vi kommer att stöta på ytterligare problem på en så stor myndighet med ett så stort ansvarsområde som vi får anledning att debattera. Men jag kan lova Katarina Brännström att jag inte kommer att sopa några problem under mattan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 15 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att underlätta för utrikes födda med låg utbildning att komma i jobb.

Regeringen har vidtagit och avser att vidta ytterligare åtgärder i syfte att öka möjligheterna för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen har till exempel infört moderna beredskapsjobb i de statliga myndigheterna, vilket innebär att långtidsarbetslösa och nyanlända ska kunna anställas i myndigheterna för att utföra enklare arbetsuppgifter. Regeringen har också breddat Arbetsförmedlingens verktygslåda genom att bland annat öppna upp extratjänsterna för nyanlända och höja subventionen i nystartsjobb för nyanlända.

Regeringen anser att både inslaget av kommunal vuxenutbildning under etableringstiden och övergångarna från etableringsuppdraget till reguljär utbildning behöver öka väsentligt. En stor del av deltagarna har behov av reguljära utbildningsinsatser för att ha en möjlighet att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Andra har behov av viss kompletterande utbildning för att kunna få ett arbete.

I Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2017 finns numera ett mål om att inskrivna utan fullständig gymnasieutbildning, särskilt inskrivna i etableringsuppdraget, i större utsträckning ska påbörja reguljära studier. Studierna kan bedrivas såväl inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program som i en etableringsplan utanför dessa.

Regeringen har bland annat gjort satsningar på yrkesvux och lärlingsvux som bland annat syftar till att nå de grupper som saknar eller behöver komplettera en gymnasieutbildning. En god etablering förutsätter ett nära samarbete mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen på lokal nivå, bland annat vad gäller kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, behörighetsgivande vuxenutbildning och yrkesvux.

Många av dem som sökte asyl i Sverige under 2015 var unga som kommer in i det svenska skolsystemet under grundskolans senare del eller i gymnasieåldern. Regeringen anser att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning för att öka möjligheterna att etablera sig på arbetsmarknaden.

Regeringen avser att ge Delegationen för unga till arbete ett utökat uppdrag att främja samverkan mellan berörda aktörer som har betydelse för nyanländas, företrädesvis nyanlända ungdomars, möjlighet att etablera sig i arbetslivet.

Regeringen har också gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att redovisa en handlingsplan för hur myndigheten avser att öka andelen utrikes födda kvinnor som arbetar eller studerar. Syftet är att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen för denna grupp. Myndigheten ska särskilt uppmärksamma kvinnor med kort eller ingen utbildningsbakgrund och med begränsad erfarenhet av lönearbete i Sverige. Uppdraget ska redovisas senast den 1 april 2017.

Anf. 16 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Tack, Ylva Johansson, för svaret på min interpellation! Den är skriven utifrån att Sverige står inför stora utmaningar med integrationen och att vi har stora problem som har uppkommit genom att vi har alldeles för många som inte har kommit in i det svenska samhället.

Enligt Statistiska centralbyrån tar det nu ungefär nio år innan hälften av de nyanlända har fått jobb. Vi har hört arbetsmarknadsministern vid många tillfällen säga att hon ska fixa jobben och att hon ska fixa integrationen och att folk dessutom ska vara i jobb eller utbildning inom två år. Samtidigt ser vi att det i dag finns 120 000 utrikes födda hos Arbetsförmedlingen som saknar fullgjord gymnasieutbildning. Hälften av dem saknar dessutom grundskoleutbildning.

Även Arbetsförmedlingen har kommit fram till att detta är en utmaning som är större än någonsin och något som vi aldrig har varit i närheten av. Det ställer givetvis krav på svensk arbetsmarknadspolitik, och det ställer inte minst krav på ansvarig minister och på regeringen. Det är därför jag har frågat ministern vad hon avser att vidta för åtgärder för att underlätta för den som är utrikes född och har låg utbildning att komma in på arbetsmarknaden.

Samtidigt har vi sett vad regeringen har gjort – vilket har debatterats tidigare här av min kollega Katarina Brännström – när det gäller utfasning av sysselsättningsfasen. Vi ser att folk i stor omfattning har gått från en sysselsättning till egentligen ingenting. Det var stora och vida löften inför valet 2014 om traineejobb och extratjänster. Nu är det statliga beredskapsjobb. Men det är alltså 120 000 utrikes födda som finns hos Arbetsförmedlingen. Av de utlovade 32 000 traineejobben har det blivit under 300, såvitt jag vet, även om det kanske har tillkommit något under de senaste dagarna. Vi hörde i en tidigare debatt om extratjänsterna; de är 1 800. Man utlovade alltså 32 000 traineejobb och 20 000 extratjänster.

Snabbspåren är jättebra, tycker vi. Problemet är att väldigt få av de berörda finns upptagna där. Nu har regeringen lovat statliga beredskapsjobb till 5 000 personer. Om man ser till track record för vad regeringen tidigare har lyckats leverera i antal av sina löften bådär det inte gott. Men även om regeringen skulle lyckas leverera 100 procent av de 5 000 beredskapsjobben finns det fortfarande 115 000 utrikes födda kvar hos Arbetsförmedlingen.

Samtidigt ser vi att regeringen lägger fram vissa förslag. Problemet är att de är direkt kontraproduktiva. Man skär ned på RUT-avdraget. Nu kommer ministern att säga att det gör man inte alls, men man halverar faktiskt summan. Vi föreslår att den ska tredubblas. Vi vet att RUT-reformen var en viktig reform som ledde till att de som stod långt från arbetsmarknaden, inte minst personer med låg utbildning och personer som är nya i Sverige, fick jobb, startade företag och kom in på arbetsmarknaden. Vi föreslår en första-jobbet-anställning för att man ska få in en fot på arbetsmarknaden. Regeringen har inte agerat när det gäller detta.

Vi har debatterat detta vid många tidigare tillfällen: Det går bra för många delar av Sverige nu. Vi är i en högkonjunktur. Problemet är att regeringen har extrem tur med sin politik eftersom det råder just högkonjunktur. Men siffror kommer fram som visar att effekterna av regeringens jobbpolitik är att antalet jobb minskar eller att arbetslösheten riskerar att



öka på grund av budgeten. Arbetslösheten minskar, men det är på grund av högkonjunkturen. Här finns en utmaning.

Därför skulle jag vilja veta vad Ylva Johansson vill göra för att fler ska komma i arbete av dem som står långt från arbetsmarknaden.

Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi har en ganska bra konjunktur. Men det är också så att vi gör rätt saker i detta konjunkturläge. Vi har fått en bedömning av OECD, och vi har fått en bedömning av till exempel kreditvärderingsinstitutet Moodys. Ingen av dem arbetar direkt på regeringens uppdrag, men de säger att regeringen gör precis rätt saker och att vi har en väl avvägd ekonomisk politik och finanspolitik i detta läge. Det spelar naturligtvis roll att man satsar på investeringar och utbildning i detta konjunkturläge.

Fru talman! Låt mig ändå säga detta: Vi har många med kort utbildning varav en majoritet är unga. Bland dem som är upp till 29 år och är utrikes födda är det hälften som saknar gymnasiekompetens. Bland dem som är under 20 år, inskrivna på AF och utrikes födda är det nästan 70 procent som saknar gymnasieutbildning.

Vi talar alltså om unga människor utan gymnasieutbildning, och en del är till och med utan fullständig grundskola. För de allra flesta skulle svaret på detta vara utbildning. Vi behöver satsa på att de får den utbildning som krävs för att klara sig på den svenska arbetsmarknaden. Jag är lite förvånad över att inte Christian Holm Barenfeld drar den slutsatsen, för de allra flesta gör nog det i det här läget.

Man måste satsa på att fler får chans till utbildning, och det gör regeringen. Men jag ska självkritiskt säga att det inte går så bra som jag hade tänkt mig. Det är fortfarande alldeles för få som går vidare till reguljär utbildning efter etableringsuppdraget eller, för den delen, inom ramen för etableringsuppdraget. Det är en försvinnande liten andel bland de kortutbildade. Detta är mycket allvarligt.

Jag brukar få höra att utbildning inte är lösningen på allt, och det är naturligtvis korrekt. Men att utbildning är en lösning för fler än 1–2 procent av de kortutbildade i etableringsuppdraget är jag alldeles övertygad om. Här behöver vi radikalt öka möjligheterna att gå vidare till reguljär utbildning.

En viktig sak som jag tror att Christian Holm Barenfeld och jag delar synen på är att det vore bra att se kombinationer av utbildning och arbete. Men man får nog säga att det visar sig att den svenska arbetsmarknaden har lite svårt att få volym på denna typ av åtgärder. Det gäller yrkesintroduktionsanställningar, som den tidigare regeringen införde och som jag tycker är en bra sak. Men volymerna är fortfarande små trots att detta har funnits i många år. Det gäller traineejobb, som också har små volymer. Det är ett annat sätt att kombinera utbildning och arbete, men det har många gånger visat sig knöligt att få till dessa lösningar i praktiken.

Det kan behövas förändringar av detta för att göra det enklare att använda olika kombinationer, men man måste också vara beredd att fundera på om det krävs helt andra lösningar för just kombinationen utbildning och arbete. Jag hoppas och tror att Christian Holm Barenfeld delar min uppfattning att det är vad vi behöver.

Prot. 2016/17:71

21 februari

-----

Svar på  
interpellationer

Extratjänsterna växer till i ganska bra takt efter att överenskommelsen kom till med de parter som är berörda. Men när det gäller utbildning finns det fortfarande mer att göra, och det är verkligen det som är fokus för mig just nu. Vi ska öka andelen kortutbildade nyanlända vidare till reguljära studier.

Anf. 18 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Tack, Ylva Johansson! Vi kan säkert stå här och slå på varandra och framhäva oss själva när det gäller vad respektive regeringar har gjort och inte har gjort.

Jag tror inte att allt den nuvarande regeringen gör är fel. Däremot tror jag att man framför allt missar att göra mycket av det man borde göra. I dag är vi i en högkonjunktur, och vi kan se att regeringen får bekräftelse för vissa delar.

Låt oss titta på den tidigare regeringen – den som Ylva Johansson hela tiden talar om och berättar att den var mindre bra, eller till och med dålig, och hur dåligt det gick för Sverige under den tiden. Om man kollar på utmärkelser ser man att den dåvarande finansministern har fått priser som jag skulle kunna tänka mig att den nuvarande kanske inte får. Det handlar om att bli utsedd till både Europas och världens bästa finansminister och så vidare.

Detta kan jag dock stå och slå mig för bröstet för här, men vi måste också blicka framåt. Vad var det vi gjorde rätt, och vad var det vi hade behövt göra? Framför allt handlar det om att omvärlden förändras. Vi har sett att vi borde ha gjort vissa saker som vi inte gjorde. Därtill har omvärlden förändrats. Därför ser vi över vår politik. Vi arbetar igenom varje område och ser hur vi ska kunna lägga fram nya förslag som motsvarar den verklighet vi har i dag. Därför har vi lagt fram en rad förslag om vad vi vill göra för att jobben ska bli fler, för att den som står långt från arbetsmarknaden ska komma in på den och för att den som behöver utbildning ska få utbildning.

Ylva Johansson sa att det är bra att se kombinationer av utbildning och arbete. Där är det inte minst Moderaterna tillsammans med Alliansen som har stångat sig blodiga för att få till en första-jobbet-anställning, för att man ska kunna lära sig jobbet på jobbet och för att kombinera just utbildning och arbete. Det tror vi är viktigt.

Det är självklart att barn och unga som kommer till Sverige ska få en utbildning. Men vi vet också att vi har många vuxna nyanlända som till och med saknar grundskoleutbildning och kanske varken kan skriva eller läsa. Då kan vägen vara lång om man ska börja från scratch i skolan och gå hela vägen genom utbildningssystemet till dess att man är anställningsbar. Det är extra viktigt att dessa människor kommer in på arbetsmarknaden, men de kanske inte är fullt i jobb från den första dagen, utan det kan kombineras med utbildningar.

Men vuxna som kommer hit utan grundskoleutbildning från ett annat land har sannolikt gjort andra saker i livet än att utbilda sig. De har förmodligen andra erfarenheter som det är viktigt att vi tar till vara och – om möjligt – utvecklar för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden.

Vad är det då som görs politiskt? I många lägen är det så att den nuvarande regeringen försvårar saker och ting i de delar där vi genomförde reformer och såg till att trösklarna till arbetsmarknaden sänktes för dem som stod långt ifrån den. Man lägger i stället fram en rad andra reformer. Dessa hade kanske varit bra, men det hade förutsatt att de fungerade, vilket vi ser att de inte har gjort.

Man har utlovat 32 000 traineejobb, men det blev inte ens 300. Extra-tjänsterna är 1 800 av utlovade 20 000. De statliga beredskapsjobben har väl inte riktigt kommit igång, men det är sagt att det ska bli 5 000 sådana. Snabbspåren är det 4 procent som deltar i. Nu är vi två och ett halvt år in i mandatperioden, och sådana resultat visar att regeringens arbetsmarknads-politik inte är någon riktig hit.

Man kan säga att det går bra för Sverige och att det då är bra att det inte kommer in alldeles för många i åtgärder, men det är dessvärre så att vi inte har någon brist på personer som står utanför arbetsmarknaden. De som står långt ifrån arbetsmarknaden står också allt längre ifrån den.

Anf. 19 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Den tidigare regeringen gjorde naturligtvis en del saker rätt och bra. Men ni misslyckades med jobben – det var därför ni inte fick fortsätta att regera.

På den punkten har vi en ny politik nu. Vi har fått 150 000 nya jobb sedan denna regering tillträdde. Vi har också en sjunkande arbetslöshet, en ökad sysselsättningsgrad och den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år. Det går alltså åt rätt håll när det gäller jobben.

Vi har rekordmånga nyanlända, varav en betydande del har kort utbildning. Detta är naturligtvis den stora utmaning som vi nu måste ta itu med, och det är också detta som är fokus för regeringens insatser.

Det handlar om utbildning. Den största gruppen består av unga som saknar utbildning. Det handlar om att satsa på att de ska få möjlighet till reguljär utbildning, så att de får en grund för att varaktigt kunna få fotfäste på den svenska arbetsmarknaden.

Här är det viktigt med kombinationer av yrkesutbildning och sfi, till exempel så kallad yfi, som används på många håll. För dem som har riktigt kort utbildning kan man satsa på sfi bas, där man kombinerar annan utbildning med sfi. Den typen av insatser behöver öka.

Det finns också en grupp vars medlemmar har kort utbildning och inte längre är så unga. Där kan vi inte alltid räkna med att man kan utbilda sig till den nivå som normalt krävs på den svenska arbetsmarknaden. Detta tror jag inte är realistiskt för alla individer. Då handlar det i stället om jobb med låga kvalifikationskrav, och det är precis detta som regeringen arbetar för. Vi ser också att antalet sådana jobb nu ökar.

Anf. 20 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att vi i det här läget blickar framåt snarare än bakåt. Man kan dock inte – vilket den nuvarande regeringen och Ylva Johansson ofta försöker att göra – bortse från det faktum att 350 000 fler människor kom i arbete under alliansregeringen. Sysselsättningsgraden ökade, vilket är bra, samtidigt som vi under ett antal år var i den mest omfattande globala finanskris som vi har sett i modern tid.

Det är självklart att sådant påverkar. Det påverkar våra företag. På den här punkten är nog jag och Ylva Johansson överens. Som Ylva själv sa tidigare är det ju så att jobben skapas genom att företagen går bra och att de anställer. Självklart är förutsättningarna för detta något bättre i högkonjunktur än i lågkonjunktur och global finanskris.

Under den perioden fick Sverige ändå väldigt goda betyg. Vi hade en mycket bättre situation än de flesta i vår omvärld.

Ylva Johansson tog upp frågan om de enkla jobben – jobb med lägre kvalifikationskrav. Vi är tydliga med att det finns för få enkla jobb i Sverige. Vi vet dock samtidigt att Ylva Johansson säger detta när hon är här, men när hon träffar sina kompisar i den socialdemokratiska partistyrelsen – som kommer raka vägen från LO-borgen – har de andra synpunkter när det gäller de enkla jobben. Facket – i alla fall de socialdemokratiska delarna av det – är inte så fantastiskt fascinerade av enkla jobb.

Det är väl bra om Ylva Johansson driver på för att vi ska få fler jobb som de med lägre kvalifikationer kan ta. Ännu bättre vore det om man tog till sig Moderaternas förslag om att man ska kunna lära sig jobbet på jobbet och dessutom ställer sig bakom förslaget att utöka RUT, som vi lyckligtvis lyckades få igenom delar av i migrationsöverenskommelsen. Jag tror att de nyanlända som står utanför arbetsmarknaden behöver fler vägar in på den.

Tack för debatten!

Anf. 21 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Att lära sig jobbet på jobbet tror jag är en bra idé. Det finns yrkesintroduktionsanställningar med precis detta syfte. Som jag sa tidigare tror jag att det är en bra väg. Dessvärre har volymerna inte blivit så stora, men jag hoppas att de ska kunna öka.

Låt mig klargöra för Christian Holm Barenfeld hur vi socialdemokrater ser på jobb med låga kvalifikationskrav. Vi ser inte något egenvärde i att ha en stor andel lågproduktiva jobb på den svenska arbetsmarknaden. Tvärtom är det bra att Sverige kan konkurrera med högproduktiva jobb, snabb utveckling och omställningsförmåga, så att vi står oss väl i den globala konkurrensen.

Socialdemokrater har alltid stått upp för att alla människor ska arbeta och försörja sig själva med eget arbete och med egen lön. Detta betyder att man behöver göra anpassningar för en del personer som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Därför har vi Samhall. Därför har vi lönebidrag. Därför har vi särskilda anställningsformer och särskilda subventioner för olika grupper, och därför jobbar vi nu med till exempel extratjänster och moderna beredskapsjobb. Detta gör vi eftersom det är viktigt för individen att kunna försörja sig själv med eget arbete och för att det är viktigt att ställa krav på att alla människor arbetar och deltar i det svenska samhället.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 22 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Ali Esbati har frågat mig om jag avser att ta initiativ för att se över systemet med aktivitetsrapporter samt om jag på annat sätt avser att medverka till att ändra prioriteringarna hos Arbetsförmedlingen, från fokus på kontroll till fokus på stöd och handledning. Han har även frågat om jag avser att ta initiativ för att skärpa kontrollen av och sanktionerna mot företag som erhåller bidrag från Arbetsförmedlingen.

En utgångspunkt för regeringens politik är att alla som kan arbeta ska arbeta. Individerna har ett ansvar för att stå till arbetsmarknadens förfogande och för att förvärva den kompetens som behövs. Samhället har samtidigt ett ansvar för att skapa förutsättningar för att alla ska kunna få och ta ett arbete.

Styrningen av Arbetsförmedlingen var tidigare alldeles för detaljerad. Regeringens inriktning har varit att myndigheten ska få ett större utrymme att utforma sin verksamhet. Arbetsförmedlarna ska ha möjlighet att göra professionella bedömningar utifrån den arbetssökandes individuella behov, samtidigt som de i sin roll ska följa upp att dessa personer är aktiva i sitt arbetssökande.

Aktivitetsrapporteringen innebär att den arbetslösa regelbundet och strukturerat redogör för vad hon eller han har gjort för att ta sig ur arbetslösheten. Det ger Arbetsförmedlingen bättre förutsättningar att identifiera arbetssökande med särskilda behov av hjälp och stöd i sitt arbetssökande och därmed anpassa förmedlingsinsatserna. Arbetsförmedlingen behöver också verktyg för att kontrollera att arbetssökande står till arbetsmarknadens förfogande.

Aktivitetsrapporteringen ska förstås fylla sitt syfte men inte skapa onödig administration. Arbetsförmedlingen har föreslagit att vissa grupper av deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ska undantas från kravet att redovisa sina aktiviteter i aktivitetsrapporter. Arbetsförmedlingen har dock redan i dag möjlighet att bestämma hur och med vilket tidsintervall aktivitetsrapporteringen ska ske. Frågan bereds inom Regeringskansliet.

För att Arbetsförmedlingens verksamhet ska fungera effektivt krävs att myndigheten har förtroende och legitimitet hos såväl arbetssökande som arbetsgivare, leverantörer och andra samarbetspartner. Givetvis innebär detta att utbetalningar från det offentliga till företag ska ske på ett korrekt sätt. Alla som betalar skatt eller är i behov av det allmännas stöd har rätt att förvänta sig ordning och reda.

Vidare är förekomst av kollektivavtal viktigt för att kunna säkerställa goda arbetsvillkor. I det sammanhanget vill jag framhålla att regeringen från och med den 1 februari har ändrat reglerna för nystartsjobb så att det krävs anställningsvillkor som följer eller är likvärdiga med kollektivavtal.

Inom arbetsmarknadspolitiken har Arbetsförmedlingen ett ansvar att säkerställa att det inom myndigheten finns en intern kontroll av de stöd och ersättningar som beviljas, så att reglerna följs och resurserna används effektivt. Stora delar av de utbetalningar inom arbetsmarknadspolitiken som går till företag sker genom subventionerade anställningar. Om exempelvis arbetsgivare lämnar oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har

försakat att stöd har lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp ska de återbetala det som betalats ut felaktigt.

Regeringen har tagit flera initiativ för att på ett bättre sätt kunna utforma kontrollen och sanktionerna mot exempelvis företag och arbetsgivare som får bidrag på felaktiga grunder. Bland annat har en delegation inrättats med uppdrag att motverka överutnyttjande av och felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och andra närliggande skattefinansierade eller skattesubventionerade system.

En särskild utredare har fått i uppdrag att göra en översyn av välfärdsstatens förmåga att stå emot organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet. En utvärdering pågår även av tillämpningen av bidragsbrottslagen samt de effekter som lagen har fått. I uppdraget ingår att se över lagens tillämpningsområde, bland annat utifrån att lagen i dag inte omfattar stöd till arbetsgivare.

Anf. 23 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag vill tacka Ylva Johansson för svaret. Vi är eniga åtminstone punktvis om problembeskrivningen. Ylva Johansson pekar också på flera utvärderingar och utredningar som skulle kunna leda fram till en mer balanserad situation när det gäller kontroll av arbetslösa och av de företag som får statliga pengar för att ta emot långtidsarbetslösa eller personer med nedsatt arbetsförmåga.

Efter svaret kvarstår ändå en del av min oro för att det riktigt dåliga, ideologiska och byråkratiska arvet från den tidigare högerregeringen ska bestå. Vi är ju eniga om att fundamentet i den svenska arbetsmarknadspolitikerna är att individen ansvarar för att aktivt söka arbete samtidigt som samhället ställer upp med stöd, både ekonomiskt inom arbetslöshetsförsäkringen och på annat sätt genom till exempel möjlighet till utbildning och andra aktiverande åtgärder. Det som finns i botten är en tanke om ömsesidighet, att vi alla på sikt tjänar på att hjälpa de människor som vill hitta ett arbete och att de samtidigt har värdiga villkor under tiden.

Det är uppenbart att det systemet utsattes för väldigt hårda och ideologiskt motiverade angrepp under regeringen Reinfeldt, bland annat genom försämring av arbetslöshetsförsäkringen men också genom ändringar av Arbetsförmedlingens arbete till mer av kontroll och bestraffning.

Ylva Johansson säger i sitt svar att styrningen av Arbetsförmedlingen tidigare var alldeles för detaljerad. Jag håller med om att det har skett en välkommen omläggning på den punkten efter valet. Men av svaret drar jag ändå slutsatsen att regeringen behöver påminnas om att det finns ett stort behov av fortsatta förändringar. Det gäller å ena sidan det stelbenta systemet med aktivitetsrapporter och de problem som det kan leda till och å andra sidan de brister som finns i kontrollen av de företag som får ta emot subventioner.

I min interpellation nämnde jag som exempel en granskning i tidningen Dagens Arbete. Där säger föreståndaren för IF Metalls a-kassa någonting angående aktivitetsrapporter som är väldigt viktigt. Han säger:

”Skurkarna ser till att fylla i sina blanketter rätt. De som drabbas är de som har läs- och skrivsvårigheter eller som har svenska som andra språk. Aktivitetsrapporterna är bara skit. Långtidsarbetslösa behöver inte det här, de behöver stöd och hjälp.”

Det är en kärnfråga. Det finns också exempel på människor i den granskningen – och jag personligen känner till många fall – som drabbas orimligt hårt i samband med strul med aktivitetsrapporteringen. Det kan handla om bagatellartade misstag eller att människor på grund av språksvårigheter eller en problematisk livssituation inte gör exakt rätt, och då drabbas de väldigt hårt av resultatet.

Nyligen, i början av februari, kom det ett utlåtande från Justitieombudsmannen, JO, som riktar kritik mot Arbetsförmedlingen för att myndigheten upprepade gånger har meddelat att arbetssökande ska få en sanktion utan att det finns grund för det. JO slår fast att det inte är ovanligt att arbetssökande får skrivelser om att sanktion kan bli aktuell trots att det inte finns grund för det. Arbetsförmedlingen måste se över sina rutiner så att detta kan undvikas.

Ministern säger i sitt svar att aktivitetsrapporteringen ska fylla sitt syfte men att den inte ska skapa onödig administration. Jag tycker att det hade varit på sin plats med en betydligt starkare problematisering av aktivitetsrapporterna som kontrollmetod – dels för att de är väldigt omfattande, dels därför att man borde kunna slå fast att också människor som är arbetslösa behöver frihet och flexibilitet. Arbetssökandet som verksamhet borde inte nödvändigtvis handla om hur många av dygnets timmar man ägnar sig åt att fylla i ansökningshandlingar. Det skulle jag gärna ha velat höra mer om från ministern.

Anf. 24 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi delar nog uppfattningen att det behövs en skarpare kontroll av de företag som bedriver sin affärsverksamhet utifrån skattemedel. Många av dessa företag gör naturligtvis ett väldigt bra arbete. Men det är viktigt att säkerställa att det inte är enkelt för den som vill utnyttja systemet eller den som har rent kriminella avsikter.

Ett av skälen till att vi tog bort etableringslotsarna var att vi såg att det var en betydande andel av dem som befann sig i gråzonen och till och med på helt andra sidan av det som är tillåtet att betala skattepengar för.

Min uppfattning i det här avseendet är att mer behöver göras. Därför har vi tillsatt olika delegationer, utvärderingar och utredningar, och vi ser fram emot deras förslag. En sådan fråga är om bidragsbrott kan begås också av företag. Eller är det bara individen som kan göra det? Det är sådana frågor som det är mycket relevant att återkomma till när vi har fått förslagen från utredningarna.

Fru talman! Det är viktigt att det finns en balans mellan å ena sidan möjligheter och stöd för arbetslösa och å andra sidan berättigade krav på de egna insatserna. Jag delar inte den gamla regeringens uppfattning att man ska ha en överdriven kontroll av arbetslösa eller att man skulle vara mer benägen att ta ett arbete om man är fattig än om man har möjlighet att överleva på en någorlunda anständig arbetslöshetsförsäkring.

Men jag delar uppfattningen att det inte är Arbetsförmedlingen som ska kontrollera de arbetslösa. Människor måste själva ta ansvar för att redovisa på vilket sätt som man står till arbetsmarknadens förfogande. Det är orimligt att lägga hela den kontrolluppgiften på arbetsförmedlarna – dels fungerar det inte, dels är det inte deras jobb. Jag tycker att det är rimligt med den omläggning som vi har gjort, att det är individen själv som ska

visa att man står till arbetsmarknadens förfogande. På det viset får arbetsförmedlarna nöja sig med det som individen visar.

Det är naturligtvis allvarligt med kritik om att aktivitetsrapporteringen skulle vara stelbent. Jag tror att det finns ett visst berättigande för den kritiken. Det är Arbetsförmedlingens ansvar att se till att man har bra rutiner för hur aktivitetsrapporteringen ska användas och också vad det är som ska rapporteras.

I det regelverk som jag ansvarar för sägs det tydligt att det är Arbetsförmedlingen själv som har att ta ställning till på vilket sätt en aktivitetsrapportering ska gå till och vad det är som ska rapporteras, så att man får en vettig bild av att personen verkligen står till arbetsmarknadens förfogande, och hur ofta man ska rapportera.

Det är lite grann mitt svar till Arbetsförmedlingen. Man bör titta på vad man själv kan göra innan man begär förändringar av regelverket, som jag menar i grunden är rätt och riktigt. Sedan kommer vi nog att behöva göra förändringar. Det gäller individer som har svårigheter med aktivitetsrapportering som form. Det kan handla om dyslexi, om kognitiva funktionsnedsättningar och om andra skäl. Det kan vara så att individen drabbas orimligt hårt därför att aktivitetsrapportering är svårt för just den individen. Där behövs det nog förändringar.

Men grundidén att det är individen som ansvarar för redovisningen och inte arbetsförmedlaren som ska försöka klargöra huruvida man verkligen står till arbetsmarknadens förfogande är ett system som jag vill värna.

#### Anf. 25 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag är glad över att höra fler av de saker som ministern säger och kanske särskilt ta fasta på att bidragsbrott i framtiden inte bara ska kunna begås av individer utan också av de företag som begår sådana brott. I många fall kan de brotten vara grövre och då bör de kunna bli lagförda enligt lagen, om den nu ska finnas kvar i den formen.

Vi är ju också eniga om att det var en hel del – för att säga det milt – problem med den upphandlingshysteri som tvingades på Arbetsförmedlingen under den tidigare regeringen. Som jag sa inledningsvis finns det en hel del kvar av det arvet som inte försvinner automatiskt. Det handlar om hur reglerna ser ut och hur man inom myndigheten ser på sitt eget arbete kontra de arbetslösa, även om det har påbörjats en resa.

Ministern nämner också ordet balans, och där vill jag komma in. Jag tycker att vi har ett bra och rimligt samtal och vill då passa på att göra ett inspel om vad balansen kan innebära och även problematisera en del saker. Det blir ibland lite abstrakt, och man talar om problem som man ska se över.

I den granskning som Dagens Arbete gjorde finns ett exempel på någon som kan drabbas väldigt hårt av det jag kallar stelbentheten i aktivitetsrapporteringen. Det handlar om en person som på grund av funktionsnedsättning har fått hjälp hos Arbetsförmedlingen med att fylla i sina blanketter. Men det blir något strul med adresseringen av vissa papper, och han får sitt stöd indraget. Trots att hans tidigare handläggare på Arbetsförmedlingen förklarar situationen väljer enheten för ersättningsprövning på Arbetsförmedlingen att avslå och driver ärendet vidare.

Visserligen får personen till sist rätt i förvaltningsrätten, men det handlar om massvis med tid och energi som har lagts ned under processen. Det



har tveklöst varit belastande för personen i fråga – i det här fallet en person med funktionshinder som försöker att ta sig in på arbetsmarknaden och som har behov av samhällets stöd för detta. Sådan stelhet måste man komma ifrån.

Det är även väldigt intressant att läsa intervjun med Arbetsförmedlingens biträdande generaldirektör, Clas Olsson, i samma granskning. Han är säkert en samvetsgrann och oförvitlig statstjänsteman med ambition att följa regelverket som det ser ut. Han medger att det angående kontroll av företagen kan finnas brister och tillägger: ”Det är en avvägningsfråga hur mycket resurser vi ska lägga på kontroller jämfört med service.” Det är i och för sig en helt rimlig fundering. Men när det gäller kontroll av arbetslösa säger han: ”Det är inte särskilt dyrt. Det ingår i ordinarie verksamhet. Att det går att ha så mycket kontroll beror på att det är enkelt.”

Bägge dessa uttalanden är säkerligen korrekta, men problemet är att det finns en massa andra kostnader för denna kontroll, och de registreras inte i Arbetsförmedlingens budget. Detta handlar om ett annat perspektiv än det byråkratiska, nämligen det politiska. Vilka signaler sänder man? Vilken syn förmedlas på arbetsmarknadspolitiken och på relationen mellan myndigheterna och den som råkar hamna i arbetslöshet?

Det finns ytterligare en aspekt. När det handlar om pengar och ekonomiska bestraffningar eller sanktioner får de olika effekter beroende på vilken situation människor har som utgångspunkt. För människor med väldigt små marginaler kan en liten ekonomisk sanktion betyda väldigt mycket. Det måste man också ta hänsyn till, om man nu talar om balans i systemet.

Anf. 26 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Först vill jag nämna att vi tidigare hade en interpellationsdebatt här om de problem som finns med upphandlingar och Arbetsförmedlingens arbete med upphandlingar. Jag ska inte upprepa vad som då sas.

Men det är viktigt att säga att ett av de största problem som fanns när vi inte hade upphandlingar var LOV. Det ledde till att vi hade ett orimligt stort antal privata aktörer som Arbetsförmedlingen inte hade en rimlig chans att ha koll på. Det fanns långt över 1 000 leverantörer, medan andra jämförbara länder kanske ligger på 30, 40 eller 50 kompletterande aktörer. Det är viktigt med ett regelverk som gör att man har ett rimligt antal aktörer som man också kan ha en nära dialog med och kan följa.

Fru talman! Ali Esbati tog upp ett exempel med en individ som har drabbats på ett orimligt sätt. Det är naturligtvis väldigt olyckligt, och jag önskar inte att någon ska behöva drabbas av detta eller att vi ska ha det så. Men när det gäller aktivitetsrapporteringen totalt sett har jag och mina medarbetare förstås en väldigt nära dialog med arbetslöshetskassornas olika organisationer. Att de skulle vara missnöjda med systemet med aktivitetsrapportering är inte ett genomgående problem, men de lyfter fram personer som av individuella skäl har svårt med det, till exempel på grund av funktionsnedsättning. Detta är en fråga där jag är beredd att göra förändringar.

Totalt sett är den vanligaste sanktionen en varning, och man får inte ersättningen indragen. Gruppen som får en varning är ganska stor. Jag kan

inte utesluta att det sker på felaktig grund, men jag tycker ändå att det är bra att vi har tidiga varningssystem som visar att någonting inte fungerar.

Varningssystemet kan visa att individen inte tar sitt jobbsökande på allvar, men det kan också visa att handlingsplanen inte är relevant utformad utifrån den situation personen i fråga befinner sig i. Jobbsökandet sker alltid i förhållande till en handlingsplan, och det är i förhållande till den som man aktivitetsrapporterar. Det blir alltså en tidig varningssignal till både Arbetsförmedlingen och individen, vilket jag tycker är bra.

Vi ser alltså en stor grupp som får en tidig varning, och sedan händer ingenting mer. Man åtgärdar det hela på något sätt, antingen från individens sida eller gemensamt med Arbetsförmedlingen.

Inom aktivitetsstödet – dock inte inom a-kassan – har vi en ganska stor grupp som går alla steg i varnings- och sanktionstrappan. De står alltså inte längre till arbetsmarknadens förfogande. Det uppdagas på detta sätt, och man blir av med sin ersättning helt. Det här var en brist i det gamla systemet. Människor kunde vara inskrivna på AF men de facto inte längre vara arbetsökande, utan de hade kanske rest utomlands eller gjorde något helt annat. Det fångades inte upp i statistiken. Jag tycker att det är bra att vi får en bättre kontroll över vilka AF har att arbeta med, och att människor verkligen står till arbetsmarknadens förfogande.

Det handlar om stora tal, och många människor aktivitetsrapporterar. Det blir många aktivitetsrapporter, och många varningar delas ut under de första nivåerna. Ser man på totalen av detta, med så många människor som är inblandade, vill jag i grunden ändå försvara det här, trots att det finns en del problem med utformningen och själva arbets sättet för aktivitetsrapporteringen.

Det är bra att vi har ett system där individen ska redogöra. Ser man på helheten tycker jag att vi får ett bra utfall. Många får en tidig varning, men sedan händer ingenting eftersom varningen får den effekten man hade väntat sig. Antingen kanske personerna i fråga kommer på de möten de ska och söker jobb, eller så görs justeringar i förhållande till Arbetsförmedlingen.

Helheten är värd att försvara, men det finns naturligtvis delar som man måste vara beredd att kunna göra ändringar i.

#### Anf. 27 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag vill understryka att vi är överens om något som jag även skrev om i min interpellation och tog upp förut, nämligen att det är en rimlig utgångspunkt att den som är arbetslös har ett eget och personligt ansvar att söka arbete och att stå till arbetsmarknadens förfogande. Där om finns ingen diskussion.

Frågan är snarare vilka metoder man hittar för att detta ska vara både effektivt och bygga på förtroende. Man ska även kunna skapa ett förtroende mellan arbetslösa som grupp och de myndigheter som är satta att på allas våra vägnar hjälpa dem in i en bättre situation.

Jag är inte helt enig med ministern om beskrivningen av aktivitetsrapporteringen som något som a-kassorna generellt är nöjda med. Det beror nog lite på vilka alternativ man jämför med.

Jag vill använda min sista minut till att lyfta upp den andra sidan av myntet, som vi inte har hunnit tala så mycket om i dag. Det gäller bidragen till de företag som tar emot stöd. Det fackliga inflytandet är en nyckelfråga

för om man ska komma till rätta med en del av det missbruk som handlar om dåliga villkor, mindre nogräknade företagare och folk som inte ger tillräckligt goda villkor för dem som kommer dit och som inte ger tillräckligt god handledning. Det handlar i detta fall alltså inte om direkt brottslighet eller om syndikat som pumpar ut en massa pengar från staten.

Ibland kan facken göra bedömningen att företag inte kommer att klara av det hela. De kan också framföra att alltför många personer befinner sig på en arbetsplats och att det kanske handlar om att företaget vill få subventionerad arbetskraft utan att ge någonting tillbaka till samhället. Jag vill att ministern i sitt sista inlägg säger om hon har några planer på att förstärka detta.

Anf. 28 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Fru talman! Facken har en väldigt viktig roll på svensk arbetsmarknad, även när det gäller arbetsmarknadspolitiska insatser och anställningsstöd. Därför har regeringen nu också för nystartsjobben infört krav på kollektivavtalsenliga villkor. Det har varit en subventionsform som inte har haft detta tidigare.

Det är en tydlig ideologisk markering, eftersom vi inte ser något skäl till att man skulle ha andra villkor i subventionerade anställningar som skattebetalarna betalar för. Dessa anställningsformer är ganska förmånliga för arbetsgivaren, och man ska följa kollektivavtal – eller kollektivavtalsenliga villkor som det i detta fall heter på grund av EU-rätten. Det här är ett av de viktiga steg som regeringen tar.

Låt mig få återkomma lite grann till aktivitetsrapporteringen. Vi håller på med en förändring som gäller etableringsuppdraget, där vi ju inte har aktivitetsrapportering på det sättet i dag. Det finns en aktivitetsrapportering, men det är arbetsförmedlarna som lägger ned tid på att kontrollera att man timme för timme har gjort etableringsuppdraget. Arbetsförmedlare vittnar om att 20–25 procent av arbetstiden går åt till att gå igenom de här listorna timme för timme för att individen ska få ut sin etableringsersättning, som är det man lever av och är helt beroende av. Det är en helt orimlig styrning av tiden.

Jag avser att gå fram med förslag om att göra etableringsuppdraget mer till ett vanligt arbetsmarknadspolitiskt program; på samma sätt som andra arbetslösa får man då intyga på heder och samvete att man lämnar riktiga uppgifter, och man lämnar uppgifterna i en aktivitetsrapport. Jag tycker att det är ett rimligt sätt att ställa den typen av krav. Det ska inte vara arbetsförmedlarnas uppgift att själva med överdriven nit försöka ta reda på vad individen har gjort eller inte gjort, men man måste kunna använda sig av aktivitetsrapportering som ett verktyg. Men jag är övertygad om att det också går att göra reformer i sättet att använda aktivitetsrapporteringen. Det är Arbetsförmedlingens uppgift att göra så att detta kan ske på ett sätt som är enkelt, smidigt och ändamålsenligt både för Arbetsförmedlingen och för individen.

Tack så mycket för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

**§ 12 Svar på interpellation 2016/17:284 om hamnstrejk i Göteborg trots kollektivavtal**

Anf. 29 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Lars Hjalmered har mot bakgrund av arbetsmarknadskonflikten i Göteborgs hamn frågat mig om jag har för avsikt att ta initiativ till en lagändring kring stridsåtgärder som säkerställer fredsplikt och att tecknade kollektivavtal ska respekteras utan inblandning av tredje part.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på att parterna reglerar villkoren på arbetsmarknaden genom överenskommelser om löne- och anställningsvillkor. Rätten att vidta stridsåtgärder är, som jag nyligen också svarat Lars Hjalmered i ett skriftligt svar på samma fråga, grundlagsfäst i regeringsformen och gäller om inte annat följer av lag eller avtal. De närmare förutsättningarna och begränsningarna i fråga om stridsåtgärders lovlighet, om skadestånd för olovliga stridsåtgärder och om fredsplikt i kollektivavtalsförhållanden regleras i medbestämmandelagen. Regeringen har inte för avsikt att ändra dessa grundelement för den svenska modellens funktionssätt, som förutsätter ett ömsesidigt förtroende mellan parterna och att parterna gemensamt tar ansvar för att modellen fungerar på avsett sätt.

Ett av syftena för arbetsgivare med att träffa kollektivavtal med en arbetstagarorganisation om arbets- och anställningsvillkor är att i utbyte få bland annat arbetsfred. Mot denna bakgrund har jag förståelse för att det kan vara frustrerande att en arbetsgivare som har kollektivavtal ändå i vissa fall kan drabbas av stridsåtgärder.

Enligt fast praxis från Arbetsdomstolen gäller dock som utgångspunkt att en arbetstagarorganisation kan vidta stridsåtgärder till stöd för ett anspråk på kollektivavtal för ett tillämpningsområde där kollektivavtal redan gäller mellan arbetsgivaren och en annan arbetstagarpart, trots att det ytterligare kollektivavtalet skulle strida mot det redan befintliga. Denna typ av konkurrensfrågor löses i praktiken oftast av berörda parter. Från tid till annan uppstår dock konflikter i denna typ av situationer.

Utan att uttala mig i fråga om den aktuella konflikten i Göteborg och de särskilda sakförhållanden som där är för handen kan jag konstatera att det finns anledning att kartlägga och analysera denna typ av konflikter på arbetsmarknaden, det vill säga när en avtalsbärande arbetsgivare kan utsättas för stridsåtgärder från en annan arbetstagarorganisation än den arbetsgivaren har avtal med.

För att få en tydligare bild av frågan avser regeringen därför att ge Medlingsinstitutet ett sådant uppdrag.

Då Lars Hjalmered, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Christian Holm Barenfeld i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 30 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Å min kollega Lars vägnar får jag tacka ministern för svaret på interpellationen.

Det här är en ganska allvarlig fråga. Göteborgs hamn tar emot ca 60 procent av alla containertransporter till Sverige och hanterar en stor del

av det gods som kommer till och åker från Sverige. Arbetsgivaren i containerhamnen har ett kollektivavtal med LO-facket Transport. Genom den här ganska långdragna strejken ser Hamnarbetarförbundet till att skapa stora problem för hamntrafiken i Göteborg. Det är också föreslaget att man ska utöka strejken till att gälla även andra hamnar.

Konsekvenserna av detta är väldigt viktiga och allvarliga för Sverige som land. Arbetsgivaren och fackförbundet har varit med och tecknat ett seriöst kollektivavtal med allt vad det innebär. Ändå blir man ifrågasatt och lamslagen. Det är inte bara frustrerande att situationen är sådan som den är, utan det är också allvarligt.

Därför är frågan till ministern: Vad avser ministern att göra för att komma till rätta med detta? I interpellationssvaret säger hon att man ska "kartlägga och analysera denna typ av konflikter på arbetsmarknaden". Vad innebär det konkret? Nu har Ylva Johansson meddelat att regeringen avser att ge Medlingsinstitutet i uppdrag att se över det här. Men kan ministern specificera något mer vad ambitionen och förhoppningen med detta är?

Det här blir en konstig situation i ett land som ändå har väldigt starka fackliga rättigheter. Arbetsgivaren tecknar ett långtgående kollektivavtal med en part, gör sitt arbete och försöker vara seriös. Då kommer det ett helt annat förbund som inte bara kräver att få ett kollektivavtal utan dessutom vidtar stridsåtgärder. Såvitt jag förstår är det inte heller möjligt att hur som helst teckna flera avtal. Det har varit möjligt för Hamnarbetarförbundet att teckna så kallade hängavtal på det avtal som Transportarbetarförbundet har, men det är någonting som Hamnarbetarförbundet har avvisat.

Det skulle vara intressant att höra något mer om hur arbetsmarknadsministern ser på denna ganska allvarliga situation, som dessutom riskerar att ha ganska stor påverkan direkt på arbetsmarknadsministrarnas område, nämligen de svenska jobben och utvecklingen där.

Anf. 31 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag kände mig tvungen att delta även i den här debatten, för det är, som inledningsvis sas, onekligen en väldigt allvarlig fråga.

I de många situationer då vi debatterar arbetsmarknadsfrågor har under många år borgerliga ledamöter stått emot impulserna att vilja inskränka strejkrätten, en central demokratisk rättighet som är grundlagsfäst, konventionsfäst och så vidare. Men på senare tid har det blivit vanligare att man passar på när det uppstår någon situation på arbetsmarknaden och uttrycker en vilja att inskränka de rättigheter som människor i Sverige har och ska ha till att vidta kollektiva åtgärder på arbetsmarknaden.

Det finns en massa saker som man kan diskutera i ett annat läge, såsom de exakta förhållandena i Göteborgs hamn, vad det är för situation som har föregått den här konflikten med privatisering och så vidare. Men det centrala här är naturligtvis de rättigheter som står på spel. Vår moderate kamrat här hade en fråga till ministern om vad som är ambitionen och förhoppningen med den analys som regeringen nu tydligen vill att Medlingsinstitutet ska göra. Frågan tillbaka till Christian Holm Barenfeld måste bli – från min sida i alla fall: Vad skulle din och ditt partis ambition och förhoppningar vara gällande det som ni skulle vilja att en svensk regering gjorde beträffande rätten att ta konflikt på arbetsmarknaden?

Skulle det vara att man har ett förbud mot att vidta konfliktåtgärder för att få till ett avtal som fackförening? Är det alternativet? Fredsplikten som vi talar om gäller som en följd av ett avtal. Det fackförbund som nu är i konflikt med arbetsgivaren i hamnen har inget avtal och därmed heller ingen fredsplikt.

Frågan skulle bli om man vill kräva att det blir något slags förbud för alla andra fackföreningar som kan finnas att vidta konfliktåtgärder om det finns ett kollektivavtal. Det är ett väldigt starkt ingrepp. Som ministern sa tidigare har det varit fast praxis att Arbetsdomstolen har sagt att det inte ska vara fallet i Sverige. Man får tänka lite på vad det kan bli för konsekvenser av en sådan bestämmelse.

I Sverige har vi haft väldigt lite av den typen av konflikter, både av konflikter generellt och av den typen av konflikter. Vi har en industriprincip, och vi har starka fackföreningar. Ofta är det inte någon fråga om hur man ska fördela avtalsbärandet på en arbetsplats. Men det finns situationer där det kan uppkomma. Då måste man lösa det genom den kraftmätning som det är på en arbetsplats om det finns den typen av diskussioner.

Om man skulle säga att så fort en fackförening har ett konfliktavtal blir det per lag förbjudet att vidta någon typ av kollektiv handling för att få till ett avtal innebär det till exempel att man skulle säga till arbetsgivaren: Om ni hittar på en fackförening som bär ett avtal och som ni tecknar avtal med förbjuder man andra fackföreningar att ta strid för ett rimligt avtal. Det vore en mycket otidsenlig och usel lösning.

Den praktiska konkreta frågan här som Christian Holm Barenfeld måste fundera över är om han vill ha mer konflikter eller mindre konflikter på svensk arbetsmarknad. Att försöka rucka i strejkrätten är garantin för att det blir mer konflikter.

Anf. 32 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vill igen upprepa att rätten att vidta stridsåtgärder är grundlagsfäst, det vill säga: Strejkrätten är en grundläggande rättighet om inte annat följer av annan lag eller avtal. Det är en väldigt viktig princip.

Det är också en viktig princip att Arbetsdomstolen har yttrat sig och dömt i fall där man har visat att praxis från Arbetsdomstolen är att utgångspunkten är att arbetstagarorganisationen kan vidta stridsåtgärder till stöd för anspråk på kollektivavtal för ett tillämpningsområde där kollektivavtal redan gäller mellan arbetsgivare och en annan arbetstagarpart trots att det ytterligare kollektivavtalet skulle strida mot det redan befintliga. Av Arbetsdomstolens praxis följer också att avtal som strider mot eller är oförenliga med varandra är ett problem som inte löses genom förbud mot stridsåtgärder i syfte att få det senare avtalet till stånd utan genom rättsprinciper om konkurrens mellan olika kollektivavtal.

Vi har en situation där svensk arbetsmarknad nästan är unikt fredlig i jämförelse med i egentligen alla jämförbara länder och är en relativt väl fungerande arbetsmarknad. Det hindrar inte att jag förstår att det är en väldigt besvärlig situation just nu för Göteborgs hamn. Det är en pågående konflikt, och jag tänker inte yttra mig i den pågående konflikten. Jag tänker inte gå in i de frågorna, utan jag har gett mitt svar. Avsikten är att regeringen på torsdag ska ge ett uppdrag till Medlingsinstitutet med precis den inriktning som jag angav i mitt svar om att ytterligare ge underlag för att

få en tydligare bild i fråga om den här typen av konflikter som vi nu diskuterar.

Prot. 2016/17:71  
21 februari

-----  
Svar på  
interpellationer

Anf. 33 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Tack för svaret. Det är självklart så att jag är fullt medveten om att strejkrätten är grundlagsskyddad. Men resultatet av detta blir att när en arbetsgivare ändå tecknar kollektivavtal som är väldigt omfattande hamnar man någonstans i situationen där man frågar sig: Är det värt någonting? Är det någon idé? Bör man över huvud taget teckna dem? Det kan bli frågan när man trots detta blir satt i stridsåtgärder.

Det som nu sker är att man lamslår ganska mycket av svensk transport. Om detta utvidgas ytterligare blir konsekvenserna än allvarligare. Om man är lite mer revolutionärt lagd, och det kanske Ali Esbati är, tycker man inte att det är några stora problem. Där står vi möjligtvis inte alltid precis bredvid varandra, jag och våra vänsterpartister och däribland Ali.

Frågan är vad som går att göra. Grundlagen är en sak, och den ska följas. Men det går att reglera och se över exakt hur, när, var och vilka åtgärder som ska kunna vidtas och vid vilket tillfälle. När det gäller så centrala delar som strategiska hamnar för Sverige kan det finnas anledning att se över detta. Det är väl bra att regeringen nu agerar. Men jag hoppas att det agerandet också innebär att det blir någon förändring.

Dessvärre hjälper inte det i den situation vi nu står inför. Det är beklagligt och oroande. Jag förstår att det inte är enkelt att som minister bara säga att man nu ska upphöra. Men det är definitivt någonting som nu direkt skadar och försvårar arbetet för Göteborgs hamn och arbetet för alla de individer som har sitt dagliga värv där samtidigt som det skadar en stor del av transporterna till och från Sverige. Därför hoppas jag att regeringen fattar konkreta beslut och att detta därefter leder till konkreta resultat.

Anf. 34 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Situationen som finns i dag har ju uppstått, oavsett vad man anser om det materiella innehållet i de olika avtalen. Man måste då fråga sig: Hur kan det komma sig att ett mycket stort antal anställda i ett företag vill vara med i en förening som med kollektiv handling kräver vissa typer av rättigheter? Det är vad den arbetsgivaren har att förhålla sig till.

Christian Holm Barenfeld säger att kollektivavtal som man redan har tecknat då kanske inte är värt någonting. Men det är det ju uppenbarligen. Man har tyckt att det var rimligt att teckna det avtalet, i det här fallet med Transport. Här finns en konkret situation där ett stort antal människor är med i en fackförening och har sin grundlagsfästa rättighet att ta till kollektiv handling för att få till någon typ av avtal med arbetsgivaren.

Det finns också andra aspekter av detta. Om man till exempel agerar mot fackföreningen kan det bli problem. Om man exempelvis begränsar skyddsombudens rättigheter att röra sig på arbetsplatsen kan det uppstå problem som inte är avsedda eller särskilt bra för arbetsplatsen.

Precis som Christian Holm Barenfeld var ute efter är den grundläggande frågan här: Vad är alternativet? Vad ska man göra i stället? Är det ett förbud som man avser är det en mycket långtgående och orimlig inskränkning av grundläggande rättigheter. Detta är någonting som har varit självklart för Arbetsdomstolen under lång tid att det inte vore särskilt bra att gå den vägen.

På frågan om jag var revolutionärt lagd kan jag som svar be Christian Holm Barenfeld att tala lite med sin egen ungdomsförbundsordförande som på Twitter i dag skriver: ”Nu krossar vi LO-Sverige”, som kommentar till diskussionen. Nu råkar det vara så att detta fackförbund inte är med i LO. Det är en liten förvirring utöver den revolutionära tonen, men bra är det i varje fall inte.

Anf. 35 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Christian Holm Barenfeld beklagar att jag inte tänker ingripa i den pågående konflikten. Dessbättre har vi en ordning där arbetsmarknadsministern inte ingriper i pågående arbetsmarknadskonflikter. Jag avhåller mig också från att gå djupare in i att diskutera den pågående konflikten.

Problemet för Moderaterna i den här frågan är att man har en låg trovärdighet när det gäller att värna strejkrätten och grundläggande rättigheter på arbetsmarknaden. Det är ju ett av era problem, Christian Holm Barenfeld – att ni har svårt att hitta den rätta balansen. Ni ansvarade för en lagstiftning, lex Laval, som på ett helt orimligt sätt inskränkte strejkrätten när det gäller att ta strid för utstationerade arbetstagares villkor. Nu lägger vi fram förslag om att få ordning på detta så att vi ska kunna uppfylla de skyddsdirektiv som gäller och säkerställa att utstationerad arbetskraft får den minimilön vi är skyldiga att säkerställa.

När det gäller den pågående konflikten i Göteborgs hamn har jag inga ytterligare kommentarer om den, fru talman.

Anf. 36 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Nej, vi har inga problem med det Ylva Johansson räknade upp.

Detta är väl inte riktigt en debatt om lex Laval, men det är ju ett fall där Ylva Johanssons partikamrater i Byggnads var inblandade. Det finns nämligen en direkt koppling mellan LO-borgen och, numera, Regeringskansliet eftersom LO:s ordförande alltid sitter i den absolut högsta ledningen i Socialdemokraterna. I det fallet hade vi personer från Lettland som var i Sverige och arbetade. Det fanns kollektivavtal. Och då stod alltså vuxna svenska män och skrek ”Go home!” Då var de inte på partimöte, utan då var de där med Byggnads.

Jag tycker att det var anskrämligt. Det var någonting jag skämdes för. Jag tycker att det skämde ut Sverige, och självklart skämde det även ut fackförbundet Byggnads. Det föranledde också ett lagstiftningsarbete där lex Laval blev resultatet. Nu försöker den svenska regeringen å andra sidan driva en linje där detta ska förändras, och det stämmer att vi inte tycker att det vore rimligt. Jag tycker i stället att det vore bättre om den svenska regeringen, innan den gör den förändringen, faktiskt försökte införa det så kallade tillämpningsdirektivet och utvärdera det.

Sakfrågan här är dock hur vi ska säkerställa att en arbetsgivare kan ingå kollektivavtal och sedan vara säker på att kunna ha en dialog och driva sitt företag tillsammans med sina anställda. Man kan självklart föra diskussioner, dialoger och förhandlingar utan att för den sakens skull sätta någon i blockad, sluta arbeta, skrika ”Go home!” eller vad man nu väljer att göra.



Anf. 37 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA  
JOHANSSON (S):

Fru talman! Regeringens avsikt är att på torsdag ge ett uppdrag till Medlingsinstitutet att komma tillbaka till regeringen med en bild av hur vanlig denna typ av konflikter, där kollektivavtal står mot varandra, är. Det blir även en del andra uppdrag kopplat till detta. Jag har inga ytterligare kommentarer till den pågående konflikten i Göteborgs hamn. Jag tycker att det vore olämpligt att som arbetsmarknadsminister ha det.

När det gäller den proposition som riksdagen får från regeringen i dag, tror jag, och som handlar om att riva upp lex Laval och få en ny ordning för utstationerad arbetskraft innebär den just att vi genomför tillämpningsdirektivet för att kunna säkerställa att utstationerad arbetskraft får del av de minimivillkor vi enligt direktivet är skyldiga att säkerställa. Det har vi inte kunnat tidigare.

Nu har vi äntligen ett förslag på riksdagens bord, och jag hoppas att riksdagen kommer att ställa sig bakom det – för de anställdas skull, och för de svenska företagens möjlighet att konkurrera med sjysta villkor.

Överläggningen var härmed avslutad.

### **§ 13 Svar på interpellationerna 2016/17:308 och 309 om långsiktiga mål i livsmedelsstrategin**

Anf. 38 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jonas Jacobsson Gjörtlér har frågat mig hur jag ser på de allvarliga målkonflikter som beskrivs i interpellationen och vilka åtgärder jag och regeringen är beredda att vidta med anledning av detta.

Vidare har Jonas Jacobsson Gjörtlér frågat miljöminister Karolina Skog

1. hur ministern bedömer att inriktningsmålet för ekologisk livsmedelsproduktion påverkar miljön globalt sett, med beaktande även av det generationsmål som riksdagen har fastslagit
2. vilka åtgärder ministern och regeringen är beredda att vidta med anledning av detta.

Regeringens arbete är så fördelat att det är jag som ska besvara frågorna.

Jag instämmer i Jonas Jacobsson Gjörtlérs resonemang att det krävs åtgärder som stärker konkurrenskraft och lönsamhet och bidrar till att de långsiktiga målen i livsmedelsstrategin nås. Jacobsson Gjörtlér efterfrågar handling. Den presenterade livsmedelsstrategin och dess handlingsplan är regeringens svar på detta. Det finns mycket som kan göras för att stärka konkurrenskraften i livsmedelskedjan, och vi har nu tagit de första stegen i genomförandet av de mål som regeringen tillsammans med Vänsterpartiet och den borgerliga oppositionen har enats kring.

Regeringen lanserade den 7 februari sin handlingsplan för livsmedelsstrategin. I denna presenterar regeringen åtgärder för hela livsmedelskedjan för att uppnå målen i livsmedelsstrategin. Vi pekar bland annat ut områden såsom regelförenkling för företagen i livsmedelskedjan, insatser för ökad export av livsmedel, likvärdig kontroll- och tillståndsverksamhet i

Prot. 2016/17:71  
21 februari

-----  
Svar på  
interpellationer

hela landet, ökad ekologisk produktion och konsumtion samt satsningar på forskning och innovation.

Jag ser inte de målkonflikter som Gjörtlér lyfter fram. Det är att förenkla diskussionen och synen på vad livsmedelsproduktion är. Det finns en enorm efterfrågan på ekologiska livsmedel, och den ska kunna mötas bättre av svenska producenter.

Jag tror på den svenska landsbygden och svensk livsmedelsproduktion och är övertygad om att mer mat kan produceras i Sverige. Den ökande efterfrågan på ekologiska livsmedel kan bidra till tillväxt och konkurrenskraft i svenskt jordbruk och svensk livsmedelsproduktion. Det råder i dag brist på flera svenska ekologiska produkter. Den växande marknaden för ekologiska livsmedel skapar möjligheter på marknaden för små och stora svenska jordbruks- och livsmedelsföretag.

En ökad svensk produktion av ekologiska livsmedel skulle likaså bidra till att uppnå flera av miljö kvalitetsmålen, till exempel Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv. Regeringen kommer därför inom kort att ge Jordbruksverket i uppdrag att utse en samordningsfunktion för att främja ekologiska livsmedel när det gäller såväl produktion och konsumtion som export.

I det fortsatta arbetet för att främja ekologiskt ska det också tas fram en åtgärdsplan och etappmål för hur målen ska nås. Detta ska göras i samråd med berörda aktörer.

Anf. 39 JONAS JACOBSSON GJÖRTLÉR (M):

Fru talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaret. Det är lite tråkigt att miljöministern inte är här för att debattera den del som handlar om exporten och vår miljöpåverkan, men vi får väl hålla till godo med att landsbygdsministern är här och ta hela debatten med honom så länge.

Frågan gäller livsmedelsstrategin, där Alliansen, regeringen och även Vänsterpartiet alltså kom överens om långsiktiga mål. Det som har hänt därefter är att regeringen har presenterat sin kompletta strategi, det vill säga inte bara målen utan även resten av strategin, och en handlingsplan. Det är en del saker i strategin som väcker frågetecken, tycker jag. Det handlar bland annat om detta med de ekologiska livsmedlen.

Regeringen anger att produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel bör öka. Det står i strategin, och i handlingsplanen har man dessutom siffersatta inriktningsmål om att 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark år 2030 och att 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030.

Som jag ser det finns det anledning att vara kritisk till detta, fru talman, och det av flera skäl. Det står i det övergripande målet att det är konsumenternas efterfrågan som ska styra. Precis så är det formulerat. Det regeringen gör nu är alltså att sätta ett mål för ekologisk produktion, och det går inte att tolka detta på något annat sätt än att det står i direkt strid med det övergripande målet, fru talman.

Jag ställer mig frågande här och skulle gärna vilja höra landsbygdsministern utveckla svaret: Hur tänker regeringen när man bara några dagar efter att vi har kommit överens om ett övergripande mål sätter egna mål som direkt strider mot det övergripande målet?

Ett annat problem är att det övergripande målet säger att livsmedelsproduktionen ska öka totalt i Sverige. Men den ekologiska produktionen ger lägre volym än den konventionella. Det finns lite olika siffror på det här, men den sammanställning som SCB och Jordbruksverket har gjort visar att de faktiska spannmålsskördarna för ekologiskt är betydligt lägre. De omfattar mellan 45 och 70 procent av den konventionella odlingen. För till exempel matpotatis är siffran 49 procent. Det betyder att om man helt skulle gå över till ekologiskt skulle mellan en tredjedel och hälften av produktionen försvinna.

Det är alltså så, landsbygdsministern, att det inte kan bli både mer svenskt och mer ekologiskt samtidigt. Det är uppenbart för mig att det för regeringen är viktigare med det ekologiska än med det svenska. Jag tycker att det är lite synd eftersom den svenska konventionella produktionen ligger så långt fram när det gäller både miljöhänsyn och djurskydd.

Landsbygdsministern uttryckte det själv väl, tyckte jag, i ett radioprogram för något år sedan. Så här sa landsbygdsministern då: "Svenskt så kallat konventionellt jordbruk brukar jag säga är egentligen det svenska miljöanpassade jordbruket." Statsrådet hade ju helt rätt i det. Jag förstår därför inte varför han och regeringen nu är så angelägna om att stödja en annan och specifik produktionsform.

Ett ytterligare problem med det här är att lägre svenska volymer innebär att produktionen i stället kommer att behöva bli högre någon annanstans om vi förutsätter att vi ska fortsätta att föda befolkningen både i Sverige och globalt. Eftersom den svenska livsmedelsproduktionen, även den konventionella, är mer miljövänlig än alternativen innebär det här ökad miljöbelastning. När vi importerar mer livsmedel från länder som har större miljöpåverkan i sin produktion än vad vi har innebär det faktiskt att vi bryter mot det av riksdagen fastställda generationsmålet som säger att vi inte ska exportera vår miljöpåverkan.

#### Anf. 40 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Jag kan instämma i det som Jonas Jacobsson Gjørtler sa. Svenskt jordbruk är bland de främsta jordbruken i världen när det gäller miljö- och djurskydd. Våra jordar är bra, vårt klimat är bra, våra lantbrukare är bra, våra rådgivare är bra, vår forskning är bra och så vidare.

Svensk livsmedelsproduktion har backat i flera decennier, och det är mycket allvarligt för landsbygd, jobb, kretslopp, biologisk mångfald med mera. Sverige är i dag Europas kanske mest importberoende land. Vi importerar 55 procent av vår mat. Det är mer än vad Norge med sina begränsade resurser gör. Detta är faktiskt en skandal.

Det är bra att riksdagens partier har enats om mål för en livsmedelsstrategi. Den borde ha sett dagens ljus mycket tidigare. Nog sagt om det, men det är bra att den har kommit.

Målen om ökad produktion, ökad konkurrenskraft och ett hållbart jordbruk är bra. Men vad gör regeringen nu i sin proposition till riksdagen? Plötsligt får Miljöpartiet fullt gehör för sin ensidiga prioritering av organiskt eller biologiskt certifierad mat, i Sverige kallad ekologiskt. Plötsligt frångås de mål som riksdagens partier alldeles nyligen har enats om, och plötsligt sätts det extremt höga målet att offentlig sektor, kommuner och landsting, ska köpa hela 60 procent av sin mat från ekjordbruket i hela världen.

Detta är inte att hedra en politisk uppgörelse. Det är mycket tveksamt att staten ska skriva kommunerna på näsan när det gäller hur de ska upphandla sin mat. Jag är övertygad om att kommunerna alldeles utmärkt klarar att sätta upp villkoren för upphandling. Om mål ska sättas upp ska målet i första hand vara att man ska prioritera inköp av livsmedel som är närodlade under svenska miljö- och djurskyddskrav. Östergötland har till exempel i sin utmärkta regionala livsmedelsstrategi satt upp målet att 80 procent av maten i offentlig upphandling ska komma från Sverige.

Min uppfattning är att det svenska jordbruket är ett av världens mest miljö- och djurskyddsvänliga, både det dominerande vanliga miljövänliga jordbruket och det miljövänliga ekjordbruket. Det är två bra och rätt likvärdiga alternativ med lite olika för- och nackdelar.

Det är därför utomordentligt anmärkningsvärt att staten ska kräva att kommunerna köper in huvuddelen av sin mat i form av ekologiskt från hela världen. Det ger också väsentligt dyrare råvarukostnader, ca 25 till 60 procent, än vad svensk mat i övrigt kostar. Det ger kommunerna flera miljarder i högre kostnader i ett läge när det finns prognoser om att kommunalskatterna behöver höjas med flera kronor.

När staten så skriver kommunerna på näsan rörande hur de ska agera är frågan om detta är vad kommunernas uppdragsgivare, till exempel äldre i äldreomsorgen eller elever och lärare i skolorna, vill ha. Min uppfattning är att de främst efterfrågar bra husmanskost från Sveriges bönder.

En sådan här väldigt kraftig signal från staten, att ekomat är mycket bättre än livsmedel från det svenska jordbruket, tycker jag är djupt problematisk. Båda är ju bra. Hur kan Sveriges landsbygdsminister gå med på och försvara att endast en liten del av kommunernas matinköp ska få komma från det vanliga miljövänliga jordbruket?

Max 40 procent ska kommunerna enligt staten på nåder få köpa in från det dominerande svenska jordbruket och dessutom i konkurrens med mat från importländer. Det kanske bara är 10–15 procent som ska komma från de vanliga gårdarna i Sverige.

Hur i helsike har regeringen tänkt här? Är det alltså Naturskyddsföreningen och Miljöpartiet som ska styra Sveriges livsmedelsstrategi?

Anf. 41 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! De målkonflikter som Jonas Jacobsson Gjørtler lyfter fram finns inte. Det här handlar om att öka den svenska livsmedelsproduktionen totalt sett. Den överenskommelse som regeringen har med Vänsterpartiet och samtliga borgerliga partier innebär att vi är överens om de övergripande målen. Vi är överens om de tre strategiska områdena, om att både konventionellt och ekologiskt kan öka och om att det är konsumentefterfrågan som ska styra det här. Vi är också överens om att de här målen är långsiktiga till 2030 och att de övergripande målen icke ska siffersättas.

Vi har inte heller gjort så i propositionstexten; vi har icke siffersatt. Men vi har i de här diskussionerna meddelat att varje regering för sig kommer att lägga sin handlingsplan. Den kan se olika ut över tid. Den kan också siffersättas. Något förbud mot siffersättning är inte överenskommet.

När det gäller situationen i dag är konsumtionen av ekologiskt långt större än produktionen. Vi importerar väldigt mycket. Det är svårt att få tag i ekologiska livsmedel. Ofta står hyllorna tomma i affärerna. Det har

alltså blivit en dramatisk ökning av konsumtionen av ekologiska livsmedel. Om vi tittar på de senaste åtta åren, från 2008 till 2016, ser vi att den har ökat från 6 miljarder till 25 miljarder, alltså plus 19 miljarder på åtta år.

Analytiker tittar på de nästkommande åtta åren, alltså fram till 2024, och spår att konsumtionen kommer att öka till 45 miljarder, alltså en ökning med ytterligare 20 miljarder. Tittar man på den offentliga konsumtionen är totalt sett 32 procent ekologiskt i dag. Man vill öka mer, men man säger från det offentliga, från kommuner och landsting, att det är mycket svårt att få tag i det här.

Det finns några som lyckas. Statistiken från 2015 visar att etta i Sverige faktiskt var Vellinge, som är en moderatstyrd kommun, som har 57 procent ekologiskt. Tvåa var Lund, som är S-styrd, med 50 procent. De ligger nära Danmark så det är klart att det kanske är lite lättare att få tag i ekologiskt där.

Det är med detta som bakgrund som regeringen nu i sin handlingsplan säger att vi vill ha ett inriktningsmål. Observera att vi inte kan kräva att det ska bli 60 procent hos det offentliga, utan vi vill ha ett inriktningsmål att produktionsarealen ska öka från 17 till 30 procent. Den totala livsmedelsproduktionen måste öka i Sverige. Det är vi politiskt överens om.

Det behövs inte mindre politik, Staffan Danielsson, utan det är frånvaron av politik som har gjort att livsmedelsproduktionen i det här landet har minskat de sista 20 åren och har gjort att vi har ett handelsbalansunderskott på livsmedel med minus 47 miljarder. Det är därför vi tar de här initiativen och vidtar de här åtgärderna. Efterfrågan på ekologiska livsmedel ökar dramatiskt i Sverige. Det är därför vi antar den här handlingsplanen och sätter in de här resurserna – så att svensk produktion ska kunna öka och även motsvara den konsumentefterfrågan som finns på det här området. Och det kommer att skapa jobb. Det kommer att skapa jobb på svensk landsbygd när vi ökar livsmedelsproduktionen.

Fru talman! Jag vet ju att Jonas värnar svensk produktion, både konventionell och ekologisk. Det gör även jag. Det vet Jonas om. Varför då måla upp en konflikt mellan olika produktionsformer och säga att om den ena ska öka ska den andra minska? Det är synd, för det är ju inte så det är. Båda behövs, och båda kan faktiskt öka. Livsmedelsstrategin är ett svar för att få tillbaka en mycket större livsmedelsproduktion.

Anf. 42 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Tack, landsbygdsministern!

Det finns ingen målkonflikt, säger Bucht. Där måste jag säga emot landsbygdsministern, för det är just precis vad det gör. Det är exakt det som är föremålet för den här interpellationen, och det är det som är hela skälet till att vi har den här debatten.

Som jag sa tidigare: Ekologisk produktion ger lägre volymer. Det går alltså inte att säga att andelen ekologiskt ska öka i produktionen och samtidigt säga att den totala produktionen ska öka. Det är inte möjligt att uppnå detta. Om det är någonstans mellan en tredjedel och hälften av produktionen som försvinner kommer det att bli en tydlig försämring av vår självförsörjning, vilket i sig är ett problem.

Det är korrekt som landsbygdsministern säger att det inte finns något förbud mot en siffersättning av målen. Det är det heller ingen som har påstått. Problemet här är att det uppstår en målkonflikt. Då tycker jag att det är viktigt att komma ihåg att det övergripande långsiktiga målet, där vi är brett överens i sju partier, gäller före eventuella siffersatta mål från regeringens sida.

Det blir lite märkligt när landsbygdsministern säger att det är frånvaron av politik som är problemet här och att det behövs mer politik för att lösa problemet. Jag skulle säga att det stora problemet för svensk livsmedelsproduktion är att konkurrenskraften under årtionden har urholkats och försämrats. Det har inte skett genom frånvaro av politik. Det har skett genom alldeles för stor närvaro av politik. Höga skatter och andra kostnader, regelkrångel, administrativa bördor, särkrav – det är detta som är den försämrade konkurrenskraften. Det är politiska beslut som har skapat den här situationen. Landsbygdsministern har rätt i så måtto att det säkert krävs politiska beslut för att rulla tillbaka det här. Men det handlar inte om att lägga på nya krav, utan det handlar om att rulla tillbaka en del av de krav som redan finns.

Jag vill gärna ge landsbygdsministern rätt i att man inte i onödan ska måla upp en konflikt mellan ekologiskt och konventionellt. Jag har full förståelse och stor respekt för att de som ska köpa livsmedel, oavsett om de är privata konsumenter eller offentliga aktörer, vill ställa höga krav avseende miljö, djurhållning och annat.

Problemet här är att man tappar bort och glömmar bort hela den konventionella produktionen, som ligger långt framme i Sverige. Det har framgått tydligt, bland annat i ett antal artiklar och radioinslag, att det är ett problem att svenska aktörer till exempel inom offentlig upphandling köper ekologiska produkter utifrån som kanske till och med är sämre för miljön än de svenska konventionella därför att kommunerna har valt att sätta just den typ av mål som landsbygdsministern tycker är viktiga, det vill säga att man sätter mål för ekologisk konsumtion snarare än att ställa kraven direkt när det gäller miljö och djurskydd. Det är ju det som är det viktiga. Om vi vill säkerställa livsmedelsprodukter som är bra i miljöhänseende och sett till djurskydd är det de kraven vi ska ställa.

Vi ska inte välja att fokusera på en specifik produktionsform, för problemet med den är att den inte väger in de tre delar som måste finnas med i hållbarhetsbegreppet. Det handlar om såväl miljö som ekonomi och sociala frågor.

Det är inte rimligt att säga att man aldrig ska få använda växtskyddsmedel, tycker jag. Man måste också ta hänsyn till hur stor volym vi faktiskt kan producera. Vi ser att teknikutvecklingen leder till att användning av växtskyddsmedel i den konventionella odlingen går ned, och den kommer att gå ned ännu mer framöver med robotar som kan rensa ogräs eller pricksäkert träffa bara ogräsplantorna med växtskyddsmedel. Det här kommer inte att vara ett problem.

Tudelningen mellan konventionellt och ekologiskt blir alltmer irrelevant, och då frågar man sig varför regeringen sätter så stort fokus på detta.

Anf. 43 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Det är svårt att få tag i eko. Hyllorna gapar tomma, säger landsbygdsministern. De gapar ännu mer tomma på svenskproducerad mat. 55 procent importerar vi.

När vi sätter mål för kommunerna borde det i första hand vara mål för andelen svenskproducerat. I andra hand kan man ta ekomål och sådant.

Jag har stor respekt för hela det svenska jordbruket, både det vanliga miljövänliga och det miljövänliga ekologiska. Men det vanliga står för över 90 procent av matproduktionen i Sverige. Enligt regeringen ska kommunerna inte längre få köpa mer än ytterst lite mat från över 90 procent av Sveriges bönder. Det är obegripligt. Marknadens efterfrågan ska styra absolut, inte statens diktat. Eko växer, och det är helt okej. Men svensk mat i stort måste också växa. Staten ska inte lyfta det ena till skyarna och sätta det andra under skäppan.

Landsbygdsministern vill se en samordningsfunktion för att främja inte svensk mat utan just ekologisk livsmedelsproduktion med en konsument-, export- och åtgärdsplan. Den borde ju gälla hela det svenska jordbruket, inklusive det som odlas ekologiskt.

Landsbygdsministern menar att ju större ekjordbruket blir, desto bättre uppfylls miljökvalitetsmål som Ett rikt odlingslandskap med mera. Menar alltså landsbygdsministern att det miljövänliga svenska jordbruket inte bidrar till dessa mål? Menar landsbygdsministern att importerad ekomat bidrar till dessa mål?

Det stora hotet mot miljökvalitetsmålen är att vi är Europas kanske mest importmatsberoende land. Mat från Italien, Argentina och Thailand bidrar noll till svenska miljökvalitetsmål. Därför borde regering och riksdag främst inrikta sig på att stärka konkurrenskraften hos hela det svenska jordbruket så att det kan växa i takt med marknadens efterfrågan på både det vanliga miljövänliga och eko.

Så är riksdagens mål formulerade i bred enighet. Hur kan regeringen gå ifrån detta i den proposition man nu förelagt riksdagen?

Anf. 44 MONICA HAIDER (S):

Herr talman! Jag är glad att vi är överens om de övergripande målen för en livsmedelsstrategi. Det är någonting som Socialdemokraterna har drivit i ganska många år, men nu på senare år har även de andra partierna tyckt att det är bra att vi har en livsmedelsstrategi. Det är jag glad över, för jag tror att det är viktigt för Sveriges landsbygd och Sveriges lantbrukare.

Att vi nu har en livsmedelsstrategi på plats innebär också att vi hela tiden kan ta steg framåt och fatta beslut som faktiskt uppfyller de mål som vi har satt upp.

Det Jonas Jacobsson Gjörtler tar upp i sitt inlägg är att det stora problemet är för mycket politik på det här området – skatter, regelbördor, krångel, särkrav och så vidare. Det kan man såklart tycka. Men det vi håller på med nu är faktiskt att försöka se över även de här reglerna. Regelförenklningar har vi jobbat med hela tiden. Det gjorde även den förra regeringen – väldigt framgångsrikt. Vi fortsätter i samma spår.

Ett mål för ekologisk produktion är någonting som de allra flesta kommuner och alla regioner eller landsting i hela Sverige har i dag. Jag kan inte förstå att det är kontroversiellt att vi sätter ekologiska mål. Jag tycker att det är bra. Det är givetvis ett inriktningsmål och ett eftersträvansmål

och ingenting som kommer att hända i morgon. Precis som landsbygdsministern sa är det också så att vi inte kan tvinga kommunerna eller regionerna att uppfylla detta. Hemma i min region, Region Kronoberg, har vi i princip redan nått det här målet.

Det som jag tycker är lite kul i den här diskussionen är att Staffan Danielsson ondgör sig så över att vi har satt ett ekologiskt mål. I och med det som ni i Centern säger i dag bryter ni ju faktiskt de vallöften som ni gav era väljare, som ni gick till val på. Ni gick till val på att ni skulle ha ekologiska mål för hur mycket man ska upphandla offentligt och andra mål på den ekologiska sidan. Nu ska man helt plötsligt inte ha några sådana mål, för det är skadligt.

Vi behöver öka den ekologiska produktionen i Sverige. Vi kan se att efterfrågan ökar dramatiskt och inte kan uppfyllas. Varför ska vi inte försöka uppfylla de krav som finns från konsumenterna så att de kan handla svenskt? Jag tycker att det är ett väldigt konstigt resonemang. Jag tror att detta kommer att bli väldigt bra och att konsument, kommuner och regioner kommer att få de varor man vill ha.

Jonas Jacobsson Gjörtler tar också upp att marken för ekologisk produktion är så mycket mindre och inte räcker till. Det är helt rätt, men samtidigt är det ganska många hektar som lagts i träda de senaste åren; jag tror att det är ungefär 600 000 hektar. På en del av den marken har det i och för sig planterats skog, men det finns faktiskt mer åkermark som inte brukas i dag.

Så jag skulle vilja säga att vi här i Sverige har alla möjligheter att uppfylla detta mål och åstadkomma en ekologisk produktion som är mycket bättre för miljön. Det tror jag att vi alla är betjänta av.

Anf. 45 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag brukar ofta framhålla att svenskt jordbruk är världsledande när det gäller miljötank. Vi är världsledande när det gäller djurhälsa, och vi är bäst i EU när det gäller att använda så lite antibiotika som möjligt. Vi har till och med sagt att vi ska stimulera närproducerat, Staffan.

Herr talman! Vi har nyligen presenterat en omfattande handlingsplan med 40 punkter. Vi har avsatt en dryg miljard de närmaste åren för detta. Vi har nyligen fattat beslut om nio punkter på detta område, och jag lovar er att det kommer fler. Vi ska ha verkstad och aktion. Det handlar om att öka svensk produktion i alla led. Det handlar om mer förädling, om att öka exporten av livsmedel och att ta livsmedlen högre i en värdekedja. Det behövs forskning och innovation för detta.

Vi ser nu att fler och fler jordbrukare faktiskt går in i det ekologiska. Det är inte konstigt, för det är bättre betalt. Det ger bättre lönsamhet. Mjölken får man 1 krona och 40 öre mer för om den är ekologisk. För äggen får man nästan dubbelt upp, och för spannmål, vete, får man mer än dubbelt upp.

Jag skulle rekommendera både Staffan och Jonas att läsa dagens ATL. Den kom i morse och är väldigt färsk. I tidningen beskrivs hur allt fler byter till ekologiskt och lönsamheten i svenskt jordbruk för dem som väljer ekologiskt.



Men, herr talman, vi ser också att grannländer försöker ta över det ekologiska i Sverige: Vi har väldigt stor import. Man vill komma in på den svenska marknaden mer och mer, inte minst Danmark, som nu gör en enorm satsning på det ekologiska. Man har till och med fått ett EU-projekt med 35 miljoner de närmaste åren för att öka det ekologiska. Målet är att öka med 50 procent på tre år.

Regeringen vill sätta in åtgärder. Det är därför vi har pengar i landsbygdsprogrammet för att kunna ställa om till ekologiskt. Det är viktigt att jordbruket i Sverige får stärkt konkurrenskraft för att kunna möta den stora efterfrågan på ekologiskt. Det ger bra avräkningspriser till bönderna och stärker svenskt jordbruks lönsamhet.

Herr talman! Jag vet att Jonas vill skapa bättre lönsamhet för den svenska produktionen. Men varför ska vi då sitta still i båten när det finns en sådan stark efterfrågan på svenska ekologiska produkter? Varför ska vi importera så mycket ekologisk mat? Ska vi inte kunna göra detta själva? Det skapar faktiskt jobb och utveckling på svensk landsbygd, och det skapar jobb i svensk livsmedelsindustri. Även där är lönsamheten bättre när man jobbar med det ekologiska.

Anf. 46 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Tack, landsbygdsministern! Landsbygdsministern säger att det nu är verkstad och många åtgärder på gång och nämner ett fyrtiotal punkter som ska förverkligas. Jag tror säkert att flera av dessa åtgärder är både bra och välkomna. Landsbygdsministern glömmer dock att nämna att det finns fler åtgärder som också är på gång och som kanske inte direkt stärker konkurrenskraften, till exempel kilometerskatt, som regeringen avser att införa. Det tror jag vore direkt skadligt, och jag hoppas verkligen att regeringen tänker om när det gäller den skatten.

Sedan kanske någon ställer sig frågan vad vi i Moderaterna tycker är viktigt i detta. För det första är teknikutveckling något vi ser som väldigt prioriterat, och då gäller det att inte låsa sig vid en särskild produktionsform. Jag nämnde tidigare att ny teknik möjliggör till exempel ogrärensning på ett helt annat sätt. Det är teknik som är på väg att bli kommersiellt gångbar och ett sätt att minska miljöbelastningen ytterligare i den redan relativt sett miljövänliga svenska livsmedelsproduktionen.

En annan viktig punkt är kostnadseffektivitet. När staten går in och lägger pengar på åtgärder ska man veta att miljönyttan blir så stor som möjligt, och det är tyvärr inte fallet när det gäller dessa åtgärder.

Problemet med ekologiskt är nämligen att det finns en bild av att detta är väldigt bra för miljön, men i Livsmedelsverkets sammanställning, där man har jämfört studier av dessa olika produktionsformer, kan man inte dra någon sådan slutsats. Det visar sig att ekologiskt och konventionellt är likvärdigt i ungefär 40 procent av fallen. Konventionellt är faktiskt bättre i en tredjedel av fallen, och ekologiskt är bättre i 26 procent av fallen. I 7 av de 14 punkter som gäller ekologiskt handlar det faktiskt om växtskyddsmedel, vilket teknikutvecklingen kan lösa.

Så mitt svar är att vi inte ska låsa oss vid produktionsformer. Vi ska inte politiskt dirigera vare sig produktion eller konsumtion till någon produktionsform, utan vi ska i stället värna hela den svenska livsmedelsproduktionen.

Anf. 47 MONICA HAIDER (S):

Herr talman! Vi ska absolut öka den svenska produktionen. Det behöver vi göra, för i dag överstiger efterfrågan på ekologiska produkter vad som faktiskt odlas och föds upp här i Sverige. Det är klart att vi behöver öka den svenska ekologiska produktionen på alla plan. Det vore dumt att importera ekologisk mat när vi faktiskt kan ta fram den själva här i Sverige.

Av en händelse har jag med mig samma tidning som landsbygdsministern, där det står att spannmålsproduktionen faktiskt har ökat med 140 procent i Sverige. Det är jättebra, och då kan vi ju sälja så mycket ekologiskt svenskt som vi behöver.

I dag efterfrågar såväl konsumenterna som kommunerna och regionerna ekologiskt, och som jag sa i mitt förra inlägg har man mål för detta i de flesta kommuner, regioner och landsting. Det är klart att de vill köpa svenskt ekologiskt. I dag funkar inte det, för det finns inte tillgång till det. När man sätter sådana här mål blir man i stället tvingad att köpa utländskt, och det ska vi ju inte göra. Det är en av anledningarna till att vi sätter det här målet.

Jag skulle vilja återkomma till Staffan Danielsson. När ni gick till val sa ni att ni skulle ha mål för ekologisk produktion och för ekologisk konsumtion i offentlig sektor. Det är tydligen helt borta sedan livsmedelsstrategin presenterades; nu är det inte viktigt längre. Jag tycker att ni sviker era väljare där.

Anf. 48 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Man kan inte blunda för verkligheten: Efterfrågan på ekologiskt i vårt land är långt större än produktionen. Det råder stor brist på många ekologiska livsmedel. I dag fylls de hyllorna väldigt mycket av import. Det är brist på svenska Kravmärkta ägg. Det är brist på mjölk, griskött, ekologisk kyckling, vissa grönsaker och nötfärs. Här finns enorma möjligheter för svenska lantbrukare.

Studier från Svensk Dagligvaruhandel visar att ekologisk mat har gått från en tillfällig trend till en naturlig del av människors köpbeslut. Allt fler handlar ekologiskt, och det ökar i hela landet.

Det handlar inte om att det ena är bättre än det andra. Det handlar om att det finns vissa kunder som efterfrågar vissa produkter. Det handlar om bättre lönsamhet för jordbruket och livsmedelsindustrin och inte minst om fler jobb på svensk landsbygd.

Herr talman! Jag är väldigt glad för att vi har en bred uppgörelse i Sveriges riksdag kring de långsiktiga målen och de strategiska områdena. Detta ger näringen tydliga signaler om var politiken står. Nu handlar det om att genomföra detta långsiktigt: till 2030. Det är en lång resa som vi precis har påbörjat.

Det krävs mycket arbete innan vi är framme, men vägen är tydlig och målen är tydliga. Vi ska öka svensk livsmedelsproduktion, både konventionell ekologisk produktion och närproducerat.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 49 Närings- och innovationsminister MIKAEL

DAMBERG (S):

Herr talman! Helena Bouveng har frågat Magdalena Andersson vilka initiativ hon är beredd att ta inom sitt ansvarsområde i regeringen för att underlätta framväxten av fler enkla jobb, liknande de hushållsnära tjänster som omfattades av RUT-avdraget från början.

Frågan har lämnats över till mig. Jag har ett specifikt uppdrag av statsministern att underlätta fler enkla jobb och enklare vägar till jobb i näringslivet.

Tillväxt leder till ökad efterfrågan på arbetskraft med både högre och lägre kvalifikationer. Regeringens näringspolitik syftar därför till att stärka förutsättningarna för fler företag att skapa, växa och exportera. Regeringens mål är att nå lägst arbetslöshet i EU till 2020. Med 150 000 fler jobb sedan valet och en arbetslöshet som pressats ned under 7 procent är Sverige på väg i rätt riktning. Trots att Sverige har den lägsta långtidsarbetslösheten i Europa är den alltför hög bland personer med kort utbildning och låga kvalifikationer.

Jag delar Helena Bouvengs uppfattning att det behövs enkla jobb, framför allt för äldre som saknar längre utbildning. Det behövs också enklare vägar till jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden. För att öka förutsättningarna för grupper som traditionellt sett har det svårt på arbetsmarknaden, som nyanlända och personer som varit utan arbete en längre tid, vidtar regeringen ett antal åtgärder. Regeringen har bland annat förbättrat extratjänsterna i välfärden och utvidgat dem till att också omfatta nyanlända. Dessutom möjliggörs 5 000 moderna beredskapsjobb i de statliga myndigheterna. För att förenkla anställningsstöden och göra dem mer träffsäkra pågår en översyn inom Regeringskansliet.

Regeringen gav i december 2016 Tillväxtverket i uppdrag att främja modeller som syftar till att öka arbetsgivares benägenhet att anställa nyanlända och personer som varit utan arbete en längre tid. Det kan till exempel handla om modeller där intermediärer tar arbetsgivaransvar.

En växande utmaning på arbetsmarknaden är utrikes födda kvinnors sysselsättning. Regeringen har gett ett uppdrag till Arbetsförmedlingen att vidta åtgärder för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen bland utrikes födda kvinnor. Regeringen ser även över föräldraförsäkringen i syfte att den inte ska bli en fälla för kvinnor som kommer till Sverige med barn.

Utvidgningen av RUT till trädgårdstjänster, flyttjänster och it-tjänster är ett exempel på en förändring som bedöms bidra till fler enkla jobb. Enligt uppgifter från Skatteverket ligger det genomsnittliga avdraget för RUT-tjänster bland dem som utnyttjar avdragsmöjligheten på ca 5 000 kronor per år. Det är få personer som köper så mycket tjänster att de riskerar att nå upp till 25 000 kronor per år och slå i taket. Uppgifterna indikerar i stället att användandet av RUT-avdraget i dag är det högsta någonsin.

Att fortsätta arbetet med att pressa tillbaka arbetslösheten i Sverige är ett av regeringens mest prioriterade områden.

Anf. 50 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! De områden där det är möjligt att använda RUT-avdraget har breddats under det senaste året. Det är nu, som näringsministern nämnde, möjligt att göra avdrag för bland annat flyttjänster och vissa it-tjänster. En del av utvidgningen är en del av den så kallade flyktingöverenskommelsen, som allianspartierna slöt tillsammans med den rödgröna regeringen. Utöver breddningen inom ramen för denna har ytterligare ett antal tjänster som omfattas av RUT-avdraget tillkommit, exempelvis reparation av vitvaror, it-konsultationer och flyttjänster. Vi kan se att enbart flyttjänsterna stod för nästan 10 procent av RUT-avdragen 2016.

Det är bra så långt, men samtidigt som denna utvidgning av tjänster inom RUT-avdraget skedde passade den rödgröna regeringen på att halvera taket för RUT-avdraget från 50 000 kronor per person och år till 25 000 kronor per person och år. Det innebär att fler företag och fler tjänstetyper ska konkurrera om en minskad pott.

Ett av RUT-reformens viktigaste bidrag när det infördes av alliansregeringen var att många av dem som stod långt bort från arbetsmarknaden, inte sällan utlandsfödda kvinnor med kort eller oavslutad utbildning, fann sin väg in på arbetsmarknaden. De fick sitt första jobb i sitt nya hemland. Regeringens halvering av RUT-avdraget innebär inte bara att fler företag och fler tjänster konkurrerar med varandra om en mindre pott hos köparen utan också att exempelvis den utlandsfödda kvinnan, många gånger med en låg utbildning i bagaget, konkurrerar med reparatörer av vitvaror och it-konsulter i hemmet. Vitvarureparatörer och it-konsulter kan inte ses som vare sig utbildade eller utan arbetslivserfarenhet. Tvärtom borde de ha en ganska bra möjligheter att få jobb också utan hjälp från staten.

Det finns i dag 120 000 utrikesfödda inskrivna på Arbetsförmedlingen som saknar fullgjord gymnasieutbildning. Hälften av dem saknar dessutom grundskoleutbildning. De är långt borta från att vare sig kunna reparera ett kylskåp eller, än mindre, att erbjuda it-konsultation. Varför väljer näringsministern, som i sitt svar erkänner att det faktiskt behövs fler enkla jobb, att paradoxalt nog halvera RUT-avdraget samtidigt som det inbegriper fler tjänster som med all säkerhet inte gör att de nu 120 000 utrikesfödda som är inskrivna på Arbetsförmedlingen får sitt första jobb?

Senast i dag konstaterade Magdalena Andersson och Stefan Löfven att det finns behov av fler enkla vägar in på arbetsmarknaden för inte minst utrikesfödda kvinnor. Är inte ett arbete i RUT-sektorn just en sådan väg som statsministern och finansministern i dag skriver om?

Anf. 51 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack för interpellationen, Helena Bouveng! Det är en viktig diskussion om hur vi bekämpar arbetslösheten effektivast och hur vi får grupper som också står långt från arbetsmarknaden att ta steget in.

Det är riktigt att regeringen har utvidgat RUT-avdraget, så att fler olika områden berörs av det i dag. De tendenser vi har sett är att med denna utvidgning ökar användandet, vilket tyder på att denna förändring har haft effekt. I effekten ligger också att vi gjorde en fördelningspolitiskt motiverad justering av taket. Vi vet att det är väldigt få konsumenter, kunder eller hushåll som de facto slår i taket i dag. Då gjorde vi en justering nedåt av

fördelningspolitiska skäl men undantog pensionärer, som vi anser har större behov av den här typen av tjänster och därmed inte ska riskera att hamna nära taket. Också undantaget för pensionärer gjordes alltså av fördelningspolitiska skäl.

Jag förstår inte riktigt logiken här bara. Jag trodde att vi skulle diskutera enkla jobb i största allmänhet, men nu låter det som om Moderaterna tvekar när det gäller om it-tjänster i hemmet eller renovering av vitvaror ska finnas kvar inom ramen för RUT-systemet. Är det detta som är förslaget? Det vore ju lite annorlunda. Det har jag inte hört tidigare.

Jag tror att det är bra att man har breddat RUT med fler tjänster. Erfarenheten än så länge – det är möjligt att detta helt kommer att förändras på kort tid – är att detta har en ganska liten omfattning och att inte minst marknaden när det gäller att renovera vitvaror är väldigt liten i dag. Det är väldigt sällsynt i dag. Det finns dock en ekologisk effekt av att faktiskt ta vara på produkter och se till att de håller längre i stället för att bara slita och slänga. Även om vi vet att nyare frysar och kylar är mer effektiva handlar det också om att ta vara på de produkter man har i hemmet på ett smartare sätt.

Jag kan hålla med om att just it-tjänster i hemmet kanske kräver lite högre teknisk kompetens. Å andra sidan tror jag att det är många hushåll som i dag har känt en stor panik över att man inte riktigt kan hantera all teknisk utrustning. Detta är ett stöd för att på något sätt demokratisera, så att man kan få den hjälp och det stöd som man behöver i hushåll där man har svårt med det tekniska och med digitaliseringen. Detta kan då vara en tjänst som i likhet med städning skulle kunna underlätta livet och också minska stressen över att man inte får tekniken i hemmet att funka.

Vi gjorde avvägningen att detta kunde vara bra. Vi gjorde också en fördelningspolitisk justering av RUT-avdraget. Sammantaget är effekten att vi nog aldrig har haft fler som använt RUT-avdraget än nu, vilket då skulle vara något positivt.

Jag tror dock att det är farligt att säga att vi kan lösa hela den situation som Sverige har med den här typen av tjänster eller jobb. Vi vet att de som har kommit till Sverige under den senaste tiden och de som har levt hela sina liv i Sverige har olika förutsättningar. Den stora vattendelaren på svensk arbetsmarknad går fortfarande mellan den som har utbildning och den som saknar utbildning och mellan den som kan det svenska språket och den som inte kan det svenska språket. Utbildning och kunskap är den stora vägen in på svensk arbetsmarknad. Därför är jag lite orolig för den signal som Moderaterna nu skickar: att man vill skapa en enormt stor låglönesektor i Sverige.

Det är också en konstig signal inte minst till alla relativt unga människor som i dag inte har en utbildning. I stället för att de ska färdigställa sin utbildning och därmed få bra chanser, bra jobb och en bättre livsinkomst ska de hoppa över det. Man skapar osäkra anställningsvillkor för speciellt de grupperna. Jag tror inte att det är en framgångsrik ekonomisk politik eller näringslivspolitik på lång sikt. Jag tror att man måste se att det är två olika utmaningar.

Prot. 2016/17:71  
21 februari

-----  
Svar på  
interpellationer

Anf. 52 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Vi är helt överens med näringsministern om att utbildning är otroligt viktigt. Och vi har inget emot utvidgningen, men tvärtemot regeringen tredubblar vi i stället för att halvera RUT-avdraget. Vad jag oroar mig för är inte att användandet av RUT-tjänster ökar. Men frågan är om det träffar dem som verkligen behöver jobbet allra mest.

I sitt svar säger näringsministern att tillväxt leder till ökad efterfrågan på arbetskraft med både högre och lägre kvalifikationer. Det är förvisso sant. Nya jobb i främst tjänstesektorn som kräver mer begränsad utbildning växer till men inte i lika stor utsträckning som andra arbeten med liknande kompetenskrav försvinner. SCB:s prognos visar att efterfrågan på eftergymnasial utbildning sjunker med nästan 40 procent fram till 2035.

Arbetsförmedlingens prognoschef uttalade nyligen att utmaningen är större än någonsin och att vi aldrig har varit i närheten av den sammansättning av arbetslösheten som vi ser i dag. Arbetsförmedlingen tillsammans med Företagarna, Näringslivets Skattedelegation, Svenskt Näringsliv med flera är också starkt kritiska till halveringen av RUT-avdraget. Arbetsförmedlingens generaldirektör uttrycker sig på följande sätt i en intervju i *Ekot*: Det är helt enkelt en risk för att vissa familjer, vissa personer, slår i taket på 25 000 kronor och därför inte efterfrågar tjänster lika mycket som de skulle göra om taket låg på 50 000 kronor. Inte minst är återställningen viktig för personer långt ifrån arbetsmarknaden. Han säger vidare: Vi måste jobba med olika typer av förslag som skapar arbetsuppgifter som passar människor lite längre ifrån arbetsmarknaden, och enligt vår bedömning är många RUT-tjänster av sådant slag som passar just den här gruppen.

Om nu näringsministern har fått det specifika uppdraget av statsministern att underlätta för fler enkla jobb undrar jag: Är det inte dags att lyssna på den egna myndigheten och höra vilka reformer som de facto leder till att fler får sitt första jobb? Extratjänsterna kan väl inte ens näringsministern säga har varit en framgångssaga – inte heller traineetjänsterna.

I en frågestund sa din uppdragsgivare, Stefan Löfven: Jag struntar nästan i vilket, bara människor får jobb till sjysta villkor. Jag gör det som krävs för att få människor i arbete.

Kan man säga att den rödgröna regeringen verkligen gör det som krävs när man väljer att halvera RUT-avdraget, som enligt Svenskt Näringsliv skulle ha kunnat leda till ytterligare 16 000 nya jobb? Det är 16 000 nya jobb som är självfinansierade – att jämföra med de 4 019 platser för unga och långtidsarbetslösa som regeringen hittills har lyckats med och som inte är självfinansierade. RUT-tjänster är riktiga jobb med sjysta villkor.

Anf. 53 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att vi har gjort förändringar i RUT-systemet som gör att RUT-systemet aldrig har varit större än i dag och att det därmed skapar jobb till många som tidigare inte fick jobb.

Men vi kan titta på om det är en begränsning. Vi kan titta på hur många hushåll det är som de facto slår i taket. Det är väl ungefär 9 000 hushåll – det är dem vi talar om nu. Detta skulle då förhindra 16 000 nya jobb. Ska de 9 000 anställa två var ytterligare? Svenskt Näringsliv får naturligtvis stå

för sina beräkningar; de har säkert intresse av att driva detta framåt. Men vi kan bara konstatera att vi har gjort förändringar av systemet.

Jag har inga problem med att diskutera RUT med Moderaterna. Jag gör det nu och har gjort det tidigare. Men det blir för enkelriktat, för ett RUT-system kan inte vara den enda vägen in på svensk arbetsmarknad.

Ta extratjänsterna, som Moderaterna raljerar över hela tiden! Vi har just förändrat systemet med extratjänsterna, vilket gör det möjligt för inte minst skola, barnomsorg och äldreomsorg att ta in en avlastande person. Tänk dig en förskola dit det har kommit många barn med andra kulturer och andra språk! Där kan man ta in en person som inte är utbildad barnskötare eller förskollärare men som ändå kan hjälpa till med det sociala, med språket och med att ge trygghet till de barn som har kommit till Sverige.

Jag tycker att det är en smart investering från samhället att ge de möjligheterna för personer att komma in, hjälpa till och avlasta personalen i förskolan eller i skolan samtidigt som det ger de barn som har kommit till Sverige en ökad trygghet. Det är en stor satsning. Jag är helt säker på att det kommer att bli en succé. Efter de här förändringarna ges kommunerna möjlighet att jobba mer kreativt. Då tar vi två stora utmaningar – det handlar om arbetslösheten och om de nyanländas behov – och gör en möjlighet av dem och ger dessa människor en erfarenhet av svensk arbetsmarknad. De kan lära sig språket och utvecklas på en arbetsplats. Jag tror att det är enormt viktigt.

Men välfärdssektorn finns aldrig i Moderaternas berättelse om hur man ska ge människor möjligheter. Jag tror att ni tänker för ensidigt, och ni tänker för lite på utbildningspolitik. Jag har hört vad ni har sagt. Ni vill skapa 150 000 nya låglönejobb de kommande åren i Sverige. Jag tror att det är en farlig strategi när vi vet att de flesta jobb som kommer att växa fram är jobb som kräver en gymnasieutbildning. Då är det viktigt att inte minst unga människor i Sverige får en väldigt tydlig signal om att de ska klara sin utbildning. Man ska gå klart gymnasiet, för då får man ett jobb, och då kan man styra över sitt eget liv och få en inkomst som gör att man kan leva ett gott liv i vårt land.

Det är inte fokus i den här debatten, men det blir väldigt ensidigt att de 9 000 hushåll som har slagit i taket för RUT-systemet skulle lösa alla våra problem i Sverige. Så enkelt är det inte, även om jag de facto har varit med och utvidgat RUT-systemet och sett till att det är mer omfattande än tidigare.

Anf. 54 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Beträffande utbildning är vi helt överens. Vi behöver inte ha den konflikten här och nu. Nej, jag tror inte att RUT-jobben är den enda vägen, men jag tror att de är en del, framför allt när vi just nu har väldigt många inskrivna som har en väldigt låg utbildning och som dessutom inte är purunga.

Jag kan väl också konstatera att RUT-avdraget har gett 20 000 nya arbeten. Det är 20 000 arbeten som inte fanns tidigare. En extratjänst i Stockholm har väl än så länge lett till ett, om jag inte kommer ihåg helt fel.

Näringsministern säger att regeringens näringspolitik syftar till att stärka förutsättningar för fler företag att skapa jobb, växa och exportera. Det är en regering som samtidigt höjer skatterna med drygt 39 miljarder kronor 2017, och mer är att vänta. Mellan 70 och 90 procent av dessa slår

direkt mot jobb och tillväxt. De satsningar som regeringen gör på sin näringspolitik är försumbara jämfört med de höjda skatterna. För varje krona som regeringen satsar på näringslivet höjer man skatten på jobb och tillväxt med 10 kronor.

Enligt Konjunkturinstitutet leder regeringens sammantagna förslag till att arbetskraftsdeltagandet minskar med minst 15 000 personer. Regeringen väljer själv att inte redovisa några sysselsättningseffekter av sin politik, något som också kritiserats av Finanspolitiska rådet. Varför väljer regeringen att underskatta de negativa sysselsättningseffekter som blir följden av den förda politiken? Varför inte omvärdera beslutet att halvera RUT-avdraget, så att fler får sitt första jobb? Vad är det värsta som kan hända, Mikael Damberg, om ett tredubblat RUT-avdrag införs, som vi vill införa? Är det att de 9 000 kunder som faktiskt slår i taket i dag skulle bereda jobb för fler människor?

Anf. 55 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag konstaterar att näringspolitiken verkar fungera ganska bra, eftersom vi har 150 000 fler människor som går till jobbet varje dag. Av de 150 000 nya jobben är 96 000 i privat sektor. Om man tittar på hur det är för utlandsfödda när det gäller de här 150 000 jobben ser man att en majoritet av jobben har gått till utlandsfödda de senaste åren. På något sätt verkar det här alltså ge effekt. Det kanske provocerar Moderaterna att vi har tagit ned arbetslösheten från en nivå som låg någonstans vid 8 procent till en nivå under 7 procent och att vi kommer att fortsätta med det.

Vi kan titta på de åtta år som Moderaterna ledde regeringen. Arbetslösheten för utrikes födda steg med nästan 25 procent under er tid. Arbetslösheten för utomeuropeiskt födda gick upp med 11 procentenheter. Båda grupperna har nu sett en minskad arbetslöshet.

Jag är inte nöjd med det. Mer kommer att behöva göras. Vår prioritering i regeringen är att jobba både med en aktiv näringspolitik för att få fler sysselsatta och med en smartare arbetsmarknadspolitik och en utbildningspolitik som leder till att vi bekämpar arbetslösheten.

Mer kommer att behöva göras. Vi är igång med det arbetet. Jag tror dock att Moderaterna måste bredda sin blick och inte bara titta på RUT-systemet. Vi har en gjort en del insatser som har vidgat systemet, men det är inte svaret på vår tids alla stora frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

#### **§ 15 Svar på interpellation 2016/17:233 om Postnord**

Anf. 56 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Ali Esbati har frågat mig om jag avser att återkomma med konkreta ägardirektiv eller vidta andra åtgärder för att Postnord AB ska ställa villkor i enlighet med kollektivavtal i alla led i sina upphandlingar.

Postnord AB ägs gemensamt av svenska och danska staten sedan 2009. Statligt ägda bolag lyder under samma lagar och regler som privat ägda



bolag och ska konkurrera på lika villkor. Goda arbets- och anställningsvillkor ska gälla för alla som arbetar i Sverige. Enligt statens ägarpolicy ska bolag med statligt ägande agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Bolagen ska även säkerställa att missbruk inte sker av den särställning som det kan innebära att vara ett bolag med statligt ägande, bland annat genom att tillämpa skäliga villkor i förhållande till kunder och leverantörer.

För staten som ägare är det av särskild vikt att bolag med statligt ägande arbetar bland annat för en sund och säker arbetsmiljö, respekt för mänskliga rättigheter samt goda och anständiga arbetsvillkor. Bolagen förväntas arbeta aktivt för efterlevnaden av internationella riktlinjer, vilket inkluderar OECD:s riktlinjer för multinationella företag och Global Compact. Dessa bygger bland annat på ILO:s kärnkonventioner, som behandlar föreningsfrihet samt rätten att organisera sig och förhandla kollektivt.

Bolagsförvaltningen på Näringsdepartementet gjorde under 2015 en hållbarhetsanalys av Postnord AB som identifierade inköp av transporter som ett område inom vilket bolaget behövde förstärka sitt pågående arbete. Detta kommunicerades till bolagets styrelse, som därefter under hösten 2015 beslutade om ett nytt strategiskt mål för hållbart företagande gällande ansvarsfull leverantörshantering. Hållbarhetsanalysen och styrelsens strategiska mål för hållbart företagande följs upp löpande i dialogen med ägaren.

Postnord har också förstärkt sitt arbete avseende inköp av transporttjänster med bland annat en uppdaterad uppförandekod och utökade revisioner för att säkerställa att bolaget agerar föredömligt i sitt leverantörsarbete. Jag kommer att fortsätta att driva dessa viktiga frågor i dialog med Postnord AB.

Det ska vara ordning och reda på svensk arbetsmarknad. Regeringen har lagt fram en rad förslag för att få ordning och reda i transportbranschen. Regeringen satsar bland annat 100 miljoner kronor för att polisen ska kunna utveckla och öka kontrollerna av att de EU-rättsliga reglerna kring så kallade cabotage transporter efterlevs.

Anf. 57 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Tack, Mikael Damberg, för svaret! Tyvärr var det väl inte riktigt så tydligt som jag hade önskat mig, och det tror jag är en känsla som delas av många inte bara inom Postnord utan i branschen över huvud taget, som under lång tid har varnat för en ond spiral nedåt när det gäller löner och arbetsvillkor.

Jag tänker att svaret väl i princip är detsamma som Mikael Damberg gav till Svenska Dagbladet i januari: ”Det finns inget lagkrav som säger att statliga företag ska ha kollektivavtal. Däremot finns ett extra krav på statliga företag att de ska agera föredömligt.”

Det är förstås korrekt i sak, men frågan är om det är ett fullgott uttryck för en politisk vilja hos en socialdemokratiskt ledd regering. Det är kanske en mer intressant frågeställning i det här sammanhanget.

Det här rör sig egentligen på två nivåer, dels, och kanske viktigast, den generella situationen inom åkerinäringen och vad man från statens håll gör för att bekämpa social dumpning och ett race to the bottom, dels vad en stor statlig aktör, i det här fallet Postnord, har för roll och kan ha för roll i

denna utveckling. Ministern hänvisar till statens ägarpolicy i dag och att bolag med statligt ägande ska, som han säger, ”agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt de åtnjuter offentligt förtroende”.

Detta är, om vi ska vara helt ärliga, ganska fluffigt. Här handlar det ju mer specifikt om hur man sköter en del av sin kärnverksamhet, alltså att transportera saker, och det handlar om huruvida man ställer krav på grundläggande rimliga arbetsvillkor när man lägger ut körningar på underleverantörer. Mediernas granskning har visat att det har man inte alltid gjort, och jag tycker att det har kommit en del ganska illavarslande kommentarer från bolagsledningens håll när man fått frågor om det.

Det är just mot bakgrund av detta som jag har ställt min interpellation. Frågan var alltså om statsrådet skulle återkomma med konkreta ägardirektiv eller vidta andra åtgärder för att Postnord ska ställa villkor i enlighet med kollektivavtal i alla led i sina upphandlingar.

Om man ska ha en måttstock för vad som är rimliga lönenivåer på svensk arbetsmarknad är det ju kollektivavtal som måste vara den måttstocken. Det handlar, ska man understryka, inte om huruvida det finns konkurrens eller inte utan om spelreglerna för den konkurrensen – alltså en gräns för hur långt den konkurrensen ska kunna drivas på bekostnad av förarnas löner och arbetsvillkor.

Det här är i grunden samma debatt som har förts kring kollektivavtalsvillkoret vid offentliga upphandlingar. Där har regeringen tillsammans med Vänsterpartiet drivit linjen att det ska ställas krav på arbetsvillkor som är i enlighet med kollektivavtalsnivåer vid sådana upphandlingar så att man inte ska kunna konkurrera med social dumpning.

Vi vet att Postnord är ett bolag som, mycket på grund av en ganska dubiös hantering under föregående regering, har en del ekonomiska problem. Mikael Damberg har, om jag förstod det rätt, i dag varit och pratat om det i näringsutskottet. Därför tycker jag att det är extra viktigt att signalen och styrningen blir tydlig. Ska det tas olika grepp som är ordentliga för att reda ut situationen inom bolaget ska det *inte* göras genom att pressa löner och arbetsvillkor längre ut i leverantörskedjan, om man nu envisas med att inte göra saker i egen regi.

Jag återvänder därför till frågan: Är det riktigt uppfattat att det Mikael Damberg säger är att ingenting ska göras med ägardirektiven som instrument? Om det är så, kan ministern utveckla detta och kanske åtminstone säga vad det här med ”uppdaterad uppförandekod” innebär så att man kan få höra om det är så fluffigt som det låter eller om det är mer konkret.

Anf. 58 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Tack, minister Damberg, för svaret!

Den här interpellationen och svaret på den handlar om den mycket allvarliga situationen i svensk åkerinäring. Vi vet att det på de svenska vägarna rullar lastbilar där chaufförer kör till fullständigt undermåliga löner, ett par tusenlappar i månaden. Vi vet att många utnyttjas hårt och i praktiken är rättslösa. De vågar inte organisera sig fackligt, och de träffar inte sina familjer på lång tid.

Vi vet att företagen som driver på den här utvecklingen systematiskt missbrukar utländska bemanningsföretag, att man inte sluter kollektivavtal

och att man överträder lagar ibland eller åtminstone tänjer dem till det absoluta yttersta.

Det här är en situation som innebär att chaufförer utnyttjas, att svenska arbeten i åkerinäringen slås ut i en osund och osjyst konkurrens och att bra svenska företag slås ut av den här typen av vilda västern i åkerinäringen. Det finns alltså all anledning att agera och att vara väldigt tydlig.

Därför är det en sådan besvikelse att höra det här svaret. Det är ganska elegant men ändå en uppvisning i oklarheter och undanglidanden. Det är nämligen vad det är: Man säger egentligen bara att det går att fortsätta som i dag.

Hade jag suttit i Postnords ledning och lyssnat på den här debatten – och säkert kommer någon från Postnord att göra det – hade jag känt att ja, vi kan ju fortsätta som förut. Här ställs inga större krav på att man ska uppträda på ett annat sätt.

Jag hade önskat att Mikael Damberg skulle säga så här: Som minister i Sveriges regering förväntar jag mig att statliga företag kräver kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor när man upphandlar jobb i Sverige.

Det är det enda rimliga budskapet, och jag skulle önska att Mikael Damberg uttalade det under den här debatten. Något annat vore att säga nej men, ni kan glida lite under radarn och göra lite som ni vill.

Det är riktigt att vi vill ha ordning och reda i åkerinäringen. Det är bra att ministern lyfter upp satsningen på trafikpolisen; den fick vi förhandla fram från Vänsterpartiets sida. Vi tycker att det är en bra satsning som vi har fått med regeringen på. Men i ärlighetens namn: Det behöver göras mycket mer, och det som vi framför allt behöver, utöver ett beställaransvar – och det här visar att det behövs – är det som kallas för den holländska modellen. Det vill säga, normalt när man kör åt åkerier i Sverige är man anställd av dessa åkerier. Det menar jag är den viktigaste delen av en lösning här.

Det finns ett problem. Det är lite grann som med barnuppfostran, nämligen att det man själv gör sänder ett budskap till andra. Om det är okej för statliga företag att utnyttja chaufförer med dåliga villkor, varför ska då ett privat företag känna pressen att ställa krav vid upphandlingar? Därför är det så viktigt att staten föregår med gott exempel när man driver företag.

När denna fråga kom ut och blev medial var statsminister Stefan Löfven tydlig. Han visade sin upprördhet och sa att någonting måste göras. Jag kan inte riktigt utläsa av svaret hur man tar tag i Postnords upphandlingar. Det får gärna förtydligas. När man lägger samman denna fråga med att ett annat delvis statligt ägt företag som SAS aktivt flyttar ut arbetsstillfällena när företaget expanderar till baser utomlands, med det uttalade syftet att undgå svensk beskattning och svenska kollektivavtal, även om företaget har spanska eller irländska kollektivavtal, blir man bekymrad över att staten som ägare inte sätter ned foten och säger att staten förväntar sig att arbeten som utgår från Sverige lyder under svenska kollektivavtal.

Anf. 59 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, Ali Esbati, för en viktig interpellation!

Transportsektorn har präglats av både en osund konkurrens, en press i sociala villkor, och en spiral nedåt de senaste åren. Det drabbar på två sätt.

Precis som Jonas Sjöstedt lyfte fram i debatten drabbar detta både de mäniskor som kommer till Sverige och utnyttjas på svenska vägar, som inte får sina pauser, inte får ordentligt boende, inte får den lön de har rätt till, och de svenska seriösa bolag som får svårt att klara konkurrensen och slås ut, det vill säga det slår mot svenska jobb på ett osunt sätt. Därför är detta en viktig interpellation.

Jag vill verkligen markera att bolagsstyrningen är lite formell och fyrkantig. Den politiska viljan blir kanske inte lika tydlig som Jonas Sjöstedt efterfrågar. Men för oss är det självklart att grunden för den svenska modellen är kollektivavtal. Det är de som bär upp den svenska lönomodellen. Den är otroligt viktig att försvara.

Hållbarhetsanalyser kan låta lite tråkigt och fluffigt, men vi gör hållbarhetsanalyser med varje bolag. Vi går igenom vilka de största riskerna är i just det bolagets verksamhet. När vi gjorde en sådan analys av Postnord 2015 pekade vi på att just underleverantörer var den största risken med Postnords verksamhet. Vi gav ett mandat tillbaka. Det är styrelsen som är ansvarig för verksamheten. Vi ansåg att de måste ta tag i frågorna och jobba på ett mer seriöst sätt eftersom vi inte var nöjda.

Bolaget har tagit fram strategierna, koderna, revisionen och uppföljningen, som bolaget har börjat implementera. Efter de avslöjanden som Transport har gjort har Postnord varit tydligt med att man ska granska de bolag som pekas ut. En del av detta handlar inte bara om kollektivavtal, utan det handlar om rena lagbrott. Frågan är vilken relation som Postnord ska ha med bolag som förekommer här. Där gör Postnord nu en seriös kontroll.

Jag känner en politisk vilja i frågan, och jag tycker att vi ska jobba med frågorna – även om vi inte kan tro att Postnord som bolag självt kommer att förändra hela transportsektorn. Så enkelt är det inte heller. Vi måste jobba med politiska metoder för att styra upp sektorn och komma vidare. Där har regeringen i samarbete med Vänsterpartiet gjort flera insatser för att ge polisen möjlighet att upprätthålla den lagstiftning som finns i dag, som inte har kunnat kontrolleras på ett bra sätt, med klampning och skadestånd från dem som bryter mot regelverket. Här finns en lång rad åtgärder som behöver vidtas och som är viktiga för att styra upp systemet.

Men detta väl sagt – sedan får man tolka detta hur man vill – kan man i medierna få intrycket att all verksamhet i Postnord inte styrs av kollektivavtal. Så är det inte. Bolaget säger till mig att 95 procent av all verksamhet i Sverige lyder under svenska kollektivavtal. För inrikestrafiken är det 99 procent.

Det är rimligt att verksamhet i Danmark ska ha danska kollektivavtal och så vidare i andra länder. Då kan man åka mellan länderna. Det är de internationella transporter som går in i Sverige som definieras på lite olika sätt och där det inte finns kollektivavtal på samma sätt som i den övriga verksamheten. Det är det som man nu kontrollerar, inte minst efter avslöjandena om att det sker saker och ting som bryter mot den kod som finns.

Vi tar inte lätt på frågan, och vi kommer att fortsätta att driva den i en aktiv ägardialog. Jag vill att Postnord ska vara ett föredöme – också i en svår bransch som transportsektorn.

(forts.)

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

### Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

### § 15 (forts.) Svar på interpellation 2016/17:233 om Postnord

*Svar på  
interpellationer*

Anf. 60 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Nu återupptar vi en avbruten interpellationsdebatt. Det vi pratade om före uppehållet var att frågeställningen är större än Postnord. Det blir ibland lite abstrakt när man säger att arbetsförhållandena kan dumpas i transportbranschen. Det kan leda till ganska allvarliga saker för de människor som är involverade.

Jag läste till exempel en intervju med en rumänsk förare som satt i häkte i Borås. Han hade begått ett allvarligt brott, det vill säga kört grovt rattfull någon gång före jul, och det ska han naturligtvis bära ansvaret för. Det var ju bra att han blev gripen och nu får sona sitt brott.

Vid intervjun med den rumänske föraren är det några saker som sticker ut. Han körde för DHL, och fick frågan hur det kommer sig att han fick det här jobbet. Han svarar att han hittade det på internet och började jobba för den här lastbilsägaren den 1 december. Lastbilsägaren har tre bilar som kör på Sverige och håller till i Danmark. På frågan vem som är chef svarar han att det är en rumän som håller till i Danmark eller också ligger företaget på Malta. Den rumänske föraren vet inte, för han har kontrakt med DHL. DHL är numera i huvudsak statligt ägt i Tyskland.

Detta är de förhållanden som man har att brottas med inom branschen. Jag är naturligtvis medveten om att skärpta ägardirektiv eller andra krav på Postnord i Sverige inte löser den här frågan. Men vi har också en mängd andra förslag som nog är viktiga att titta på.

Ministern har nämnt detta med cabotage och polisens möjligheter att göra mer på det området. Det är bra. Några saker som vi har lyft och som det är viktigt att fortsätta att fundera över är till exempel om man kan införa ett skärpt beställansvar så att beställaren har ett tydligare ansvar för det som sker nedåt i kedjan. Man ska inte kunna bli av med ansvaret bara för att man hänvisar till underleverantören och säger att man har koll på sina bilar, men om det är andra som bedriver verksamheten blir det inte så bra.

I Holland har man tillämpat en modell som har varit omdiskuterad ifall den är förenlig med EU-rätten eller inte. Men likaväl har man den modellen som i praktiken kräver att personalen kör åkeriets egna lastbilar. Då täpper man till möjligheten att skylla på att det handlar om egna företagare och så vidare.

Generellt sett har vi problem inom vissa av dessa branscher med egenföretagare som på papperet är egenföretagare men att de personer som kör får ta all risk. Då kan dessa personer hamna i väldigt svåra situationer utan

möjlighet att ställa krav på sin egen lön. I den här branschen går det väldigt snabbt ut över säkerheten om arbetsförhållandena är usla.

Vi har lyft frågan att man kan ha öppna och transparenta register över alla som är verksamma inom transportnäringen. Det är också någonting som är viktigt att se på.

Men man kommer inte ifrån att staten har en viktig roll att spela i den här branschen. Det är en bransch som är desperat behov av att det görs mer än vad som händer i dag.

Anf. 61 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill bara kvittera det som Ali Esbati sa om att staten har ett viktigt ansvar både i form av ägare eller delägare i statliga bolag som ska agera föredömligt och i form av lagstiftning här hemma och i Europa.

Precis som Ali Esbati tar upp har vi i regeringsställning gjort en del saker ihop. Det gäller polisens möjlighet att öka kontrollen, något som har varit eftersatt under många års tid. Vi har infört klampning och avgiften på 40 000 kronor för cabotagebrott. Dessutom utreder Transportstyrelsen på regeringens uppdrag frågan om nuvarande reglering av beställaransvar, om det skapar tillräckliga förutsättningar för ordning och reda i transportbranschen.

Frågan måste drivas på EU-nivå, och det gör vi också. Vi förväntar oss att EU-kommissionen under 2017 ska lägga fram förslag på det här området. Sverige är det land som driver att reglerna behöver ändras för cabotagetransporter så att de kan vara av tillfällig natur, men också att de kan koordineras med reglerna om kombinerade transportörer.

Jag kan inte vareda detalj i detta, för det är inte mitt formella ansvarsområde. Men vi försöker att jobba mer ihop. Det är viktigt nu när jag för diskussioner om Postnords ansvar att jag också lyfter in dessa frågor i diskussionen. Jag märker att journalisterna helt inte vill prata om det, men det är ju en större fråga.

När det gäller Postnord kommer man under det här året, 2017, att genomföra ett tiotal revisioner. Revisionerna sträcker sig över fem dagar och kommer att genomföras av extern certifierad revisor. Då ska man titta på leveransavtal, code of conduct, platsbesök, intervjuer med ledningarna. Man kommer att göra ett hundratal granskningar på plats som sträcker sig över två dagar och ska innehålla uppföljning av villkoren. Man kommer också att titta på kreditrating och sådant. Det är en annan fråga, men den spelar ändå en viss roll.

Det som också är intressant är att med anledning av de uppgifter som har kommit fram kommer Postnord att göra särskilda kontroller av de utpekade företagen.

Apropå detta med att lämna vidare uppdrag har Postnord i dag regler som säger att man inte ska kunna göra det till annan underleverantör utan att det krävs ett skriftligt godkännande från Postnord.

Postnord är ett stort företag och en stor arbetsgivare, och man har just börjat att rulla ut de nya riktlinjerna. Jag hoppas att det kommer att ge resultat, och jag kan garantera att jag kommer att ta upp detta på varenda ägarträff som jag har med Postnord. Jag tror att Postnord kan agera som ett föredöme och visa att det går att bedriva en bra, seriös verksamhet. Men

jag är väl medveten om att Postnord inte kan lösa hela branschens utmaningar. Det måste vi göra politiskt både här hemma och i Europa.

Prot. 2016/17:71  
21 februari

-----  
Svar på  
interpellationer

Anf. 62 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Jag tycker att det skriftliga svaret var lite fluffigt, men det är väldigt bra att svaret nu har blivit mer preciserat i den här diskussionen. Det gäller regeringens politiska ambitioner och intentioner på det här området och också när det gäller viljan att fortsätta att ligga på i EU-sammanhang. Det är ju mycket som är direktivstyrt, det kan man tycka vad man vill om, men nu är det så.

De signaler som jag nu har uppfattat att ministern har varit villig att ge har ibland lyst igenom i mediedebatten. Det kräver då uppföljning för att det ska hända någonting på det här området på riktigt.

Sedan är vi, som vi har varit inne på, naturligtvis överens om att ett bolag inte kan lösa de här problemen själv, det ska man komma ihåg. De fackliga organisationerna, som har varit väldigt delaktiga i ta fram detta, understryker också att de inte är intresserade av att sätta dit Postnord specifikt. De är intresserade av att branschen får drägliga och vettiga arbetsvillkor så att man kan ha kvar bra jobb oavsett vem det är som kör.

Eftersom vi har kommit längre med kollektivavtal, med säkerhetstänkande och inte minst med försök till klimatanpassning i Sverige är det naturligtvis en förlust om svenska arbetstillfällen inom det här området går förlorade och vi får en situation där människor kör under otroligt usla villkor, oavsett om de kommer från Rumänien, Baltikum eller Sverige.

Anf. 63 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag har faktiskt ingenting att tillägga efter det sista anförandet. Jag skriver under på vartenda ord som sas och kan garantera att vi kommer att fortsätta att bevaka detta.

Postnord har vid sidan av dessa utmaningar också problem med leverans kvalitet och har dessutom ekonomiska utmaningar som inte minst har att göra med den danska verksamheten. Det innebär dock inte att man kan slappna av på detta område. Vi kommer att fortsätta att ligga på, och vi tar frågan på stort allvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

## § 16 Svar på interpellation 2016/17:254 om kvinnors företagande

Anf. 64 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Helena Bouveng har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta inom mitt politiska ansvarsområde för att öka den entreprenöriella aktiviteten hos kvinnor.

Kvinnors företagande är en strategisk tillväxtfråga, och regeringen anser att det är viktigt att fler kvinnor driver företag. En mångfald av företag och företagare är viktigt för näringslivets konkurrenskraft, förnyelse och hållbarhet. Därför bedriver regeringen en aktiv näringspolitik som syftar

till att företag och företagare ska ha goda förutsättningar att starta, växa, exportera och anställa.

2015 års Global Entrepreneurship Monitor visade mycket riktigt att kvinnors entreprenöriella aktivitet hade gått ned. 2016 års upplaga visar dock att Sverige har återhämtat sig och befinner sig i nivå med andra jämförbara EU-länder på grund av en ökning av kvinnors entreprenöriella aktivitet. Rapporten konstaterar att Sverige befäster sin ställning som det främsta entreprenörslandet i Norden.

Kvinnor och män driver företag i alla branscher men i något olika omfattning. Vad gäller RUT-avdraget har regeringen utvidgat avdraget till fler tjänster, och uppgifter från Skatteverket indikerar bland annat att användandet av RUT-avdraget i dag är det högsta någonsin. Antalet RUT-företag har också ökat sedan 2015 och ligger nu över 2014 års nivåer.

I fråga om företagande i välfärdssektorn är det regeringens utgångspunkt att både brukare och utförare gagnas av tydliga regler. Det förslag som Valfärdsutredningen har lämnat är ute på remiss och kommer fortsättningsvis att beredas i Regeringskansliet.

Regeringen vill säkerställa att beslut inom alla politikområden ska präglas av ett jämställdhetsperspektiv. Det gäller också näringspolitiken. Därför kommer vi att fortsätta att med en aktiv näringspolitik arbeta för att stärka och förbättra förutsättningarna för att starta och driva företag i Sverige. Regeringen är mån om att de offentliga företagsfrämjande resurserna ska vara tillgängliga för alla på likvärdiga villkor, oavsett kön, ålder, etnisk bakgrund, bransch eller var i landet företaget har sin bas. Att tillvarata hela befolkningens kompetens, företagsamhet och erfarenhet behövs för att maximera Sveriges konkurrenskraft.

Anf. 65 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Sverige är i många stycken ett av världens mest jämställda länder. Vi har en generös föräldraförsäkring och en väl utbyggd barnomsorg som ger förutsättningar för föräldrar att ta ett stort ansvar för barn och samtidigt förvärvsarbeta. Svenska kvinnor arbetar i hög grad under småbarnsåren, och även männen är föräldralediga. Det är bra. Det gäller i alla fall i vissa delar av landet – inte lika mycket hemma i Vetlanda.

Både näringsministern och jag vet dock att en hel del återstår innan samhället och arbetslivet är jämställt. Kvinnor tar fortsatt ett större ansvar för det oavlönade hushållsarbetet och är i större utsträckning föräldralediga och sjukfrånvarande, vilket bidrar till ojämställdhet i vardagen och i plånboken. Man kan då fråga sig varför den rödgröna feministiska regeringen väljer att ta bort den så kallade jämställdhetsbonusen.

Den rödgröna regeringen har utnämnt sig själv till en feministisk regering, och den säger sig ha ett jämställt fokus i allt den gör. Jag tycker att det är en bra ambition, men jag undrar naturligtvis hur den de facto lyckas. För jämställdhet, näringsministern, handlar om mer än att tillsätta lika många kvinnliga som manliga statsråd och att kvotera till bolagsstyrelser eller om feministisk snöröjning för den delen – jag var bara tvungen att ta upp det där sista. Det handlar även om att komma i egen försörjning, kunna leva på sin lön, kunna välja arbetsgivare och ha friheten att starta egna företag.



Herr talman! Regeringen kallar sig feministisk och är inte sen med att i många sammanhang lyfta fram olika rankningar för hur bra det går för Sverige. Det tycker jag är bra. Man ska skryta om sitt eget land. Med detta i minne borde även de entreprenöriella aktiviteterna för kvinnor blomstra.

Precis som näringsministern sa har enligt Global Entrepreneurship Monitor 2015 den entreprenöriella aktiviteten, mätt som andelen svenskar som har varit involverade i att starta ny verksamhet, fallit från 8,2 procent till 6,7 procent på bara ett år, även om siffrorna nu ser lite bättre ut. Därmed bröts en uppåtgående trend som startade när alliansregeringen tillträdde 2006 och som ledde till att Sverige fördubblade sin entreprenöriella aktivitet fram till och med 2013. Särskilt anmärkningsvärd är minskningen av kvinnors entreprenörskap, som föll från 6,2 procent till 3,8 procent.

Statistiken visar på en mycket negativ utveckling av kvinnligt entreprenörskap, och det har gått fort. Kan man kalla sig feministisk regering när politiken på flera områden riskerar att driva utvecklingen av kvinnors entreprenörskap ytterligare i negativ riktning? Är näringsministern nöjd med att kvinnors entreprenörskap fallit från 6,2 procent till 3,8 procent? Anser näringsministern att den så kallade feministiska regeringen driver en politik som främjar just kvinnors företagande?

Anf. 66 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tyckte att debatten började så bra med en allmän diskussion om jämställdhet och om vilka strukturer som håller tillbaka kvinnor. I mitt svar berättade jag om hur det såg ut 2016. Men interpellanten går tillbaka till 2015. Kan vi inte ha en diskussion om den senaste statistiken? 2016 års siffror visar att det kvinnliga entreprenörskapet ökade väsentligt.

Det är snarare kvinnors entreprenörskap som drar entreprenörskapsökningen i 2016 års undersökning för hela Sverige. Jag menar inte att siffrorna var fel 2015, men man måste ha med sig 2016 också. Tog vi exempelvis bara 2016 skulle vi kunna berömma oss igen och säga att det inte är några problem, utan siffrorna är jättebra och vi har en jätteökning, som visar att Sverige igen befäster sig som ett av de länder som har den starkaste entreprenöriella ställningen i åtminstone vår del av Europa. Exempelvis är den kvinnliga företagskvoten högre.

Det blir dock lite konstigt att föra en debatt på så svag statistikbakgrund. Det känns som att vi inte riktigt för en jämställdhetsdiskussion, utan man försöker bara komma åt regeringen eller vad det nu kan vara.

Jag tycker verkligen att vi ska föra en diskussion om vad som håller tillbaka jämställdheten i dag. Låt mig börja med att reflektera något över de strukturella hinder som finns. Jag delar bilden av att det absolut viktigaste för att öka jämställdheten är att kvinnor får en egen sysselsättning, ett eget jobb och en egen inkomst så att de har frihet att göra sina egna val. I Sverige har vi lyckats exceptionellt väl med detta. Vi har en högre sysselsättning bland kvinnor än nästan något annat land. Detta är grunden till att kvinnor har en väldigt stor frihet i Sverige.

Om vi tittar på vad som ledde till detta ser vi att det var en del av de reformer som nämndes tidigare. Det handlar om särbeskattningen, utbyggnaden av både barnomsorg och äldreomsorg liksom reformeringen av föräldraförsäkringen och familjepolitiken i stort. Allt detta har gjort att det blev möjligt att kombinera arbete med barnafödande och familj och att kvinnor har kunnat finnas på arbetsmarknaden som antingen företagare eller anställda.

Problemet är att Moderaterna har varit motståndare till alla dessa strategiska jämställdhetsreformer.

Jag fick en fråga om varför vi tog bort jämställdhetsbonusen. Jo, för att den inte fungerade. Den hade ingen effekt. Däremot vet vi vad gäller föräldraförsäkringen att det finns forskningsstöd för att ytterligare en vikt månad ger effekt så att uttaget blir jämställt. Vi har också sett att det blir en ökad jämställdhet på arbetsmarknaden.

Detta är vad vi vill komma åt. Kvinnor ska få hänga med i löneutvecklingen och kunna ha samma trygghet på arbetsmarknaden för att kunna utvecklas och därmed få pension.

Varje gång vi diskuterar en viktig jämställdhetspolitisk fråga hamnar Moderaterna på fel sida i debatten, och så även nu.

Det raljeras även lite om bland annat bolagsstyrelser. Jämställda bolagsstyrelser är dock en del i hur man jämnar ut villkoren mellan män och kvinnor för att ta vara på befolkningens hela kompetens.

När det gäller företagande ser vi att vi fortfarande har potential att jobba med kvinnligt företagande. Tänk om det var lika vanligt bland kvinnor att driva företag som det är bland män! Män driver 220 000 fler företag än kvinnor. Här finns en enorm potential för samhället att ta vara på. Jag hoppas att vi kan diskutera detta ännu mer. Men då kanske vi ska basera diskussionen på den senaste statistiken och inte den som kom för ett par år sedan.

Anf. 67 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Nu ska jag förvåna näringsministern. Jag tror inte att det värsta som kunde ha hänt hade varit att vi fått ytterligare en vikt pappamånad, en tredje sådan. Jag har inga problem med det, och det ligger absolut något i det. Jag tror också att valfrihet kontra jämställdhet är en viktig fråga. Frågan är faktiskt vad man gör med skattebetalarnas pengar. Jag kan ju vara hemma med mitt barn hur länge som helst, men jag kanske inte vill prioritera det med skattebetalarnas pengar. För mig hade detta alltså inte varit en katastrof.

Ja, vi har en hög sysselsättningsgrad bland kvinnor. Ändå kan vi se att vi inte har en enda partner i affärsjuristbyråerna. Vi har trots allt väldigt få kvinnliga företagare som når hela vägen fram. Att uttaget av framför allt sjukdagar ser så ojämnt ut mellan män och kvinnor tror jag är ett av väldigt många hinder som gör att kvinnor inte når hela vägen fram och inte orkar, vågar och kan satsa på vare sig ett toppjobb eller ett eget bolag.

I ett internationellt perspektiv har Sverige ett lågt kvinnligt företagande. Om jag inte är helt fel underrättad är det mindre än 5 procent av de yrkesverksamma kvinnorna som är företagare. Det är ungefär hälften så mycket som i USA. Det ser inte speciellt bra ut.

När alliansregeringen tillträdde öppnades möjligheter att starta företag som erbjuder utbildnings- och välfärdstjänster i betydligt större utsträckning än tidigare, vilket också ledde till att vi fick kvinnliga entreprenörer. Över hälften av företagen inom vård, omsorg och utbildning är enligt SCB kvinnor. Det går att jämföra med att det är knappt 5 procent av företagen inom byggsektorn som är kvinnor. Vi har en uppdelad företagsmarknad. Tre fjärdedelar av dem som arbetar inom välfärden är kvinnor. Det är kvinnor som, liksom män, vill kunna byta arbetsgivare, göra karriär och få upp sina löner. Den arbetsmarknaden vill regeringen nu eventuellt slå sönder genom ett vinstförbud i välfärden.

För mig och andra kvinnor borde den signalen vara ganska tydlig. Den rödgröna regeringen gillar helt enkelt inte företagande inom kvinnodominerade branscher, särskilt inte om ambitionen är att företagen ska gå bra, utvecklas, expandera och anställa fler. När jag är ute och träffar kvinnor som funderar på att gå över från anställning till företagande eller från arbetslöshet till att starta eget får jag höra att de känner sig otroligt osäkra på om de faktiskt ska våga ta steget. Man vet inte riktigt vad den sittande regeringen vill eller om det finns en motvilja hos regeringen mot att fler företag startas inom deras traditionella branscher. Det kan man tycka vad man vill om, men man upplever att det är en politisk värld där det blir färre kvinnor som vill och vågar starta företag.

Därför undrar jag om man kan kalla sig en feministisk regering samtidigt som man sätter käppar i hjulen för både kvinnligt företagande och kvinnors möjligheter till alternativa arbetsgivare. Kan näringsministern ha förståelse för att presumtiva kvinnliga entreprenörer tvekar att starta egna företag? Är det konstigt att många kvinnor upplever att den rödgröna regeringen har ett starkt motstånd mot entreprenörskap inom kvinnligt dominerande branscher?

Anf. 68 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag är stolt över att vara en del av världens första feministiska regering. Det sätter avtryck både här hemma i vår ekonomiska politik och i vårt agerande internationellt. I dagens värld behövs det förebilder. Det behövs länder som går före och vågar driva jämställdhets- och feministfrågor i den värld vi lever i.

Helena Bouveng talar om skattebetalarnas pengar. Det är rätt – på något sätt måste jämställdhetspolitiken botts i en analys av vad man gör för prioriteringar. Jag tycker att det är väldigt intressant att titta på hur fördelningsprofilen och utfallet mellan män och kvinnor såg ut i de åtta borgerliga regeringsårens budgetar. Resultatutfallet var konsekvent att det var män som tjänade mest på de borgerliga budgetarna. Det berodde framför allt på hur ni hade riktat skattesänkningarna. De gick i större utsträckning till män än till kvinnor.

Nu har vi styrt om detta. En analys av de rödgröna budgetar som har presenterats visar att det är alldeles tvärtom. De gynnar kvinnor på bekostnad av män, för vi gör en annan fördelningspolitisk analys. När det gäller hur vi använder skattebetalarnas pengar tycker vi att det är rimligt att kvinnor gynnas i budgetarna. Det blir en väldig skillnad med en feministisk regering, som gör de här analyserna och ser till att påverka förslagen, så att det ges mest till dem som behöver mest.

Jag gillar resonemanget kring sjukdagarna och ger beröm åt det hållet. Detta har att göra med både egna sjukdagar och sjukdagar kopplade till barnen. Jag tror att detta skapar en situation på arbetsmarknaden som kan missgynna kvinnor. Kvinnor tar i dag sammantaget väldigt stort ansvar för barnens sjukdagar, tror jag. Det har att göra med kvinnors arbetsmiljö, men det finns också många andra delar och insatser. Det finns definitivt mer att göra för att jobba för att vända den utvecklingen.

Vad gäller välfärdssektorn är det viktigaste att den här regeringen har bestämt sig för att investera mer där. Detta gäller just de sektorer som Helena Bouveng tar upp, både utbildningssektorn, där vi nu investerar kraftfullt från statens sida och ökar investeringarna, och inte minst välfärdssektorn, med de 10 nya permanenta välfärds miljarderna till kommuner och landsting. Vid sidan av en del riktade satsningar vi har gjort innebär detta de facto en jätteinvestering i den offentliga verksamheten, men det påverkar också de privata företag som finns inom ramen för välfärdssektorn att det finns större möjlighet att bedriva en bra verksamhet. Detta gör vi inte i första hand av företagssamhetsskäl, ska jag vara ärlig och säga, utan för att vi ser att välfärden behöver ökad finansiering och ökad kvalitet. Det är därför vi gör den här satsningen. Men det är klart att de företag som finns på den här marknaden också kommer att kunna dra nytta av de satsningarna.

Vad gäller utredningen vill Moderaterna gärna säga att det är fråga om ett förbud mot vinst. Men utredaren har inte föreslagit detta, utan en vinstbegränsning. Utredningen har varit på remiss, och folk kommer fortfarande med synpunkter. Sedan ska regeringen ta ställning. Det som är vår inriktning i det här arbetet är att vi ska se till att mer av våra gemensamma skattepengar de facto går till det som de är avsedda till, såsom skolan, vården och omsorgen. Det är framöver en rimlig väg som också medborgarna förväntar sig. Om vi skulle lyckas med de här högre kvalitetskraven och även se till att mer av pengarna stannar i verksamheten skulle det verkligen gynna kvinnor på svensk arbetsmarknad, för vi vet att det är många kvinnor som jobbar i de här sektorerna.

Anf. 69 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Det finns ingen hejd på vad den här satsningen ska räkna till. När man tar ned det på regional och kommunal nivå undrar man hur stora effekter som det de facto blir.

Näringsministern tog upp att man vill ha en fördelningspolitisk profil som gynnar kvinnor. Men jag kan konstatera att man inte gynnar kvinnor som väljer att jobba fler timmar eller väljer att utbilda sig. I dag läggs statlig inkomstskatt på från och med inkomster på 36 000. Varför ska då barnmorskan jobba den där extra helgen? Varför ska undersköterskan utbilda sig extra och få administrativt ansvar när hon får behålla en väldigt liten del av den inkomstökningen i sin egen plånbok? Där ställer jag mig högst frågande, måste jag säga.

Jag vill också påminna näringsministern om att den genomsnittliga kvinnan tjänar 3,6 miljoner kronor mindre än sin manliga motsvarighet under ett yrkesliv. Kvinnor lägger varje år sju arbetsveckor mer än män på städning och tvättning. Det är vanligare att heta Johan och vara vd i ett börsnoterat företag än att vara kvinna och vd. Det visar svart på vitt att

Sverige, som många gånger ses som ett föregångsland i jämställdhetsfrågor, har en ganska lång väg att gå.

Med tanke på det näringsministern alldeles nyss sa kan vi också konstatera att de länder som har lägst andel kvinnliga vd:ar också hör till de länder som präglas av stora offentliga monopol i välfärden.

Vi hade tidigare i dag en debatt om RUT-reformen och hur den har påverkat. I en rapport som heter *Jämställt arbete?* kan man se hur arbetstiden ökade bland dem som redan arbetade under Alliansens tid. Det skedde en ökning motsvarande 13 000 helårsarbeten för kvinnor, jämfört med en ökning på endast 5 000 helårsarbeten för män. Med tanke på det vi pratade om före uppehållet kan man säga att RUT-reformen har gett mycket annat.

Anf. 70 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar för interpellationsdebatten. Jag diskuterar gärna jämställdhet fler gånger i den här kammaren, för det är en viktig fråga. Framför allt är det en viktig prioritet som vi är väldigt stolta över i den här regeringen. Nu landade även den här diskussionen i RUT-frågan. Jag tror att jämställdhetsfrågan är mycket större än RUT-frågan, som vi har diskuterat här. Vi kan ta några frågor som var uppe i det senaste inlägget. Man har till exempel kunnat se vilka förändringar som skett på kort tid vad gäller de statliga bolagens ordförande och vd:ar.

Jag har prioriterat att få upp andelen kvinnor som är ordförande i de statliga bolagen. Vi ligger nu på 46 procent kvinnliga ordförande i de statliga bolagen. Det kan jämföras med börsbolagen som ligger på 6 procent. Med förändringen har det också drivit en förändring i de statliga bolagen på vd-nivå. När företagen på börsen har 5 procent kvinnliga vd:ar har vi i de statliga bolagen nu 32 procent kvinnliga vd:ar. Det går med medveten politik att förändra sådana maktstrukturer och visa att man kan ta vara på kvinnors kompetens i bolag och i både statliga och privata företag.

Avslutningsvis kommer jag till skattediskussionen. Ta inte kvinnor gisslan för Moderaternas skattepolitik. Vi vet att män tjänar på Moderaternas skattepolitik. Ni har alltid skatteförslag som riktas och tilltas mot dem som tjänar mest så att de får ut mest av era skatteförändringar. Det är därför skatteprofilen och fördelningsprofilen blir som de blir på era förslag. Vi har vänt den utvecklingen och ser till att kvinnor prioriteras i våra budgetar. Det är en del av att vara en feministisk regering.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **§ 17 Svar på interpellation 2016/17:280 om Vattenfalls köp av ryskt kärnbränsle**

Anf. 71 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Mattias Bäckström Johansson har frågat mig om jag avser vidta någon åtgärd med anledning av att ett svenskt statligt bolag köper

Prot. 2016/17:71

21 februari

-----

Svar på  
interpellationer

kärnbränsle av ett ryskt statligt bolag som även har en kärnvapenavdelning.

Den grundläggande principen är att staten inte pekar ut vilka leverantörer som enskilda bolag – inte heller de statligt ägda – ska använda sig av. Regeringen gör löpande utrikes- och säkerhetspolitiska analyser av alla frågor som rör våra förbindelser med andra länder. När Vattenfall handlar med ryska bolag följer de Utrikesdepartementets rekommendationer och internationella sanktioner.

Regeringen ställer krav på de statligt ägda bolagen att de ska agera föredömligt, vara transparenta, samarbeta, ha ett strategiskt arbete på plats samt utgå från internationella riktlinjer i sitt arbete. Handel med kärnbränsle följer regelverk och riktlinjer från Euratom Supply Agency (Esa) och International Atomic Energy Agency (IAEA). Areva, Westinghouse och TVEL är granskade enligt Vattenfalls uppförandekod för leverantörer.

Utöver Ryssland, som levererat bränsle till Sverige i 40 års tid, är även Kanada, Kazakstan, Australien och Namibia viktiga leverantörer till Vattenfalls anläggningar. Vattenfalls inköpsstrategi är i linje med EU:s strävan efter en diversifierad tillförsel och att undvika beroende av enskilda länder. Vattenfalls nya inköp bygger på detta, och aktuella leverantörer för kommande år, franska Areva, amerikanska Westinghouse och ryska TVEL, ligger i linje med inköpsstrategin att vara oberoende av enskilda länder och leverantörer.

Anf. 72 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min interpellation. Bakgrunden till interpellationen är att Vattenfall under väldigt lång tid jobbat med provning och licensiering av kärnbränsle från det ryska bolaget TVEL som ägs av den statliga aktören Rosatom.

Det har varit ett enträget arbete där TVEL haft väldigt svårt att komma in på den europeiska marknaden med bränsle till tryckvattenreaktorer. Det har varit svårt att hitta någon operatör som vill ta på sig de ekonomiska och säkerhetsmässiga riskerna. Vattenfall har under en längre tid hjälpt till i det arbetet i syfte att kunna få fram ytterligare aktörer som kan förse de svenska kärnkraftsreaktorerna med bränsle och få in en tredje aktör.

Nu har man tagit arbetet och processen i mål. Man har nyligen skrivit ett miljardavtal om kärnbränsleleveranser fram till 2025. Avtalet ger också TVEL goda möjligheter att sälja bränsle vidare även till andra tryckvattenreaktorer runt om i Europa. Vattenfall har hjälpt dem att öppna marknaden. Det är någonting som man inte sticker under stol med i det pressmeddelande som det ryska bolaget skickade ut där man är tämligen stolt över att ha fått till stånd avtalet.

Det jag ifrågasätter är inte just affärsmässigheten i detta. Där tror jag att man gör en alldeles korrekt bedömning kopplat till prisbilden på det bränsle man ska köpa och även till redundansen så att man har fler leverantörer att gå till. Men frågan är om det finns någon borte gräns för affärsmässigheten där det kan finnas andra intressen som överväger inom exempelvis säkerhetspolitiken och sett till säkerhetspolitiska aspekter av ett sådant avtal. Det är lite den fundering som kvarstår till näringsministern.

Anf. 73 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Tack för interpellationsdebatten. Det är inte första gången den har förts. Jag tror att den förts med olika ministrar och också under olika färger på regeringar. Carl Bildt har svarat på liknande frågor, Margot Wallström har tidigare svarat på frågor om detta, och nu gör jag det. Vi svarar ungefär samma sak. De statliga bolagen har att följa de lagar och regler som gäller.

Vi har i det här fallet inte gett Vattenfall något särskilt direktiv eller särskilt uppdrag från staten annat än att vara affärsmässig i sin verksamhet och att bedriva energiverksamhet så att det är ett av de bolag som leder utvecklingen mot miljömässigt hållbar energiproduktion. Det innebär att vi inte pekar ut vilka leverantörer bolaget ska använda sig av men att bolaget har att förhålla sig att de utrikespolitiska och säkerhetspolitiska bedömningar som Sverige gör som nation.

Vi har på det här området inte några sanktioner eller begränsningar i vår handel med Ryssland. Det är fritt fram att föra en sådan diskussion. Men vi kan inte ha en situation där ett bolag ska tillämpa andra regler än andra bolag. Det är i varje fall inte så vi hitintills har styrt de statliga bolagen.

Det är viktigt att vara väldigt tydlig med att Vattenfall inte bryter mot några lagar, regler eller praxis och att vi vågar vara tydliga med det också i kammaren. Annars skapas det en bild av det. Den andra saken är att Vattenfall också har varit transparent med detta och fortsatt är det. Det tycker jag att det ska vara. Det är ingen hemlig verksamhet.

Jag blir ändå lite förvånad att diskussionen om ryska säkerhetsintressen lyfts upp av Sverigedemokraterna. Ni har inte alltid agerat helt konsekvent i de här frågorna i Sverige och framför allt inte på Europanivå där mycket av dessa säkerhetspolitiska diskussioner nu förs. Det är inte minst viktigt att Europa har en enad linje för att markera hur Putin har agerat i Europa.

Där tycker jag att Sverigedemokraterna på Europanivå har visat väldigt stor undfallenhet mot försök från Europa att markera mot Putins agerande. Sverigedemokraterna stod i Europa också upp för rysk militär upptrappning mot grannländerna. Det var inte bra. Ni motarbetade även en ökad öppenhet och granskning av vilka ryska pengar som ges till olika europeiska partier.

Jag tycker att man ska vara öppen och transparent i de här frågorna. Det har också skapats osäkerhet kring Sverigedemokraternas hållning i den här kammaren kopplat till vissa anställda och andra som har funnits på kansliet. Att försöka misstänkliggöra Vattenfall för att det bedriver en väldigt öppen och transparent process på området är fel.

Anf. 74 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Vi kan försöka hålla debatten till Vattenfall och de affärer som finns om kärnbränsle, statsrådet. Det är viktigt att betona att Vattenfalls roll inte är vild på något sätt. Det har gjort affären utifrån affärsmässiga grunder. Man har tittat på att ytterligare kunna skapa diversifiering av leverantörer och en redundans med att kunna ha olika försörjningskanaler för bränsle.

Prot. 2016/17:71

21 februari

-----

Svar på  
interpellationer

Det är viktigt att lite grann hålla isär begreppen. I svaret från statsrådet klumpar man ihop köpet av urandioxid med kärnbränsle. Det får man verkligen skilja åt i och med att urandioxid på intet sätt är någon form av högteknologisk produkt utan mer att betrakta som en bulkvara i sammanhanget.

De kärnbränsleknippen som man nu ska köpa in och har licensierat är den högteknologiska produkten. Där har man hjälpt det ryska statliga bolaget att vidga och komma in på den europeiska marknaden och kunna stärka sina förutsättningar att komma i beroendeställning i förhållande till andra nationer vad gäller kärnenergi. Det är sant i sak att man har följt alla lagar, regler och praxis som finns. Man har från bolagets sida varit fullständigt transparent. Men det är den politiska kontexten som är mer intressant.

Det har varit en affär som varit väldigt utdragen under en längre tid såväl under Alliansens år vid makten som under den nu socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen. I opposition har båda agerat med att lyfta fram det olämpliga i att köpa just kärnbränsle från ett bolag med en rysk statlig ägare och som jobbar med kärnvapen jämte den civila användningen av kärnkraft.

Det som gör de två regeringsalternativen lika är att man i regeringsställning i stället har pekat på affärsmässigheten i bolagen och placerat sig själv som åskådare i processen, trots att det tidigare alltså har låtit väldigt annorlunda. Det kan jag tycka är väldigt märkligt i den här kontexten. I vissa andra sammanhang bryter man ned frågan till om man ska använda en hamn eller inte, men man ser mindre säkerhetspolitiska bekymmer med att ett svenskt statligt bolag köper kärnbränsle från ett ryskt statligt bolag som även framställer kärnvapen åt Putin.

I den kontexten vore det intressant att höra om man nu helt och hållet bortser från den problematik som ändå finns. Då får man frikoppla detta från det som sker inom ramen för Vattenfalls verksamhet eller civil användning av kärnkraft, för det är inte den jag vill åt på något sätt.

Anf. 75 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Om vi fokuserar på den delen: Sverige stöder EU-sanktioner mot Ryssland på grund av landets olagliga annektering av Krim och dess militära inblandning i östra Ukraina. Förutsättningarna för samarbete med Ryssland har försämrats och kommer fortsatt att vara försämrade så länge den nuvarande ryska politiken förs. Margot Wallström konstaterade också i dag, vid det toppmöte mellan Sverige och Ryssland som ägde rum, att man inte är överens om allting. Vi har alltså olika uppfattningar.

Sverige backar upp de europeiska besluten på det området. Vi bestämmer gemensamt i Europa att vi har sanktioner eller inte vill handla med vissa produkter eller vissa sektorer, och då följer Sverige det. Vi är även pådrivande för att sanktionerna både ska vara kvar och tillämpas fullt ut. Sedan är det så att vi, givet att det finns sanktioner, på andra områden fortsatt vill ha ett samarbete i Östersjöområdet. Vi har inte sagt att svenska företag helt ska sluta handla med Ryssland, utan de ska kunna ha utbyten.

Har vi då inte bestämt oss för att bojkotta eller ha handlingsrestriktioner är det fritt fram för både privat och statligt ägda företag att handla med de leverantörerna. Skulle vi börja arbeta med detta företag för företag eller



produkt för produkt, på egen hand, tror jag både att den europeiska sanktionspolitiken mot Ryssland skulle försvagas och att vi inte skulle uppfattas som tillräckligt starka i ett gemensamt agerande mot Ryssland.

Jag tycker alltså att det är viktigt att stå upp för de sanktioner som finns mot Ryssland, men i de områden där det inte finns sanktioner är det fritt fram för företag att handla med Ryssland. Man måste göra sina egna bedömningar, och det ansvaret ligger på styrelsen för Vattenfall. Den har också gjort sin bedömning i enlighet med den logik du själv beskriver, Mattias Bäckström Johansson.

Anf. 76 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Det är korrekt att det inte finns några sanktioner för just denna produkt, men det finns trots allt saker som kan vara olämpliga även om de fortsatt ska vara lagliga. Det behöver inte sitta just i den juridiska kontexten.

Jag tycker att inköp, framtagande och licensiering av kärnbränsle kanske inte är att jämställa med vilken produkt som helst. Ryssland är en kärnvapennation, och inom ramen för samma bolag har man framställning av kärnvapen. Vi köper kärnbränsle av en annan division i bolagskoncernen. Någonstans kan det finnas ett moraliskt ansvar att utifrån den säkerhetspolitiska kontexten inte hjälpa Putin att öppna sitt bolag för en bredare europeisk marknad, med de tryckvattenreaktorer som finns där. Vi underlättar då för bolaget att komma in som en aktör jämte andra leverantörer till tryckvattenreaktorer.

Jag tycker ändå att det ligger någon form av ansvar på oss att politiskt beakta även dessa aspekter, i och med att detta skiljer sig från andra produkter som inte är lika lätta att ersätta. Man kan lätt hamna i en beroendeställning till Ryssland på energisidan, vilket andra länder också har gjort. Jag och Sverigedemokraterna anser att det är ytterst beklagligt att man helt och hållet väljer att bortse från den säkerhetspolitiska kontexten, vilket någonstans förenar Alliansen i regeringsställning och den nu rödgröna regeringen.

Anf. 77 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tycker inte att Sverigedemokraternas agerande, vare sig här i riksdagen eller i Europaparlamentet, har uppvisat den säkerhetspolitiska oro kopplat till Rysslands agerande som nu framförs i talarstolen.

Jag tror att det är otroligt viktigt att Europa fortsätter vara enigt och att vi är tuffa mot Ryssland. Vi ska stå upp för de sanktioner som har införts som en markering mot den olagliga annekteringen av Krim och den militära inblandning som fanns i östra Ukraina. Att Sverige via sitt ägande i ett statligt bolag skulle bestämma att en viss produkt inte ska handlas från Ryssland tror jag däremot är fel väg att gå. Ska man ha sanktioner mot Ryssland ska det ske i ett större sammanhang. Det finns inga sanktioner, och därför tycker jag inte heller att det ansvaret ligger på Vattenfall.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2016/17:71

21 februari

-----

Svar på  
interpellationer

**§ 18 Svar på interpellation 2016/17:281 om Lernia och den nya rikssvenskan**

Anf. 78 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Mattias Bäckström Johansson har frågat mig om jag avser att vidta någon åtgärd med anledning av Lernias lansering av initiativet Den nya rikssvenskan med en uppmaning till företag, organisationer med flera att i stället för dagens rikssvenska använda sig av Lernias nya rikssvenska samt om jag anser att initiativet ligger inom ramen för Lernias uppdrag.

Genom bolagsordningen bestämmer ägaren bolagets verksamhetsföremål och vissa angivna ramar för verksamheten. Lernia har inte något särskilt beslutat samhällsuppdrag. I likhet med ett flertal av de statligt ägda bolagen agerar Lernia på en konkurrensutsatt marknad. Enligt bolagsordningen ska Lernia arbeta med kompetensförsörjning för arbetslivet, med huvudinriktning på utbildning och bemanning, samt bedriva därmed förenlig verksamhet.

Från Lernia har jag inhämtat att kampanjen Den nya rikssvenskan syftar till att uppmärksamma att människors kompetens inte sitter i uttalet. Initiativet adresserar inte det svenska språket utan fokuserar på hur det svenska språket låter beroende på vem som talar det. Bolaget konstaterar att språk och uttal kan ha en exkluderande effekt på arbetsmarknaden. Samtidigt råder det brist på arbetskraft i Sverige, och Lernia har ett kommersiellt intresse av att matcha ledig kompetens mot de behov som finns på arbetsmarknaden.

Lernia förvaltas av regeringen genom Regeringskansliet och Näringsdepartementet. Det är dock Lernias styrelse och ledning som ansvarar för den löpande förvaltningen av bolagets operativa verksamhet. Jag har fullt förtroende för Lernias styrelse och ledning och finner inte anledning att vidta några åtgärder med anledning av frågorna.

Anf. 79 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på interpellationen. Den behandlar det faktum att Lernia, som är ett statligt bolag, har tagit fram en egen blandrikssvenska som man har uppmanat företag och organisationer att använda. Detta har dragit till sig en hel del uppmärksamhet och har, troligtvis av de allra flesta, uppfattats som tämligen kontroversiellt.

Bakgrunden är en studie av EU-kommissionen som visade att språket var en av de faktorer som var till störst nackdel för jobbsökande i Sverige, vilket kanske inte är särskilt överraskande. Tittar man på hela studien tycker jag dock att man någonstans ska inse att vi i Sverige ska vara stolta över det resultat som framkom.

I andra länder var det nämligen andra faktorer som hindrade jobbsökande att komma in på arbetsmarknaden, till exempel etnicitet, handikapp, fysik eller ålder. Vi kan alltså se att det i Sverige inte var någon av diskrimineringsgrunderna som var den största faktorn, utan det var språket. Språket kan man lära sig; det är alltså en faktor man kan påverka, till skillnad från de andra.

Om man försöker slå sönder förutsättningarna för en fast riksnorm försvagar man troligtvis möjligheterna för dem som har svenska som andraspråk att lära sig svenska ordentligt och kunna komma in på den svenska arbetsmarknaden. Det är även så att de flesta nyanlända som läser svenska i dag upplever det som ett språk som är relativt svårt att behärska fonetiskt, och än svårare kommer det att bli om man intalar sig att det inte spelar någon roll hur man uttalar ord utan att man kan uttala saker lite hur som helst.

Någonstans är det kanske så att bristande ordförråd, bristande förmåga vad gäller uttal eller bristande förmåga att uttrycka sig i skrift i verkligheten är ett större bekymmer än att försöka efterlikna skriftspråkets officiella norm. Frågan är hur det kommer att påverka förutsättningarna för integration när man försöker sända ut denna typ av signaler från ett statligt bolag. Man gör det säkert av vilja, men frågan är hur det kommer att slå.

En fråga till statsrådet är hur han tror att den här typen av experiment kommer att kunna stärka förutsättningarna för utrikesfödda att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden.

Anf. 80 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, Mattias Bäckström Johansson, för den här interpellationen! Jag blev lite förvånad över interpellationen, för jag visste inte riktigt om den var helt seriös. Jag tror att alla som har tagit del av den här kampanjen förstår att Lernia på det här sättet vill provocera inte minst arbetsgivare att fundera över vad det egentligen är för kompetens som man efterfrågar. Vill man ha en person som uttalar allting på exakt samma sätt som man själv gör? Skåningar och norrlänningar och många andra har olika uttal, och det fungerar alldeles utmärkt, men en barriär för att över huvud taget komma i fråga för jobb kan vara hur man uttalar ord. Ens språkliga begåvning eller ens möjlighet att följa säkerhetsföreskrifter eller kommunicera är inte problemet utan hur man uttalar orden.

Det här är väl, tycker jag, en ganska pigg kampanj, även om jag inte tänker ha synpunkter på om Lernia gör rätt eller fel. Det är deras kommersiella beslut att göra den här kampanjen för att få en bättre matchning på arbetsmarknaden.

Sverige har i dag 350 000 arbetslösa samtidigt som det finns ungefär 100 000 lediga jobb. Jag kan dela uppfattningen att det är bra att diskrimineringsgrunderna inte är allvarigare än just språkdelen, men språkdelen är otroligt viktig för att kunna utföra många arbetsuppgifter. Därför är det viktigt med språkundervisning, och det är därför vi satsar på tidig inläring på flyktingförläggningar och annat redan innan man får sina beslut. Man kan också få utbildning av till exempel folkbildningsförbund.

Vi tittar på olika sätt att kombinera utbildning och arbete, för jag tror att det är otroligt viktigt att inte vänta med språket till dess man får jobb utan att man faktiskt också kan lära sig språket på jobbet. Min erfarenhet är att de som har kommit till Sverige och har fått ett jobb och hamnat i en sådan miljö ofta lär sig språket mycket snabbare och bättre än de som står helt utanför.

Jag tror att det är viktigt att jobba med språket. Det är en prioritering från regeringens sida. Att provocera lite och tänja gränserna och diskussionerna och fråga sig vilka språkkunskaper som behövs för att man ska kunna börja på ett jobb och utvecklas tror jag är bra.

När det gäller Lernia kan jag ta upp ett konkret exempel som jag tycker är intressant. Scania skulle utöka sin produktion i Oskarshamn. De behövde rekrytera 700 personer, och det är en ganska komplex fråga att lyckas med det i lilla Oskarshamn. Lernia tog på sig uppdraget. De ställde om befintlig personal men utbildade också nya medarbetare. De tog in människor från andra platser än Oskarshamn för att klara kompetensförsörjningen. Många av de nyanställda var ganska nyanlända. De flyttade till Oskarshamn från olika delar av landet och kunde börja jobba på Scania efter åtta månaders utbildning.

Resultatet av det här blev att Scanias kompetensbehov kunde lösas, kommunens skatteintäkter kunde öka och 700 nya jobb skapades. Det är det sätt som Lernia vill jobba på och jobbar på när det går som bäst.

Att ett statligt bolag vill pröva lite nya grepp för att se till att arbetsgivare prövar vilka kompetenser som är avgörande på riktigt för att verksamheten ska fungera ligger inom ramen för bolagets styrelses och lednings ansvarsområde. Det är inte jag som ägare som ska ha synpunkter på det.

Anf. 81 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Jag vet inte om det är de statliga bolagens uppgift att provocera och experimentera med förutsättningarna för utrikesfödda att ta sig in på arbetsmarknaden eller inte. Man kan konstatera att det här är ett experiment där man ger sig in i att försöka slå undan en gällande norm som finns för språket.

Språket är i allra högsta grad en av de viktigaste faktorerna för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden. Det finns många yrken där någon form av interagerande med andra sker i vardagen, vilket gör att ett någorlunda korrekt uttal är nödvändigt. Det sitter troligtvis mer i vilka ord man har lärt sig och i att kunna begrepp, vilket kan kompensera för ett annorlunda uttal, men att mena att det inte ska finnas någon riksnorm och att man försöker sätta den åt sidan och på konstgjord väg försöka skapa större tolerans för andra dialekter än riksnormen är ett experimenterande som troligtvis inte i så stor omfattning kommer att nå arbetsmarknadens parter.

Det kan kanske mer vara en farlig signal som plockas upp av de människor som vill in på arbetsmarknaden och de som finns där och som tolkas som att det inte är så viktigt utan att man kan prata lite hur som helst. Då kanske man inte lägger någon vikt vid att lära sig språket i den omfattning som behövs för att komma in på arbetsmarknaden.

I skolans värld fungerar det inte riktigt så när man ska lära sig ett språk att man inte utgår från standardspråket utan tycker att man kan uttala vokaler och konsonanter lite hur som helst och att det inte finns någon norm för hur man ska tala språket. Det strider mot hur språkutbildning bedrivs i övrigt. När man ska lära sig att behärska ett nytt språk utgår man från ett standardspråk, och det är viktigt för att kunna förstå nyhetssändningar, ta del av medier, kunna komma i kontakt med medborgare och arbetsgivare i landet och kunna komma in på arbetsmarknaden. Det är det här Lernia tar ställning mot och försöker utmana med kampanjen.

Min uppfattning är att det kan vara direkt menligt för utrikesföddas möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden om statliga företag jobbar på det här sättet och försöker slå sönder förutsättningarna för en språklig norm.

Vad gäller Scania och Oskarshamn, där jag även är kommunpolitiker, är det långt ifrån 700 arbetstillfällen som har skapats med hjälp av nyanlända. Det har tvärtom varit ett problem att klara av omställningen på arbetsmarknaden i Oskarshamn där man har haft ett tilltagande utanförskap hos just den gruppen. Det har gått isär rejält vad gäller sysselsättning hos inrikes- och utrikesfödda.

Det är också en stor omställning kopplat till att jobb i stället försvinner i vår arbetsmarknadsregion på grund av nedläggningen av två kärnkraftsreaktorer och att många underleverantörer försvinner för att man har straffbeskattat dem under alltför lång tid. Men det är en annan diskussion.

Det är intressant att näringsministern inte ser någon risk i att slå sönder en språklig norm och anser att det på intet sätt skulle kunna riskera att försämra förutsättningarna för utrikesfödda att ta sig in på arbetsmarknaden. Det är med anledning av just det som jag har ställt den här interpellationen.

Ligger det här inom ramen för det uppdrag som man har och som finns i bolagsordningen? Jag har mycket svårt att se det. Statsrådet får gärna utveckla detta.

Anf. 82 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Nej, jag ser verkligen ingen fara i detta. Lernia är ett bolag som har jobbat med att utbilda och matcha arbetssökande med arbetsgivare i snart hundra år. De har mycket stor förståelse för vikten av relevanta språkkunskaper men uttrycker också på basis av den erfarenhet de har av att ha jobbat med de här frågorna mycket länge att människors uttal ibland kan bidra till att verklig kompetens och språkfärdighet negligeras eller osynliggörs – vi skulle kanske kunna säga att människor diskrimineras på grund av uttalet och att man inte värdesätter de kunskaper vissa människor har på grund av uttalet.

Det är Lernias erfarenhet. Jag behöver inte säga om det är rätt eller fel, men det förefaller vara hyggligt i överensstämmelse med den bild jag har av hur arbetsmarknaden fungerar och hur en del arbetsgivare tyvärr funderar, vilket gör att de kanske inte hittar den kompetens som krävs. Framför allt hindrar man de här människorna från att komma in på en arbetsmarknad som gör att de snabbare utvecklar det svenska språket och därmed kan bidra till ekonomin och sysselsättningsökningen i vårt land när vi har matchningsproblematik.

Det är inte obekant för Lernia att jobba med språkinläring, för de också ett företag som bedriver språkundervisning. De bedriver bland annat sfi-undervisning, så det här är inte okända frågor för dem. Det är inte så att de inte ser att svenska språket är viktigt för att ta sig in på arbetsmarknaden.

Jag tycker att Sverigedemokraterna här försöker skapa en hel hönsgård av en fjäder. Jag förstår inte riktigt grunden för den här interpellationen. Jag tycker inte att bolagsledningen övergår sitt ansvar. Jag har fullt förtroende för bolagsledning och styrelse.

Anf. 83 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Jag tycker som sagt att det är mycket olyckligt med den här typen av kampanjer. Man kan se en viss desperation som kan vara förståelig då Sverige har tagit emot långt fler migranter än vad man kanske har kunnat hantera på ett ansvarsfullt sätt. Jag tycker att syftet är uppenbart enfaldigt. Man tror sig göra de här människorna en tjänst genom att försöka slå sönder den språkliga riksnorm som finns i stället för att fortsatt och enträget jobba med språkutbildning och se till att man minskar avståndet till arbetsmarknaden med språkkunskaper.

Tvärtom är det troligen till men för dessa människor när man försöker ändra fokus till att det inte är så viktigt med språket, att det går att komma in i alla fall och att kompetensen är det viktiga. Så ser inte arbetsmarknadens norm ut. Just i den kontexten är det viktigt att upprätthålla en bild av och behålla huvudfokus på att språket är en viktig nyckel.

Glädjande nog är det än så länge inte särskilt många som har nappat på detta. Det är väl knappt några mer än de som var med när det hela sjösattes. Det blir krångligt nog när Lernia, ett statligt bolag, försöker lyfta bort huvudfokuset i stället för att inrikta sig på att fokusera enbart på de språkliga utbildningarna.

Anf. 84 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Om en sak är vi överens, nämligen att svenska språket är viktigt för människor som har kommit till Sverige och för att hantera en arbetsmarknad där det ställs komplexa krav. Man måste kunna kommunicera med arbetskamrater och ibland med kunder. Man måste kunna språket för att kunna hantera tekniska krav och säkerhetskrav på arbetsplatsen. Språket är en nyckel till integration och till det svenska samhället. Om detta är vi inte oöverens.

Lernia är ett bolag som över tid har lyckats förse arbetsgivare med viktig kompetens och samtidigt bidragit till att få individer som står långt från arbetsmarknaden att komma in i egenförsörjning. Det är ett viktigt uppdrag, och jag förväntar mig att bolaget kommer att fortsätta att leverera detta viktiga uppdrag. Jag avser inte att vidta några åtgärder med anledning av dagens interpellation.

Överläggningen var härmed avslutad.

#### **§ 19 Svar på interpellation 2016/17:294 om statliga bolag**

Anf. 85 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Edward Riedl har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att se över det statliga ägandet av bolag mot bakgrund av att Riksrevisionen anser att det inte längre kan motiveras utifrån de av riksdagen fastställda kriterierna gällande statligt ägande.

Riksrevisionen har granskat regeringens arbete med att bedöma och upprätthålla aktualiteten i motiv, syfte och mål med de statliga bolagsinnehaven. Riksrevisionen har redovisat sin granskning i en granskningsrapport i januari 2017.

Riksrevisionens rapport bereds nu i Regeringskansliet, och regeringen kommer att presentera sitt ställningstagande till denna enligt normal praxis – det vill säga genom en skrivelse till riksdagen inom de fyra månader som regeringen har på sig från det att Riksrevisionens rapport inkommit till Regeringskansliet.

Det statliga bolagsägandet i Sverige har tillkommit vid olika tidpunkter och av skilda skäl. Många av bolagen har sitt ursprung i affärsverksamhet inom myndighet, affärsverk eller statliga monopol, men över tid har förutsättningarna ofta förändrats. Därför prövar staten löpande skälen för fortsatt statligt ägande liksom bolagens olika uppdrag och inriktning.

Jag vill dock inte föregå regeringens beslut i denna fråga utan hänvisar till det ställningstagande som kommer att redovisas i en skrivelse senare i vår.

Anf. 86 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag tänkte kort börja med att ge en bakgrund till varför frågan är intressant, givet de synpunkter Riksrevisionen har skickat med till följd av regeringens styrning av bolagssfären.

Svenska staten är alltså en av de största bolagsägarna i Sverige, med 158 000 anställda i ett femtiotal bolag. Precis som ministern beskriver har detta på olika sätt vuxit fram över tid, bland annat därför att man har skapat olika monopolsituationer när man har brutit ut den typen av verksamhet från tidigare statlig verksamhet. Ett exempel är Swedavia, som har hand om de statliga flygplatserna.

De flesta av innehaven är mot den bakgrunden helt okontroversiella. Det som ibland blir kontroversiellt är när man befinner sig på redan fungerande marknader. Då ser det hela lite annorlunda ut. I en demokratisk och väl fungerande marknadsekonomi måste man ha några saker klart för sig. Staten får dubbla roller som måste hanteras i en marknadssituation. Riksrevisionen beskriver detta utförligt på ett bra och pedagogiskt sätt i sin skrivelse.

Staten reglerar, övervakar och blir många gånger också en rättskipande instans. Det innebär att staten i det fallet inte har en alldeles enkel och helt given roll. Det måste hanteras.

Förenklat kan man säga att riksdagen har beslutat om kriterier som ligger till grund för hur staten ska se på ägandet av sina bolag. Det här vet jag att ministern kan mycket väl. Enligt riksdagen ska staten äga bolag bara när det är motiverat av andra skäl än att skapa ekonomiskt värde. Det kan, herr talman, många gånger uppfattas som något märkligt, vilket det faktiskt inte är. Finns det en fungerande marknadsekonomi och staten befinner sig med statliga bolag i en konkurrenssituation måste alla dessa roller balanseras.

Då kommer vi fram till vad Riksrevisionen för fram i sin kritik. Av det femtiotalet statliga bolag saknas hos åtminstone åtta av dem de kriterier riksdagen har fastställt som grund för ägandet av statliga bolag. Tre av bolagen är SAS, Bilprovningen och Apoteket.

Herr talman! Det är mot denna bakgrund jag har frågat näringsminister Mikael Damberg vilka åtgärder han avser att vidta för att se över det statliga ägandet av de bolag som Riksrevisionen lyfter fram. Jag har full respekt för det beredningsarbete som pågår i Regeringskansliet till följd av rapporten. Det ska givetvis hanteras på gängse sätt. Men min fråga kvarstår. Det hade varit intressant att höra ministern ge några synpunkter om de stora frågorna.

Anf. 87 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Det blir lite knepigt för mig att ha denna interpellationsdebatt eftersom regeringen vill svara på Riksrevisionens skrivelse enligt praxis. Vi brukar göra det utförligt så att det blir en bra argumentation i alla led, så att alla kan läsa både Riksrevisionens granskning och regeringens svar – och sedan kan alla ta ställning.

Givet att vi återkommer till den diskussionen vill jag börja med ett par principiella ställningstaganden. Den här regeringen drivs inte av ett ideologiskt färgat förhållningssätt till de statliga bolagen. Jag upplevde att den borgerliga regeringen hade och inte minst Moderaterna har haft en tradition av att driva privatiseringsfrågorna tydligt. Det har varit en ideologisk linje från er sida. Det har resulterat i ett antal problem när man har sålt vid fel tid eller drivit på en förändring där man inte har kunnat förutse utvecklingen i framtiden.

Den här regeringen har en pragmatisk hållning till innehavet. Vi tycker att det är viktigt att jobba med ansvar, långsiktighet och ett hållbart värdeskapande som utgångspunkt. Det är precis som interpellanten säger, nämligen att olika bolag har olika motiv för sin ställning i den statliga bolagsportföljen. Det kan vara historiska skäl, marknadsmisslyckande eller samhällsuppdrag. Det finns en rad olika skäl till att det finns statliga bolag och till att en regering, och riksdagen, kan bestämma att det ska fortsätta att vara så.

Däremot vill jag igen, principiellt, säga följande utan att gå emot Riksrevisionens rapport. Många länder är avundsjuka på hur vi i Sverige har organiserat vår bolagsförvaltning och lyckats kombinera en ekonomistyrning och annan styrning av bolagen som gör att de på ett fungerande sätt kan konkurrera på konkurrensutsatta marknader. Det kommer vi att återkomma till i svaret på skrivelsen.

Jag har inte, som näringsminister, en privatiseringsagenda. Det har jag varit tydlig med. Men interpellationen är en indikation på att Moderaterna har en annan agenda. Utifrån vad Edward Riedl har sett av Riksrevisionens rapport, vilka bolag kan Moderaterna inte tänka sig att sälja? Är det bara den korta lista som Riksrevisionen har pekat på som är aktuell för er? Har ni en bredare lista? Jag har tidigare läst motioner som ni har väckt där ni har pekat ut några bolag som är viktiga att fortsätta att äga. Hur ser ni från Moderaternas sida på det statliga ägandet?



Anf. 88 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Ministerns svar är intressant. Det föranleder två frågor som jag skulle vilja att ministern på något sätt försöker besvara i sitt nästa inlägg.

Den ena frågan är om de kriterier riksdagen har fastställt för statens ägande av bolag är bra. Den andra är om man bör följa de kriterier som riksdagen har satt upp. Är det en rimlig hållning?

Skälet till att jag ställer de här frågorna till ministern är givetvis den rapport som Riksrevisionen har tagit fram. Riksrevisionen jobbar ju med att på riksdagens uppdrag granska hur de statliga bolagen styrs. Det är väl rätt rimligt, herr talman, åtminstone enligt min uppfattning – om riksdagen har fastställt kriterier borde regeringen tycka att det är rimligt att förhålla sig till dem och även att de ska följas. Det ska bli intressant att höra hur ministern ser på detta.

De kriterier som ligger till grund har Riksrevisionen granskat, och man har kommit fram till att för åtta av de här bolagen kan man inte längre se något skäl till fortsatt statligt ägande. Dit räknas några av de bolag som jag har tagit upp. Något av dem tror jag kan vara okontroversiellt till och med för ministern, till exempel SAS. Bilprovningen och Apoteket lyfts upp.

Den ideologiska frågeställningen tycker jag absolut att man kan föra en diskussion om. Där skulle det också vara intressant, givet att jag är lite nyfiken på det, att höra hur näringsministern funderar. Tror ministern att staten är en bättre ägare än andra och borde finnas på fler marknader? Borde vi starta fler statliga bolag och vara ute och konkurrera?

Det som många andra, inte minst Stefan Fölster, lyfter fram är att staten historiskt sett inte är en bättre ägare utan tvärtom en sämre värdeskapare. Alla de pengar staten har i sina statliga bolag har över tid lett till ett minskat värdeskapande. Om man nu vill placera pengar från statens sida skulle det vara bättre att placera dem på andra ställen.

Men åter till det ideologiska, för det är klart att jag ska svara på ministerns frågeställning. Det finns många bolag som under historiens gång har hamnat i statens portfölj som jag tror är rätt okontroversiella. Man tänker att de nog kommer att finnas kvar där över tid. Det finns många sådana bolag. Jag tror att Anders Borg hade en debatt förra mandatperioden. Jag minns inte om det var nuvarande näringsministern som var interpellant då eller om det var någon annan från hans parti. Då räknades det upp en hel del bolag där nog ingen i dag skulle säga att vi skulle ha ett statligt ägande. Men de finns nu i portföljen, och det finns inga tankar på att sälja dem. Det finns alltså ingen sådan agenda, men det finns inget egenvärde i att staten är en stor ägare i en massa bolag.

Frågan man kan ställa sig om SAS – låt oss resonera om ett enskilt bolag – är om det finns någon poäng med att staten äger ett flygbolag i den globaliserade värld vi lever i, där det finns privata företag som gör detta. Är staten den bästa av ägare? Som situationen har sett ut för SAS verkar det inte vara på det sättet. Det ska bli intressant att höra hur ministern ser på de frågorna.

Men min grundfrågeställning till ministern är som sagt denna, herr talman: Är riksdagens kriterier bra, enligt ministern? Och alldeles oavsett detta, är det kriterier man bör följa eller inte?

Prot. 2016/17:71

21 februari

-----

Svar på

interpellationer

Anf. 89 Närings- och innovationsminister MIKAEL  
DAMBERG (S):

Herr talman! Svaret på Riksrevisionens rapport kommer jag att göra enligt praxis och till riksdagen, som jag förklarade i mitt interpellations-svar. Vi ska inte föregå det helt och hållet.

För att börja med värdeskapandet: Jag vet att Moderaterna nu driver kravet på no-go-zoner. Lite skämtsamt sagt är det nästan så att jag känner att vi skulle ha no-go-zoner när det gäller borgerliga regeringars ansvarstagande för statliga bolag efter både Nuonhaveriet och det haveri som jag nu behöver hantera i Postnord.

Nuonaffären, bara för att sätta detta i perspektiv, innebar nedskrivningar för statens del på 53 miljarder kronor. Det är ofattbart mycket pengar som svenska skattebetalare har gått miste om. Men inte bara det. De stora nedskrivningarna präglar fortfarande Vattenfalls balansräkning och ekonomiska verksamhet. Tänk om Vattenfall inte hade gjort den här affären utan kunde ha valt att använda den ekonomiska styrkan till att investera snabbare i det förnybara, vilket man nu vill göra. Det är klart att det spelar stor roll också hur man förvaltar bolagen, om man är långsiktig och har klok ägarstyrning.

Ett annat högaktuellt exempel är Postnord. Mitt parti var motståndare till den sammanslagning som genomfördes därför att vi tyckte att underlaget var för dåligt. Nu visar det sig att prognoserna för sammanslagningen var rent hittepå. Brevvolymerna i Danmark skulle minska med mellan 4 och 5 procent. Redan andra året minskade de med 9 procent och året efter med 10 procent. Dessutom har den danska verksamheten särskilda villkor som gör att de som ska sägas upp i Danmark nu ska få tre årslöner utan att behöva jobba. Det är klart att det finns en jätterisk att underskotten i Danmark nu vältras över på Sverige – och det aktieägaravtalet, den konstruktionen, var Edward Riedls regering med och byggde.

Det är klart att man också måste ta ansvar för förvaltandet av de statliga bolagen. Det har vi gjort. Vi har också stramat upp ägarstyrningen av de statliga bolagen så att vi har skriftlig kommunikation med bolagen. Om bolagen vill genomföra en större affär ska de inkomma skriftligt till regeringen och regeringen svara skriftligt så att vi efteråt kan följa upp vad som har hänt men också utkräva ansvar. Det är rimligt att man har en sådan ordning, så jag tycker att vi är duktigare på ägarstyrning. Vi ser mer seriöst på det än den tidigare regeringen gjorde, i alla fall i de här konkreta fallen.

När man talar om SAS kan man såklart ta enskilda exempel i bolaget. Vi vet ju alla här i kammaren att riksdagen har beslutat att det finns ett bemyndigande för regeringen att minska eller helt upphöra med ägandet i SAS. Jag har också sagt offentligt att jag tycker att staten, som är en stor ägare i SAS, ska vara en ansvarsfull ägare när den är ägare men att den inte är en långsiktig ägare av SAS. Över tid kommer vi att pröva vårt ägande i SAS på basis av den ekonomiska situationen i bolaget och på marknaden men också pröva om bolaget är i rätt position för att man ska kunna göra en försäljning av aktierna i SAS.

Det är ett exempel. Det är också viktigt att säga att riksdagen inte har gett ett oändligt carte blanche till vilken regering som helst att sälja. Riksdagen har fattat beslut om vilka bemyndiganden som finns för regeringen att sälja enskilda bolag, och det är självklart att regeringen både lyssnar på och rättar sig efter riksdagens beslut.

Anf. 90 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Ministern sa i ett tidigare inlägg att han inte har någon privatiseringsagenda. Det är intressant att höra att näringsministern ändå kan tänka sig att sälja SAS och att vi inte ska vara långsiktiga ägare där.

Det är just det som är det intressanta. Det är också där riksdagens kriterier för hur ägandet ska se ut kommer in, det vill säga vad som ska ligga till grund för att staten ska vara ägare i ett bolag. Därför är det intressant, och därför kan man föra den diskussionen. Någonstans kan alltså ministern åtminstone tänka sig att sälja saker.

Sedan, herr talman, vill jag bara stanna upp vid en sak. Det lades ned mycket tidigare, men jag skrev så här i mitt eget block: Är socialdemokrater bättre förvaltare av statliga bolag än andra regeringar? Sedan tog ministern upp just detta. Han tyckte faktiskt att socialdemokrater var bättre.

Låt oss ta ett exempel. I tider av faktaresistens är ju fakta väldigt spännande. Vi tittar på Vattenfall. Då lyfts Nuon ofta fram. Vi kan titta på resultatet eller rättare sagt nedskrivningarna i Vattenfall, på när de har gjorts över tid under blå regeringar och under röda regeringar. Jag är nyfiken på om ministern vet svaret. Jag vet svaret och kan säga det; ministern får hålla för öronen om han vill. Nedskrivningarna har varit lika stora i tider med röda regeringar som i tider med blå regeringar – Nuon inkluderat.

Då är frågan: Är socialdemokrater bättre? Nej, det är nog helt enkelt så att politiker inte är de bästa företagarna. Även om näringsministern verkar ha uppfattningen att han är en väldigt duktig företagare är det sällan på det sättet att politiker är de bästa företagarna.

Det är mot den bakgrunden de här kriterierna är intressanta. Då är min undran: Är riksdagens kriterier bra? Bör de följas?

Anf. 91 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att diskutera Vattenfall med tanke på de nedskrivningar som har gjorts där på grund av en affär som många varnade för. Vi ställde frågan om det verkligen var klokt att köpa den här nederländska verksamheten, byggd på fossilkraft, i det skifte som vi stod inför. Den förra regeringen gick vidare med det, och det har kostat 53 miljarder i nedskrivningar.

Vi vet alla att när nedskrivningar görs, då görs de på grund av sänkta priser på marknaden. Affärerna kan alltså ha gjorts vid olika tidpunkter, och nedskrivningarna kommer i ett läge då priserna sjunker. Det gäller att göra en koppling mellan vilka affärer som har varit bra, vilka affärer som har varit dåliga och vad som bygger värde över tid.

Jag tycker att den senaste regeringsperioden visar att ni med både Postnordsammanslagningen och Nuonaffären kring Vattenfall gjorde ett antal riktiga felskär i ägarstyrningen av bolag, som har kostat på mycket.

Jag konstaterar också att jag kommer att svara på skrivelsen enligt gällande praxis men att Moderaterna i alla fall varit väldigt tydliga i denna debatt: Apoteket och Bilprovningen ska säljas ut. Jag kan inte tolka det på något annat sätt än att det var slutsatsen av argumentationen. Jag ser fram emot valrörelsen, när vi kan diskutera dessa frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

**§ 20 Svar på interpellation 2016/17:298 om kvinnors arbetsrelaterade sjukfrånvaro**

Anf. 92 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Katarina Brännström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska kvinnors arbetsrelaterade sjukfrånvaro.

En prioriterad uppgift för mig och regeringen har varit att hejda den ökande sjukfrånvaron bland kvinnor. För att möta detta krävs åtgärder på många olika områden. Regeringen har ett brett åtgärdsprogram som börjar ge resultat. Antalet nya sjukfall ökar inte längre, och de sjukfall som påbörjas avslutas tidigare. För mig är det nu viktigt att följa upp och, när det behövs, utveckla åtgärdsprogrammet.

För regeringen är det särskilt viktigt att förebyggande åtgärder vidtas för ett hållbart arbetsliv innan en sjukskrivning behöver bli aktuell. Det är självklart viktigt att Arbetsmiljöverket har de resurser som krävs. Detta räcker dock inte. För att vi ska kunna komma till rätta med kvinnors arbetsrelaterade ohälsa behöver såväl arbetsgivare som de fackliga representanterna engageras.

Regeringen erbjöd därför parterna på arbetsmarknaden att komma överens om åtgärder för att minska sjukfrånvaron på arbetsplatserna, vilket de också gjorde. I augusti 2016 inkom parterna med en för respektive sektor partsgemensam avsiktsförklaring i syfte att nå friskare arbetsplatser.

Min bedömning är att de aviserade åtgärderna kommer att förbättra anställningsmöjligheter att återgå i arbete. Dessutom kommer den psykosociala arbetsmiljön att bli bättre. Vi kommer att få friskare arbetsplatser, som inte genererar sjukskrivningar. Glädjande är att den kommunala och landstingskommunala sektorn har kommit särskilt långt i sin planering. Det är inom denna sektor som en stor del av de kvinnor som i dag är sjukskrivna har sin anställning. Jag avser att tillsammans med arbetsmarknadens parter följa upp det påbörjade arbetet.

Jag vill också lyfta fram betydelsen av de nya föreskrifterna från Arbetsmiljöverket om organisatorisk och social arbetsmiljö. Föreskrifterna kommer att vara ett verktyg för att förebygga sociala och organisatoriska arbetsmiljörisker och tydliggöra ansvaret för dessa frågor. Parterna har i det dialogforum för arbetsmiljö som ordnas av Arbetsmarknadsdepartementet bekräftat bilden av att det har blivit ökat fokus på dessa frågor i och med de nya föreskrifterna.

Viktigt i sammanhanget är också det resurstillskott på 10 miljarder kronor som har tillförts kommuner och landsting. De ökade resurserna till välfärden är särskilt betydelsefulla för de många kvinnor som arbetar i så kallade kontaktyrken. För dem innebär resurstillskottet fler kollegor, bättre arbetsmiljö och i förlängningen ett mer hållbart arbetsliv.

Katarina Brännström nämner de långtidssjukskrivna. Det är viktigt att hålla i minnet att den bortre tidsgränsen innebar att statistiken över antalet långtidssjukskrivna blev missvisande. Långtidssjukskrivna registrerades under tiden i ALI som arbetslösa. När de återvände till sjukförsäkringen betraktades de som nya sjukfall. I själva verket hade individerna varit sjukskrivna i årtal. Borttagandet av den bortre tidsgränsen innebär att vi nu synliggör dessa individer och deras behov av stöd. Därigenom kan vi också vidta de åtgärder som krävs för att hjälpa dessa människor.

Som jag nämnde har regeringens breda ansats redan fått effekt på sjukfrånvarons utveckling. Försäkringskassans prognoser visar att det finns goda förutsättningar för att nå de mål som regeringen har fastställt för sjukpenningtalet för 2020.

Jag nöjer mig dock inte med det. Min målsättning är att vi får friskare arbetsplatser och en låg och stabil sjukfrånvaro över tid. Detta är fullt möjligt att åstadkomma med de åtgärder som regeringen vidtar och det arbete som nu bedrivs av arbetsmarknadens parter.

Anf. 93 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Jag ska be att få tacka ministern för svaret. Jag tycker visserligen att det var ganska tunt avseende vilka verkliga åtgärder regeringen har vidtagit. Om inget görs åt de skenande kostnaderna för sjukskrivningarna kommer de om några år att vara ungefär lika stora som kostnaderna för försvaret.

Sjukskrivningarna har sjunkit och stigit under en lång rad år, med dramatiska upp- och nedgångar, vilket är helt unikt för Sverige och inte kan förklaras på så många sätt. Vi ser nu en kraftig uppgång i ohälsotalen, och antalet långtidssjukskrivningar ökar, särskilt bland kvinnor.

I svaret till mig kan jag inte utläsa vad regeringen gör. Arbetsmarknadens parter har erbjudits att komma med förslag, vilket man har gjort, men vad gör regeringen konkret? Det står att man har ett brett åtgärdsprogram, men inga exempel ges. Jag tycker faktiskt att det är tunt.

Den växande psykiska ohälsan är en av våra stora samhällsutmaningar. Ofta – inte alltid – är den kopplad till hur det står till på jobbet. För många kan ett jobb vara en väg till att må bättre, men för andra är jobbet snarare orsaken till psykisk ohälsa.

Sedan 2011 är just de psykiska sjukdomarna, främst stressrelaterade sjukdomar och depressioner, den vanligaste diagnosen för kvinnor. I längden genererar detta en högre frånvaro, med lägre pensioner och sämre ekonomi för dessa kvinnor. Detta borde, tycker jag, konkret utredas för att vi ska få svar på vilka åtgärder som faktiskt borde till.

I slutet av 80-talet hade vi de högsta sjuktalen: i genomsnitt 25 sjukdagar per person och år. Men ingen kan få oss att tro att man var fyra gånger sjukare i slutet av 80-talet än 2010. Därefter har det gått upp och ned. I goda tider har fler varit sjukskrivna. Under socialdemokratiska regeringar har fler varit sjukskrivna. Och det är klart att själva försäkringens utformning har betydelse för hur många som är sjukskrivna.

Hos offentliga arbetsgivare, där politiker är med och styr, borde man kunna förvänta sig ett bättre resultat när det gäller att förebygga sjukfrånvaro. Men sjukfrånvaron har faktiskt ökat med 75 procent de senaste fem åren. Det är ett stort misslyckande för regeringen och för politiker runt om i vårt land.

Det mål som regeringen har satt upp är på max nio sjukdagar, och det har ju redan spräckts. Försäkringskassans prognoser visar att det till och med kan gå upp till tolv dagar 2020, så det ministern skrev i sitt svar stämmer inte riktigt. Då blir den årliga kostnaden 44 miljarder, i linje med försvarskostnaderna.

Det har kommit några förslag från regeringen som man har fått backa på, till exempel förslaget om medfinansiering. Det skulle göra att många kanske inte ens skulle få det jobb de drömmer om.

Det som är viktigt är rehabiliteringskedjan och hur Försäkringskassan bedömer arbetsförmågan. Man måste fokusera på de branscher och arbetsgivare som är sämst, och tyvärr är det offentliga riktigt dåligt. Jag tror att det är viktigt att tydliggöra arbetsgivarnas ansvar, och jag ser inte att regeringen har några riktigt bra exempel. Men det kanske finns något som kommer fram i de ytterligare svar som ministern ska ge.

Anf. 94 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Katarina Brännström, för interpellationen, som mycket riktigt pekar på något väldigt viktigt! Detta är, och har sedan regeringen tillträdde varit, en av våra tre högst prioriterade frågor.

När jag tog över som socialförsäkringsminister hösten 2014 hade sjuktalet under den borgerliga regeringens tid stigit med 55 procent från 2010 till 2014. Samtidigt hade den borgerliga regeringen utförsäkrat 110 000 personer medan prövningarna vid de tidiga tidsgränserna i rehabiliteringskedjan, vid 90- och 180-dagarsgränsen, hade sjunkit med 50 procent. Kostnaderna hade under samma tidsperiod stigit från 21 miljarder till närmare 40 miljarder när jag tog över som socialförsäkringsminister.

Regeringen tillsatte hösten 2005 ett väldigt kraftfullt arbete i Regeringskansliet. Hösten 2015 lanserade vi ett brett åtgärds paket med 25 olika åtgärder på sju olika områden, varav alla 25 nu är implementerade. Det är åtgärder som riktar sig till arbetsgivare, Arbetsmiljöverket, Försäkringskassan och hälso- och sjukvården och som också hösten 2016 har resulterat i att vi nu har fått tre överenskommelser på plats med samtliga fack och arbetsgivare på den svenska arbetsmarknaden, med fokus på att förbättra det förebyggande arbetet på våra arbetsplatser och den arbetsplatsnära rehabiliteringen.

Detta gedigna arbete, som regeringen har påbörjat och nu fortsätter, har resulterat i att sjukfrånvaron i Sverige inte längre ökar utan har stabiliserats under det senaste året. Dessutom sjunker nu varaktigheten när det gäller längden på sjukfallen. För ett år sedan låg prognosen för antalet sjukpenningdagar år 2020 på 12,4. Den senaste prognos jag nu har mottagit från Försäkringskassan, ett år senare, ligger nu på 10 sjukpenningdagar år 2020, det vill säga en dag över det mål som regeringen har till 2020. Precis som jag skriver i mitt svar är jag därför ganska övertygad om att vi kommer att nå regeringens mål med utgångspunkt i det åtgärds paket som vi nu har vidtagit. Vi har alltså brutit den negativa utvecklingen.

Som Katarina Brännström så noga påpekar är detta en problematik vi har haft i Sverige under närmare tre decennier. Oavsett vilken regering som har suttit vid makten har man, kan vi säga, inte varit glad när man har blivit sittande med denna svartepetter.

Det finns en väldigt komplex bakgrund till de kraftiga upp- och nedgångarna. Det är också därför som regeringens målsättning inte bara är att vi ska nå ett sjukpenningtal på 9,0 till år 2020 utan att vi också ska lyckas vidta sådana åtgärder att vi över tid kan få ett lågt och stabilt sjukpenningtal i Sverige, för det gynnar alla. Det gynnar politiken. Det gynnar inte minst de enskilda personer som drabbas av ohälsa och frånvaro, och det

gynnar också de svenska arbetsgivarna, som får en mer stabil situation visavi medarbetarna ute på arbetsplatserna.

Jag delar också Katarina Brännströms ståndpunkt att de arbetsgivare som verkar inom välfärden, oavsett om det är offentliga arbetsgivare, som ju är de största bovorna i de här sammanhangen, eller privata välfärdsverksamheter, måste bli mycket bättre på att arbeta förebyggande och bidra med en arbetsmiljö som inte gör människor sjuka. Där har regeringen gjort ganska stora satsningar som jag gärna återkommer till i nästa inlägg.

Anf. 95 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Arbetsmiljöverkets roll i det hela är också ganska viktig. De har i uppdrag att ta fram kunskap samt att utveckla och genomföra särskilda insatser för att förbättra kvinnors arbetsmiljö. När alliansregeringen hade makten tillförde vi mycket pengar som var avsedda direkt för kvinnors arbetsmiljö. Fortfarande satsar vi i vår budget mer på detta än vad regeringen gör, vilket jag tycker är väldigt bra. Det måste till kunskap, och orsakerna måste utredas, så att man vet vad man måste göra. Det kan ju inte vara så att vi i Sverige är så mycket sjukare än andra. Det tror ingen på.

Vi vill även komplettera med en kraftig förstärkning av rehabiliteringsgarantin, också där med 150 miljoner. Vi tror att det är viktigt att just rehabiliteringen, som måste ske i samråd mellan försäkringskassa, arbetsgivare och arbetstagare, kan ske i ett tidigare stadium och på ett tydligare sätt. Också forskning och utveckling måste få pengar, vilket vi har avsatt medel till.

Men vi kan inte komma bort från att borttagandet av den borte gränsen för sjukskrivning fick sjukskrivningarna att rasa iväg. Ministern säger att man har synliggjort individerna och kan utreda deras behov. Men Försäkringskassans resurser är ju inte oändliga, och detta kommer att kosta oerhört mycket pengar. På fem år har utgifterna för sjukpenningen fördubblats från 16 miljarder år 2010 till nästan 32 miljarder år 2016. Det är självklart att vi inte kan hålla på så.

Det är viktigt att man tar detta på allvar. Jag tycker att jag ser för få exempel på att regeringen gör det, även om nu ministern säger att det är topp 3 i prioritering. Jag vill se fler exempel på vad regeringen gör.

Eller man kanske är oförmögen att hitta rätt åtgärder? Det kan naturligtvis bli obekväma åtgärder. Vi ser visserligen vissa protester nu där människor inte tycker sig få den sjukskrivning de behöver. Det är klart att det har skett en viss uppstramning, och det tror jag behövs.

När det gäller målsättningen friskare arbetsplatser tycker jag att det blir mycket prat, men jag tror tyvärr att det blir för lite resultat och att det tar alldeles för lång tid. Ibland behövs det verkligen tydliga och snabba besked om vad som ska gälla för att människors inställning till sjukskrivning ska förändras. Som jag sa visar statistiken att sjukskrivningstalen och kostnaderna stiger under goda tider, som vi har just nu. Det är inte bra. Jag hade gärna sett att vi hade fått fler goda exempel.

Sedan var det naturligtvis magstarkt att ministern i tv sa att det var helt i sin ordning att sjukskrivningarna ökade så mycket. Jag tror att jag förstår vad ministern menade, men det lät inte särskilt bra. Det är ju inte i sin ordning att människor är väldigt sjukskrivna. Något måste göras åt det. Det krävs kraftfulla åtgärder.

Prot. 2016/17:71

21 februari

-----

Svar på

interpellationer

Jag roade mig med att titta på den önskelista som parterna kom fram med. Man ville stärka kompetensförsörjningen till företagshälsovården och få en samordning och utvärdering. Över huvud taget hade man förväntningar på insatserna hos företagshälsovården, och man ville ha ökade möjligheter att studera med rehabiliteringspenning med mera. Det finns många goda förslag som regeringen borde kunna ta upp.

Anf. 96 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Katarina Brännström! Jag vill återigen upprepa att sjuktalen rasade iväg med 55 procent under den borgerliga regeringens sista mandatperiod. Ökningen har visserligen fortsatt under den regering som nu sitter, men vi har under det senaste året stabiliserat ökningen i sjukförsäkringen. Sjuktalen ökar inte längre, utan vi har en stabil nivå och förväntar oss också att under det här året se sjuktalen vända nedåt. Trots att Katarina Brännström säger att sjuktalen brukar öka i goda tider har alltså regeringen med de åtgärder som vi har vidtagit lyckats bryta denna kurva.

Längden på sjukfallen har nu också stabiliserats och minskar faktiskt. Jag måste alltså rätta dig, Katarina Brännström, när du ganska svepande säger att sjuktalen fortsätter att rasa iväg, för det är inte sant. Detta är också ett resultat av det åtgärds paket som regeringen lanserade för ett och ett halvt år sedan. Vi ser att det ger resultat, bland annat den kvarts miljard årligen som vi tillför Försäkringskassan för att stärka prövningarna i rehabiliteringskedjan med de tidiga tidsgränserna. Dessa prövningar minskade med 50 procent under den borgerliga regeringens sista mandatperiod och har nu ökat till att återigen ligga på över 80 eller närmare 90 procent, vilket innebär att människors arbetsförmåga provas i högre grad, och i högre grad kommer människor också tillbaka i arbete.

När vi talar om att långtidssjukskrivningarna ökar måste jag vara väldigt tydlig och säga att den ökning som vi nu ser till stor del beror på att vi har tagit bort den bortre tidsgränsen. Därmed synliggör vi de sjukfall som under den borgerliga regeringens experimenterande med den bortre tidsgränsen har åkt ut ur försäkringen och kommit in igen som nya sjukfall. Det handlar om 16 000 individer, vilket alltså motsvarar den siffra på antalet långtidssjukskrivna som Försäkringskassan nu redovisar.

Vi leker inte med statistiken längre, utan nu ser vi långtidssjukskrivningarna. Under de år då den bortre tidsgränsen var i kraft hade vi 16 000 personer som snurrade ut och in i försäkringen två till tre gånger.

Dessa människor är människor som har varit sjukskrivna i sammanlagt över fem år men som gång på gång har åkt ut ur försäkringen och skrivits in igen som nya sjukfall. Nu ser vi dem. Det är inte en lek med statistik. Därför sitter jag i *Agenda* och säger: Nu är det bra att vi ser de här sjukfallen, för det innebär att vi kan vidta åtgärder och insatser som är rätt för de här människorna. En del kommer säkert att provas för sjukersättning, och en del kommer säkert att ha en möjlighet att komma tillbaka till hälsa och arbete. Regeringen gör också sådana satsningar.

Jag blir lite förvånad när du säger att vi inte vidtar några åtgärder när vi under de senaste två åren har implementerat det kanske bredaste åtgärds paketet i modern tid i sjukförsäkringen. Jag hinner inte på den tid jag har här stå och räkna upp alla 25 åtgärder – detta har dessutom under hösten, i budgetpropositionen för 2017, kompletterats med ytterligare åtgärder



– som regeringen nu håller på att genomföra. Men allting ligger på regeringens hemsida. Katarina Brännström har alla möjligheter att läsa där. Annars återkommer jag gärna till Katarina Brännström i ytterligare en interpellationsdebatt och redogör mer i detalj för de olika åtgärderna när vi har mer tid.

Jag tror att det är viktigt att vi har en seriös debatt om detta, för det handlar om riktiga människor som vi inte ska gömma i statistik. Vi ska se till att stötta människor tillbaka till hälsa och arbete.

Anf. 97 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Ministern säger att den bortre tidsgränsen är orsaken till den kraftiga ökningen av antalet långtidssjukskrivna och att det är bra att man synliggör de sjukskrivna.

Låt mig få påminna om något när det gäller borttagandet av den bortre gränsen! Sverige är helt unikt och ensamt om detta. Det finns inga andra länder som har en evighetslång sjukskrivning. Vad är det som är bra med just den metoden? Det finns ingenting som tyder på det. Det är märkligt att vi ska tro att vi ska vara de mest sjukskrivna, att vi ska vara det i all evighet och att det är just den modellen som är den bästa för att synliggöra de sjuka.

Det kanske är precis tvärtom. Det kanske är detta som gör att så många människor är sjukskrivna. Vad är det man inte gör i England eller i Tyskland eller i andra länder som faktiskt har gränser för hur länge människor får vara sjukskrivna och där det också ställs högre krav på arbetsgivare? I Sverige är det 14 dagar i sjuklön. I övrigt har man inget större ansvar. Det är kanske helt fel modell. Det tror jag i alla fall. Jag tror att arbetsgivarna måste ta ett större ansvar.

Jag tycker att det är ett misslyckande att man tog bort tidsgränsen. Det är ett misslyckande att kostnaderna rasar iväg på det här sättet. Framför allt drabbar detta enskilda människor som inte mår väl, och det drabbar dessa kvinnor, som kommer att få lägre pensioner och allt vad som hör till det. Jag tror varken ministern eller jag vill ha det resultatet. Jag tror att det krävs kraftfulla åtgärder. Jag hoppas på att de kommer och att vi får se dem.

Jag ska be att få tacka för debatten. Det är viktiga frågor. Det kanske blir någon ytterligare debatt – vem vet?

Anf. 98 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Katarina Brännström! Jag delar synpunkten att det här är otroligt viktiga frågor, inte minst för alla de kvinnor som drabbas av sjukskrivning. Jag är också helt överens med Katarina Brännström om att arbetsgivarna har ett stort ansvar. Inte minst visar forskning och studier att det är tidigt i sjukfall, i samråd med arbetsgivarna och med möjlighet att anpassa arbetet på arbetsplatsen, som vi har störst möjlighet att få tillbaka människor till hälsa och arbete. Det räcker att du kommer tre månader in i en heltidssjukskrivning för att sannolikheten att du ska komma tillbaka till arbetsmarknaden ska minska med 70 procent.

Prot. 2016/17:71

21 februari

-----

Svar på  
interpellationer

Prot. 2016/17:71  
21 februari

-----  
Svar på  
interpellationer

Det är därför som vi i regeringen i det åtgärdspaket som vi har lagt fram och i det arbete som vi nu har med arbetsmarknadens parter trycker väldigt hårt på tidiga insatser. Det handlar också om satsningar på samverkan mellan arbetsgivare, hälso- och sjukvård, Försäkringskassan och individen för att man snabbt ska komma tillbaka.

En av de 25 åtgärderna är att vi har förändrat det försäkringsmedicinska beslutsstödet. Det innebär att det sedan årsskiftet just för psykiatriska diagnoser rekommenderas betydligt kortare sjukskrivningstider och deltidssjukskrivning, vilket jag tror är viktigt. Nu handlar det om att få hälso- och sjukvården att använda sig av detta, så att människor inte ska behöva gå in i långa heltidssjukskrivningar.

Däremot är det så här när det gäller den bortre tidsgränsen: Det visade sig att 2 procent av dem som blev utförsäkrade kom tillbaka till arbetsmarknaden. Mellan 70 och 80 procent snurrade runt i försäkringen. Jag tror inte att det är där vi ska fokusera, Katarina Brännström. Jag tror att vi ska fokusera mer på friska arbetsplatser och se till att människor inte går in i långa sjukskrivningar. Och för dem som av en eller annan anledning har hamnat där ska det finnas adekvat stöd och hjälp. Men vi ska förhindra så många som möjligt från att hamna där. Det är min bestämda åsikt.

Tack så mycket för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

## § 21 Svar på interpellation 2016/17:270 om bostäder till nyanlända

Anf. 99 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig om jag har tagit del av de förslag till punkter för att möjliggöra fler bostäder för nyanlända som Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, har redovisat samt vad jag avser att vidta för åtgärder med anledning av förslagen.

På den första frågan är svaret ja. Inom Regeringskansliet pågår ett aktivt arbete med att bereda flera förslag av just den innebörd som SKL lyfter fram. Flera av förslagen syftar inte enbart till att förbättra bostadssituationen för nyanlända utan även till att skapa en bättre balans på bostadsmarknaden som helhet. Jag vill här nämna några av de förslag som vi arbetar med inom mitt och näraliggande ansvarsområden.

Som ett led i den blocköverskridande migrationsöverenskommelsen har regeringen den 16 februari beslutat om lagrådsremissen *Undantag från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen vid tillströmning av asylsökande*. I den föreslås att regeringen ska bemyndigas att meddela föreskrifter om undantag från plan- och bygglagen för att boenden för asylsökande snabbt ska kunna anordnas under en begränsad inledande tid.

Regeringen har också den 9 februari beslutat om lagrådsremissen *Tidsbegränsade bygglov för bostäder*. Denna innehåller förslag till en särskild reglering i plan- och bygglagen om tidsbegränsade bygglov för bostäder. Syftet med förslagen är att göra det möjligt att under vissa omständigheter använda tillfälliga bostäder som komplement till permanent byggnation.

Den 17 januari i år beslutade regeringen att tillkalla en utredare som ska se över systemet med kreditgarantier för bostadsbyggande. Syftet är att skapa förbättrade förutsättningar för ny- och ombyggnad av bostäder. Uppdraget ska slutföras senast den 1 november i år.

Regeringen har vidare den 26 januari i år gett Statskontoret i uppdrag att göra en analys av hur privatbostadsuthyrningen fungerar och lämna förslag på möjliga åtgärder i syfte att effektivisera utnyttjandet av det befintliga bostadsbeståndet. Utredningen ska slutföras den 30 juni i år.

En promemoria, *Återbostadisering*, har också utarbetats inom departementet, och den har varit ute på remiss till den 14 februari. Frågan bereds nu vidare i Regeringskansliet.

För att åstadkomma ett ökat bostadsbyggande på statens fastigheter beslutade regeringen den 26 januari i år att tillkalla en förhandlingsperson som ska studera både mark som ägs av staten direkt och mark som ägs av bolag med statligt ägande. Utredaren ska slutredovisa uppdraget den 15 februari 2018.

Vad avser frågan om riksintressen kan jag nämna att Riksintresseutredningens slutbetänkande nu är ute på remiss till den 28 februari.

I bullerfrågan har Boverket i december 2016 kommit in med en rapport som bland annat anger att en ändring av riktvärdena enligt det tidigare remitterade förslaget inte bedöms möjliggöra fler bostäder. Det kan dock enligt Boverket finnas anledning att göra vissa andra justeringar och förtydliganden i trafikbullerförordningen. Boverket har för avsikt att återkomma med sådana förslag i samband med slutredovisningen av det nu pågående regeringsuppdraget i april.

När det gäller frågan om strandskydd anger det bostadspolitiska paket som presenterades i somras att en utredning ska tillsättas med uppdrag att bland annat föreslå förändringar i LIS-regelverket i syfte att främja landsbygdsutvecklingen i områden med god tillgång till stränder. Regeringen vill se en levande landsbygd samtidigt som ett attraktivt landskap kan bevaras och värdefulla naturvärden skyddas. Utformningen av det aktuella uppdraget pågår.

Jag vill avsluta med att säga att jag är positiv till den agenda som SKL har utarbetat och som syftar till att skapa förbättrade möjligheter att tillgoda behovet av bostäder. Jag delar också SKL:s ambition att de förändringar av regelverket som bör ske ska komma till stånd utan onödigt dröjsmål.

Anf. 100 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Anledningen till att jag skrev interpellationen var att jag såg att SKL hade kommit överens brett politiskt om ett antal åtgärds punkter utifrån den nya bostättningslagen från den 1 mars 2016 och att man har stora problem. Trots att man väldigt gärna vill ta emot nyanlända som blir kommunplacerade har man stora problem med att få till stånd bostäder, eftersom det finns många hinder och ledtiderna är långa. De förslag SKL har i sin skrivelse tycker jag är bra.

Ministerns svar handlar bland annat om att regeringen vill se en levande landsbygd samtidigt som ett attraktivt landskap kan bevaras etcetera. I dag har miljö- och jordbruksutskottet tillkännagivit för regeringen att strandskyddsreglerna måste förändras, bland annat därför att vi måste få till stånd mer byggnation, eftersom vi har en bostadsbrist i landet.

Detta har S, MP och V gått emot, och det är väldigt olyckligt och anmärkningsvärt, för det rimmar ju illa med meningen om att man vill se en levande landsbygd. Då måste man också vara beredd att öppna upp för bostäder där vi kanske inte traditionellt sett har haft det. Att bygga med miljöhänsyn i dag går heller inte att jämföra med hur vi kanske gjorde på 60- och 70-talen. I dag finns det sådana lösningar, så för att få till stånd den byggnation som krävs måste vi också vara beredda att hitta nya lösningar och vara pragmatiska.

Den nya bosättningslagen blir per automatik väldigt intressant i förhållande till hur bostadssituationen ser ut i Sverige. Plötsligt kommer det väldigt många människor som ska in på bostadsmarknaden. Många av de förslag som ministern nämner här tar höjd för detta, men jag tror inte att vi kan trampa runt i samma hjulspår, utan vi måste tänka mycket nyare och öppnare.

I helgen hörde jag dessutom att många kommuner nu får ett minskat antal nyanlända. De vill gärna ta emot fler kommunplacerade, men bostäder saknas. Det handlar framför allt om Norrlands inland, där det finns många vattendrag och sjöar, och då lägger strandskyddsreglerna en våt filt över marker där man inte får bygga.

Det finns alltså mycket här som man kan diskutera för att underlätta att ta fram fler bostäder.

Länsstyrelserna har från den 1 juli 2016 fått 10 miljoner för att stödja kommunernas arbete med att förmedla eller på annat sätt underlätta uthyrning av privatpersoners bostäder. En av mina frågor är vilken effekt detta har gett. Har det gett någon effekt? Hyr människor ut sina bostäder, eller hur ser det ut?

När det gäller pragmatismen har jag ett exempel bland annat från Strängnäs kommun. Där har man en väldigt stor inflyttning, eftersom det ligger storstadsnära, det är lätt att pendla och så vidare. Där dammsuger man nu allt som finns på hyresmarknaden för att kunna ta emot de 93 personer som är kommunplacerade. Anser ministern att bosättningslagen har fått önskad effekt?

Anf. 101 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag börjar bakifrån med att säga att jag anser att bosättningslagen fungerar utmärkt. Den har verkligen visat sig göra skillnad. De flesta som kommer som nyanlända till Sverige skaffar sig en bostad själva på olika sätt, men en mindre del har skett genom den nya bosättningslagen. I de redovisningar och utvärderingar som vi har sett hittills är det alldeles uppenbart att det är betydligt fler kommuner som nu tar emot, och många av de kommuner som tidigare nästan inte alls tog emot nyanlända har gjort det senaste året.

Jag är alltså av den bestämda åsikten att bosättningslagen har fungerat bra. Naturligtvis skulle man kunna önska sig att ännu lite fler, ja, alla kommuner ställer upp och tar sitt ansvar. Så har det inte riktigt varit, men de allra flesta gör det, och jag tycker att man kan vara ganska stolt över att de svenska kommunerna verkligen har ökat sina ambitioner på det här området.

Kommunerna tar även i mycket större utsträckning än tidigare fram detaljplaner och ser till att det finns mark som kan bebyggas, och detta är en viktig orsak till att vi nu har ett mycket högre byggande än under den förra mandatperioden. Byggandet är mer än fördubblat mot hur det var tidigare, och till syvende och sist är det ändå om vi klarar av att bygga i den takt och omfattning som behövs som avgör om människor har någonstans att bo.

De svenska byggföretagen anstränger sig också mycket mer än tidigare. Det är till och med så att de i dag har brist på folk när det gäller bostadsproduktionen. Man uppskattar inom industrin att vi kanske skulle behöva 40 000 personer till för att klara av de byggnadsprojekt som man åtar sig. I dag jobbar många övertid för att man ska klara av det.

Jag kan hålla med om att vi skulle behöva tänka mer nytt och större. Dock är strandskyddet det enda egentliga och konkreta som Lotta Finstorp tar upp, och det är knappast någon ny fråga. Jag tror att föregående regeringar jobbade med frågan under alla sina åtta år utan att lyckas komma med något vidare bra förslag, och detta är skälet till att vi återigen tar ett omtag i den frågan och ska försöka göra det som den förra regeringen inte lyckades med.

När det gäller det tillkännagivande som jag tror att interpellanten hänvisar till där S, MP och V går emot sker det med hänvisning till att detta arbete redan pågår, så det är det som deras reservation syftar till.

När det gäller uthyrningen av privatbostäder, som det också fanns en fråga om, har vi gett ett särskilt uppdrag till Statskontoret, men det är också så att de 10 miljonerna har börjat få effekt. Det finns ett antal kommuner som nu tar ansvar genom att ha en bostadsförmedling gentemot de privata. Det fungerar, men det skulle kunna fungera ännu mycket bättre.

#### Anf. 102 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Det brinner i knutarna, om man säger så, eftersom vi har en sådan akut bostadsbrist i och med att vi har fått så många nyanlända som nu ska kommunplaceras. Det jag tror har varit hindret under många år är att vi inte har en positiv flyttkarusell som man har i många andra länder och som innebär att när man är ung bor man på ett visst sätt och när man är äldre bor man på ett annat sätt.

Något som jag tyckte var väldigt positivt som vi hade när alliansregeringen styrde var subventionen för trygghetsboende. Jag kommer från Sörmland, där det inte byggdes särskilt mycket, men när trygghetsboenden kom till frigjordes villorna, och då blev det en positiv flyttkarusell.

Den subventionen togs bort av den nuvarande regeringen, så det vore bra om ministern kunde säga någonting om varför. Det är en utmärkt form. Flyttkaruseller kan man prata om i negativa ordalag, och i SKL:s skrivelse ser man det lite mer negativt. Men jag ser en flyttkarusell som någonting positivt om man gör det på ett bra sätt och om det finns attraktiva bostäder för varje skede i livet. I dag finns det snarare positiva inslag som gör att människor bor kvar i alldeles för stora lägenheter och villor.

Jag såg nyligen en intervju med bostadsministern där han sa ungefär att äldre har gott om plats medan unga och familjer ofta har det trångt, och det är ju precis så det är. För att få en ökad rörlighet på bostadsmarknaden vill bostadsminister Peter Eriksson se en rejäl sänkning av reavinstskatten, som han i en intervju med Dagens Nyheter kallar för det största bekymret

på skatteområdet just nu, men då gick regeringskamraten S direkt ut och höll inte med. Vad händer i den frågan? Kommer det något förslag?

I utredningsbetänkandet SOU 2015:109 identifieras 39 kommuner där det på statlig mark finns en möjlighet till bostadsbyggande. Det tycker jag är väldigt intressant. Uppdraget bygger på att det finns ett behov av att möjliggöra avyttringar eller upplåtelse av statlig mark – ministern hade också det med i svaret. Det kan även finnas fastigheter inom statligt ägda fastighetsbolag som skulle kunna avyttras i syfte att nyttjas för bostadsbyggande.

Vad händer där? SOU:n kom ju 2015.

Anf. 103 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Vi fattar väldigt många beslut nu. Vid varje regeringssammanträde varje vecka fattar vi nya beslut på det här området. Det handlar delvis om att genomföra det bostadspaket som jag och Magdalena Andersson lade fram i juni i somras, bara några veckor efter det att jag hade tillträtt.

Det fungerar i stor utsträckning bra, tycker jag. Vi levererar mängder av beslut. Vi har bland annat nyligen tillsatt en särskild förhandlingsperson – landshövdingen i Östergötland – som ansvarar för frågan om att sälja statlig mark för att kunna bidra till bostadsbyggande. Staten äger ju mark i många kommuner. Vi från staten kan om vi vill, menar jag, bidra även på det sättet till ett ökat byggande.

Akademiska Hus är en statlig aktör på området som också kan bidra, om vi från staten vill och talar om det tydligt.

Jag ser rörligheten som ett ganska stort problem i det svenska bostadsbeståndet. Det är för liten rörlighet. Vi skulle behöva vidta åtgärder för att öka den rörligheten och bidra till ett effektivare användande av bostadsbeståndet. Det kan vi göra på många olika sätt. Ett sätt är det stöd som vi från regeringen har infört för att bygga äldreboenden. Det tror jag är ganska bra.

Som jag nämnde tidigare jobbar Statskontoret med en utredning som handlar om hur man i privatbeståndet ska ge ökade möjligheter till uthyrning av delar av lägenhet, bostad eller villa.

Men när det gäller skatterna finns det inget förslag från regeringen. I en intervju tidigare tog jag upp att det inte har gått åt rätt håll. Den borgerliga regeringen höjde ju skatterna under den förra mandatperioden, både räntan och nivån på reavinstbeskattningen. Det bidrar ju inte till en ökad rörlighet, men regeringen har förslag om att ändra på det området.

Anf. 104 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Det är nog rätt att ta av många olika saker på smörgåsbordet för att försöka att hantera den bostadsbrist som vi har. Då gäller det att inte låsa in sig i heliga kor, utan man måste tänka mycket större och mer pragmatiskt, vilket jag tycker att ministern också gav uttryck för i det förra inlägget.

Det finns så många onödiga hinder. Jag är inte ingenjör, men det verkar vara bättre att mäta buller inne i huset än utanför huset. Det finns en översyn från Boverket om bullerregler.

Utifrån landet kan jag höra att man skulle kunna hjälpa till att minska bostadsbristen, men då finns det hinder av olika slag. Det hindrar även näringsverksamhet ute på landsbygden, och det gäller framför allt strandskyddsreglerna.

Alliansregeringen försökte ju genomföra lättnader i strandskyddet. Det som då blev problematiskt var ju till exempel vattendiket i Dalarna. Det är fyllt ibland, men det ses som en vattenspegel, och då får man inte bygga närmare det än 300 meter. Det finns en del sådana ärenden som är absurda.

Kan vi hitta möjliga lösningar på denna problematik tror jag att man kan få fram många fler bostäder. Jag vet att också regeringen vill att hela Sverige ska leva. I Norrlands inland finns det många kommuner som vill ta emot flera. Det är ett sätt att överleva att få fler människor att arbeta inom till exempel välfärden. Många unga flyttar därifrån, men de äldre blir kvar. Där måste det också gå att bygga och bo i attraktiva lägen, självklart med miljöhänsyn.

Jag hoppas att översynen av LIS-områden och strandskyddsregleringen kommer att innebära en stor förändring.

Anf. 105 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag får tacka Lotta Finstorp för interpellationen. Det är naturligtvis väldigt viktigt att diskutera bostäder för nyanlända. Det har vi inte gjort för mycket. Framför allt borde vi kanske tidigare ha funderat mer på att bygga mer. Det gäller inte bara den förra regeringen utan också regeringen innan den.

Vi har byggt upp en stor brist på bostäder i Sverige under lång tid. Det kommer inte att vara så lätt att lösa, utan det kommer att ta lång tid att komma till rätta med de problemen.

Vi måste se på en mängd olika frågor. Det finns ingen enkel liten lösning som vi kan använda för att hantera detta. Det måste till en mängd åtgärder inom en rad olika områden.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **§ 22 Svar på interpellation 2016/17:287 om kopparnätet och nivån för samhällsomfattande tjänster**

Anf. 106 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Håkan Svenneling har frågat mig om jag avser att höja SOT-nivån, alltså nivån för samhällsomfattande tjänster, och vad jag avser att göra för att Telias nedstängning av kopparnätet endast ska ske i takt med att fullgoda alternativ byggs ut.

Utbyggnaden av fibernäten och ökad mobiltäckning gör det möjligt att avveckla kopparnäten. Regeringen har visionen om ett helt uppkopplat Sverige, eftersom det skapar förutsättningar för att bo, leva och verka i hela landet.

De nya målen i bredbandsstrategin innebär dels en ambitionshöjning till 2020, då 95 procent bör ha tillgång bredband om 100 megabit per sekund, dels ett nytt mål till 2025. Det nya målet innebär att 98 procent bör ha tillgång till bredband om minst 1 gigabit per sekund i hemmet och på

arbetet, resterande 1,9 procent bör ha tillgång till minst 100 megabit per sekund, och 0,1 procent – ungefär som där jag bor – bör ha tillgång till minst 30 megabit per sekund senast år 2025. Målen innebär också att senast år 2023 bör alla ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där de normalt befinner sig.

Samhällsomfattande tjänster är det minimiutbud av tjänster, exempelvis telefoni och funktionell tillgång till internet av viss angiven kvalitet, som ska vara tillgängliga för alla användare med rimliga krav till ett överkomligt pris. För närvarande innebär den funktionella tillgången till internet att en anslutning till internet ska vara utformad så att en slutanvändare som begär det kan ta emot data med en hastighet om lägst en megabit per sekund. Tillgången till en megabit per sekund har i princip tillgodosetts genom tillståndskraven i 800 MHz-bandet.

I Landsbygdskommitténs slutbetänkande föreslås en avsevärd höjning av SOT-nivån. Regeringen aviserade redan i bredbandsstrategin, som antogs av regeringen i december, att ge Post- och telestyrelsen i uppdrag att se över denna nivå. Inom kort – på torsdag, hoppas jag – får PTS uppdraget. Därefter tar regeringen ställning i frågan efter sedvanlig beredning i Regeringskansliet.

Regeringen avser även att i arbetet med översynen av EU-direktiven om elektroniska kommunikationer eftersträva teknikneutrala regleringslösningar. Bredband respektive funktionell tillgång till internet sammanfaller i allt högre utsträckning som begrepp eftersom digitala tjänster i dag kräver allt snabbare bredbandsuppkoppling för att fungera.

Telia äger merparten av kopparnäten och har rätt att göra förändringar i dessa. Telia är också ett börsnoterat företag och en av flera aktörer på en konkurrensutsatt marknad. Som aktieägare kan regeringen påverka styrelsesammansättningen men inte detaljerat bestämma hur företaget sköter verksamheten.

Det är Telias ledning och styrelse, inte regeringen, som har ett ansvar att fatta affärsmässiga beslut bland annat rörande investeringar, såsom förändringar i näten, till exempel om att avveckla kopparnätet. I detta ligger också att bolaget agerar på ett sådant sätt att goda och långsiktiga kundrelationer upprätthålls.

Det är dessutom oerhört viktigt att korrekt information om uppsägning och om ersättningslösningar når ut till dem som kommer att beröras så att de i tid kan teckna nya abonnemangsavtal. Telia har ett väldigt stort ansvar för att se till att informationen når konsumenterna och kommuner i god tid. Regeringen följer detta och frågan i övrigt noggrant.

Anf. 107 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! Jag har ställt min interpellation till digitaliseringsminister Eriksson för att lyfta upp frågan om Telias nedsläckning av kopparnätet. Frågan är inte helt ny. Men ministern har nu fattat beslut om en ny bredbandsstrategi för Sverige, vilket innebär att bredband ska byggas ut till hela Sverige senast 2025. Då kommer även denna fråga i ett annat ljus. Vi befinner oss nu i ett teknikskifte där vi ska gå från kopparnät till fibernät, från nät med motstånd och värmeförluster till ljusets hastighet. Jag vill tacka ministern för svaret.



För att vi ska förstå hur många som berörs av Telias nedsläckning av kopparnätet har jag skrivit ut en lista över alla de platser det gäller. Jag tänkte nu överlämna listan till ministern. Det är en lång lista.

(Statsrådet PETER ERIKSSON (MP): Gäller det dem som är kvar?)

Det här gäller dem som Telia har tagit beslut om nedsläckning för under 2017 och 2018.

(Statsrådet PETER ERIKSSON (MP): Varför är inte tidigare berörda med?)

Dem hade jag förstås också kunnat ta med. Då hade listan blivit dubbelt så lång.

Denna lista är på totalt 17 sidor, och 90 kommuner berörs. Jag ska inte säga att det är fel att stänga ned på alla dessa platser – på vissa platser finns det bredband – men problemet är att väldigt många berörs.

För många ser det ut som för de boende i Älvsbacka, som ligger utanför Molkom, som i sin tur ligger utanför Karlstad. Där kommer Telia att släcka ned kopparnätet den 31 mars 2017. Efter det tvingas man till mobila lösningar. Telia vill då teckna ett ettårsavtal för tjänsterna. Men det är inte säkert att de boende i Älvsbacka behöver ett sådant, för så fort tjälen är ur backen kommer byalaget tillsammans med kommunens stadsnät att dra fram fiber. Trots detta tvingas de nu till två teknikbyten innan de har fått den nyaste tekniken. Det skulle jag inte kalla ett bra teknikskifte.

Jag tycker därför att det är viktigt att vi inom politiken agerar. I min interpellation förslår jag två vägar.

Det första alternativet är att regeringen genom sitt betydande ägande i Telia styr upp bolaget så att nedsläckningen sker efter att fiberutbyggnad har genomförts. Telia självt har avvisat detta och menar att det skulle kräva mycket av dem att hålla reda på alla de fibernybyggnationer som pågår. Minister Eriksson säger själv i sitt svar att regeringen inte detaljerat kan bestämma hur bolaget sköter verksamheten.

Det andra alternativet som jag föreslår är att man lagstiftningsmässigt höjer den så kallade SOT-nivån, som är en miniminivå för samhällsomfattande tjänster. Det är den nivå som alla medborgare i Sverige ska ha. Ministern hänvisar i sitt svar till Landsbygdskommitténs förslag – jag håller upp betänkandet här. Det är en kommitté som jag själv har suttit i, och jag känner till dess förslag väl. Ministern säger också i sitt svar att man inom kort kommer att ge Post- och telestyrelsen i uppdrag att se över SOT-nivån. Jag hoppas verkligen att det sker på torsdag, som ministern säger.

I det tv-reportage som både jag och ministern deltog i förra veckan lyftes även en tredje väg fram. Det handlar om Norge. Regeringen i Norge har tillsammans med bolaget Telenor gjort upp om att man inte ska släcka ned kopparnätet innan det finns bredband på plats i hushållen. Jag tror att detta vore en möjlig väg att gå även för Sverige.

Det finns mål på EU-nivå som säger att alla i EU senast 2020 ska ha tillgång till internet med en hastighet på minst 30 megabit per sekund. Jag tror att Sverige skulle kunna vara det land i EU som först uppnår målet.

Många av de reaktioner som jag har fått efter *Aktuellt*-sändningen har handlat om att man tycker att digitaliseringsministern är otydlig. Vad vill Peter Eriksson egentligen? Vill han höja SOT-nivån, och i så fall när? Han talar om ”ändamålsenliga samhällsomfattande tjänster”, men vad betyder det i praktiken?

Anf. 108 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! De flesta har redan slutat använda kopparnät. Det återstår bara drygt 1 miljon kunder för Telia. De allra flesta använder inte detta för telekommunikation i dag, utan de använder mobiltelefoner.

Dessutom har avvecklingen av kopparnätet pågått ganska länge. Den långa lista som Håkan Svenneling tog med sig över dem som under de närmaste åren kommer att bli berörda vore också ganska lång när det gäller dem som redan blivit av med kopparnätet. Det har varit en oro för många av oss som varit berörda. Jag blev själv av med mitt för ett par år sedan.

Jag diskuterade frågan i en debatt här i riksdagens kammare för nio år sedan med dåvarande ministern, Åsa Torstensson från Centerpartiet. Redan då diskuterades frågan, och den skapade oro eftersom Telia inte hade löst problemen ordentligt på alla ställen. Man hade till exempel inte informerat.

Jag tror också att oron handlade om att övergången från den gamla trygga tekniken med kopparnäten kändes osäker för många berörda. Motivet var inte alltid att man hade löst problemen och därför kunde ta bort kopparnäten, utan man tog bort dem där det var mest glest befolkat först. Telia informerade inte alltid som man borde.

Nu när avvecklingen har pågått i tio år har vi lärt oss en hel del på vägen. Tekniken har dessutom blivit mycket bättre. På många av de ställen – på de allra flesta orter och boställen – som i dag berörs har man mycket bättre förutsättningar för att klara av detta. Det finns fler tekniker att välja på i stället för det gamla kopparnätet. På de allra flesta håll finns en mycket bättre mobiltäckning. Vi har till exempel fått 4G, som gör att vi har tillgång till internet på de flesta håll, och det är betydligt bättre i dag än tidigare.

Jag tycker att detta är viktigt, för fler och fler tjänster kommer på internet. Människor blir mer och mer beroende av att ha ett bra och fungerande internet, förutom bra telefonkommunikationer.

Detta är också bakgrunden till att vi antog en ny bredbandsstrategi strax före jul. Den höjde ambitionen kraftigt. I den har vi en punkt om att se över frågan om de samhällsomfattande tjänsterna. Jag tycker att det är nödvändigt att höja nivån. Sedan är frågan med hur mycket. Hur långt ska man gå? När är tidpunkten lämplig?

Frågan om 30 megabit per sekund har vi med i strategin som ett mål till 2025. Då ska alla nå detta mål. Det här är ungefär det tidsavstånd som vi ser som möjligt för att klara av att alla medborgare i Sverige ska få detta.

När PTS har fått sitt uppdrag kommer de att redovisa sitt svar till oss. Då kommer vi att ta ställning till vilken nivå vi tycker att det nu är lämpligt att höja SOT-gränsen till.

Anf. 109 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! Som den 17 sidor långa listan visar berörs många av Telias nedsläckning av kopparnätet, och det sker väldigt snart. Den 31 mars börjar man med de första stationerna.

Många upplever att de får dåligt gehör från Telia för vilket läge de befinner sig i. Många kommuner och kommunalråd har träffat Telia och har försökt att föra en dialog. De har försökt att få bolaget att förklara varför det är så viktigt att släcka ned den 31 mars 2017. Kan Telia inte vänta till hösten när det är färdiggrävt och man har fiber på plats? Varför är det så bråttom just nu?

Jag tycker att alla som har dessa problem med Telias nedsläckning och som känner att teknikövergången inte funkar som den ska ska höra av sig till digitaliseringsminister Peter Eriksson. Är man ansvarig för Sveriges digitalisering är man också ansvarig för att det här teknikskiftet går till på ett så bra sätt som det bara är möjligt.

Jag tycker att den nya bredbandsstrategi som regeringen tog precis före jul är väldigt bra. Den gamla behövde uppdateras. Det har visat sig effektivt att politiken pekar ut målet och att marknaden, kommunala stadsnät och politiken sedan får styra i den riktningen. Man får då en gemensam riktning.

Sverige behövde också ett nytt mål som pekade ut hela befolkningen. Det var någonting som Vänsterpartiet lyfte fram redan 2015 och som Landsbygdskommittén snappade upp och föreslog våren 2016. Nu har också regeringen gjort det till sitt mål i den nya strategin. Det är väldigt välkommet för Sveriges landsbygder.

Samtidigt har det varit bra att de ekonomiska stödssystemen har förbättrats. I den budget som riksdagen klubbade i höstas finns det mer pengar till bredband. 1 miljard blir det totalt. Det är en bredbandsmiljard som kommer landsbygden till del nu i år. Dessa pengar tycker jag särskilt behöver riktas till de 23 kommuner med extra stora utmaningar som Landsbygdskommittén pekar ut. Det är framför allt kommuner i inlandet i Sverige.

Det som behövs nu är också en fortsatt hög takt på utbyggnaden. Men regeringen måste hålla koll och hålla ögonen öppna så att pengarna går till de områden där de behövs mest. Så har det faktiskt inte varit hela tiden, utan en hel del regeländringar och byråkratiskt krångel har ställt till det för många byalag vad gäller utbyggnad i de områden där det behövs.

Jag tycker också att det är bra att bredbandsstrategin har ett mål om mobiltäckning, även om det är lite diffust hur det här till syvende och sist ska mätas. Bredband och mobiltelefoni hänger ju ihop. Bygger man ut bredbandsnätets kapacitet kan också mobilmasterna förbättras. Därför är det extra viktigt, menar jag, att nedsläckningen av kopparnätet går ihop med utbyggnaden av bredbandsnätet, för då får man en bra mobil uppkoppling.

Precis som bredbandsstrategin behövde uppdateras behöver nu SOT-nivån höjas. Den SOT-nivå på en megabit per sekund som vi har i dag sattes 2003. Då var fortfarande Peter Eriksson kommunalråd i Kalix.

Jag tycker att det är bra att vi nu får höra att det är på torsdag som regeringen kommer att fatta beslut om det här uppdraget till PTS. Jag hoppas också att den tid som PTS kommer att ha på sig inte blir alltför lång, utan att man får höga krav på att göra det här så effektivt som möjligt; det kommer att vara avgörande för hur snabbt regeringen kan bereda frågan och fatta beslut. Då tror jag att vi kan få till en utveckling där Telia inte släcker ned så snabbt som de här 17 sidorna visar. Jag tror att man då skulle kunna få en bättre övergång mellan teknikskiftena.

Jag skulle också vilja lyfta fram en annan fråga, nämligen statens eget bredbandsinnehav, som i dag är utspritt på olika aktörer, framför allt Trafikverket och bolaget Svenska kraftnät. Regeringen har tidigare tillsatt en utredare som kom med slutsatser för ett år sedan. Jag tycker att det vore bra om regeringen tog de förslagen vidare och även tog sig en funderare på om man inte skulle samla statens bredbandsinnehav i ett enda bolag. Det skulle göra det lättare för staten att styra sitt bredbandsinnehav.

Anf. 110 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Det är bra att Håkan Svenneling diskuterar målet om mobiltäckning. Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi har lagt till ett sådant mål. Det har inte funnits tidigare. Det ger också väldigt tydliga signaler till myndigheterna som handhar det här, till exempel Post- och telestyrelsen, om att vi ser det som otroligt viktigt att vi får en bra täckning över hela landet med stabila tjänster i det mobila nätet och att vi får bort de vita fläckar som fortfarande finns kvar i mobilnäten.

När vi framöver kommer att leverera ut nya frekvensband ska de naturligtvis användas och utnyttjas på ett sätt som gör att de områden som i dag har dålig täckning får bättre täckning. I det perspektivet tror jag att det här är ett av de allra viktigaste målen i vår bredbandsstrategi. Mer och mer av vår dagliga användning och uppkoppling på internet går dessutom över det mobila nätet snarare än att vi till exempel sitter hemma i huset med wifi kopplat till fibern. Mobilnätet blir kanske viktigare och viktigare hela tiden.

Jag ser detta som ett av de allra mest centrala områdena. Det gäller också för alla de människor som påverkas av nedläggningen av kopparnätet och som kanske inte har fått fiber ännu. Att vi ser till att det finns bra mobila band och mobil täckning i stället ger en mycket god möjlighet att klara den här övergången på ett väldigt bra sätt.

Anf. 111 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! Jag tänkte summera lite vad vi har fått för information från digitaliseringsministern under kvällen.

Jag skulle uppfatta det som att man inte tänker göra någonting åt styrningen av Telia utan att Telia är ett affärsdrivet bolag som får fatta sina beslut självt. Det verkar vara ett tydligt nej där.

Det verkar inte heller som att ministern har någon tanke på att göra någon överenskommelse mellan Telia och regeringen lik den man har i Norge, där man faktiskt får ett bättre teknikskifte på det sättet. Det har jag tyvärr inte fått något svar på i kväll, men det kan ministern gärna svara på i sitt sista inlägg.

Det verkar som att ministern tänker sig att höja SOT-nivån och att han vill ha ett förslag från PTS på hur det ska gå till att gå från 1 till 30 megabit. Jag tycker att det är väldigt bra att ministern gör det här ställningstagandet. Det är klart att man skulle vilja veta exakt hur det skulle gå till, men jag förstår att man vill utreda hur det ska gå till på bästa möjliga sätt. Jag tror framför allt att det är väldigt viktigt att göra det så snart som möjligt så att vi kan komma till beslut redan i år. Det är viktigt inte minst för att teknikskiftet ska funka så bra som möjligt.

Jag hoppas verkligen att det här kan vara ett löfte som regeringen och ministern håller och att man ser vikten av att man får till den här förändringen så snabbt som möjligt. Det kan kännas väldigt tekniskt och krångligt för den enskilde, men jag tror att det kan bli väldigt tydliga resultat när man höjer miniminivån för dem som har sämst uppkoppling. Ministern hör ju själv till dem som har sämst uppkoppling i Sverige på sin bostadsort. Jag tror att det är viktigt att man ser till att standarden blir så hög som möjligt. Jag hoppas också att man lyssnar på Landsbygdskommitténs övriga förslag och vidtar de åtgärder som behövs så att Telia slår av på takten i nedsläckningen av kopparnätet.

Anf. 112 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Mitt mål är inte att stoppa teknikförändringen och tekniskiftet. Ska vi vidta politiska åtgärder vill jag mer rikta in dem mot att se till att övergången fungerar bra och att så få som möjligt upplever några stora problem med den. Det har redan i dag gått så lång tid i den här omställningen att jag tycker att det skulle bli lite konstigt att nu göra en plötslig helomvändning från statens sida och säga att vi ska tvinga Telia till en uppgörelse om att stoppa hela processen eller någonting sådant.

Att i dag höja nivån för den samhällsomfattande tjänsten till 30 megabit per sekund tror jag vore helt orimligt. Det skulle på väldigt många ställen inte vara möjligt att klara. I dag ligger kravet på den samhällsomfattande tjänsten på 1 megabit per sekund. Det som PTS kommer att utreda är nog inte att gå direkt till 30 megabit, utan det är kanske nästa steg. Men att göra en mindre höjning som ser till att människor har en bra tillgång till internet utifrån de förutsättningar som finns i dag tror jag kan vara en rimlig ambition.

Överläggningen var härmed avslutad.

### **§ 23 Svar på interpellation 2016/17:278 om arbetsmarknaden för unga i landsorten**

Anf. 113 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Lotta Finstorp har frågat mig om vilka åtgärder jag har vidtagit och avser att vidta för att unga i landsorten ska få en förbättrad koppling till arbetsmarknaden.

En smidig övergång från skola till arbetsliv är viktig för individer, arbetsgivare och samhället i stort. Många arbetsgivare beskriver att de har svårt att rekrytera personal med rätt kompetens. Av Svenskt Näringslivs rekryteringsenkät 2016 framgår att 60 procent av de tillfrågade företagen som försökt rekrytera personer med en gymnasial yrkesutbildning möter svårigheter att hitta rätt kompetens. Samtidigt minskar ungdomars intresse för yrkesutbildning.

De gymnasiala yrkesprogrammen är basen för industrins och välfärdens kompetensförsörjning. Att vända trenden med minskande intresse för sådana program och att förbättra kompetensförsörjningen kräver flera åtgärder. Regeringen driver tillsammans med parterna på arbetsmarknaden ett långsiktigt arbete som syftar till att höja yrkesutbildningens kvalitet och

Prot. 2016/17:71  
21 februari

-----  
Svar på  
interpellationer

attraktionskraft. Min bedömning är att många ungdomar är försiktiga med att välja utbildningar som uppfattas som återvändsgränder. Den förra borgerliga regeringens reform av gymnasieskolan innehöll flera viktiga förändringar, men allt blev inte bra. Bland annat försämrades yrkes elevernas möjligheter att läsa in högskolebehörighet. Alla elever på yrkesprogrammen ska känna sig trygga i att de har möjlighet att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högre utbildning. Just nu remissbehandlas Gymnasieutredningens betänkande (SOU 2016:77) med förslag om att yrkesprogram i sina grundupplägg ska innehålla dessa kurser.

Som Lotta Finstorp påpekar är det viktigt med en tidig kontakt med arbetslivet. Yrkesprogramsutredningen föreslår i sitt betänkande *Välja yrke* (SOU 2015:97) ett antal insatser som kan förväntas stärka yrkesutbildningen, bland annat genom att så kallade branschskolor ska inrättas på försök och att det ska bli obligatoriskt att erbjuda praktiskt arbetslivsorientering, prao, i grundskolan och specialskolan. Regeringen har i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1) aviserat sin avsikt att återkomma till riksdagen om detta.

När det gäller branschskolor har regeringen nyligen beslutat om en lagrådsremiss som innehåller förslag om en försöksverksamhet med syfte att stärka den nationella kompetensförsörjningen och öka attraktiviteten och tillgången till yrkesutbildning inom små yrkesområden. Branschskolor underlättar för ungdomar att få en kvalificerad och specialiserad yrkesutbildning även om utbildningen inte kan erbjudas i sin helhet i hemkommunen. Denna lösning tror jag kan bidra till att bredda utbudet av yrkesutbildning i små landsortskommuner.

Regeringen har även vidtagit flera andra åtgärder för att stärka kopplingen mellan skola och arbetsliv. Bland annat har regeringen infört ett statsbidrag som syftar till att utveckla regionala stödfunktioner för samverkan mellan skola och arbetsliv om yrkesutbildning på gymnasial nivå. Vidare arbetar Statens skolverk med att stödja huvudmännen för att höja kvaliteten i det arbetsplatsförlagda lärandet.

Aktörer med regionalt utvecklingsansvar gör inom ramen för kompetensplattformarna bland annat insatser för att stärka samverkan mellan skola och arbetsliv, men även för att öka intresset för utbildningar som matchar arbetsmarknadens kompetensbehov, till exempel i gles- och landsbygdsregioner.

Till sist vill jag nämna att Svenska ESF-rådet just nu har en utlysning på 100 miljoner kronor inom yrkesutbildningsområdet. Denna utlysning hoppas jag kan bli viktig för att möjliggöra projekt som syftar till att stimulera samverkan mellan skola och arbetsliv och underlätta för ungdomar att få en första kontakt med arbetslivet.

Anf. 114 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Det finns någonting i svaret som jag inte alls instämmer i. Det handlar om att under allianstiden försämrades yrkes elevernas möjlighet att läsa in högskolebehörighet. Det är en myt. De kunde absolut välja kurser som gjorde att de sedan kunde gå på högskola. Men det är egentligen inte det som min interpellation handlar om.

Branschskolor låter väldigt bra. Det tror jag är någonting för landsbygdskommunerna att verkligen ta fasta på. Volvosteget är i och för sig eftergymnasialt. Men det har blivit väldigt bra i landet. Många ungdomar har fått arbete efter att de har gått den ettåriga utbildningen till exempel på Volvo, som i det här fallet.

Sveriges befolkning blir allt äldre. Dessutom visar Arbetsförmedlingens prognoser för 2010–2025 att fler personer kommer att lämna arbetsmarknaden än tillträda. Landets unga behövs verkligen på arbetsmarknaden. Om man vill att hela Sverige ska leva, som jag tror att alla partier har med i sina olika partiförklaringar, måste vi ge ungdomar möjlighet att stanna kvar på landsbygden eller att åka i väg och utbilda sig och sedan komma tillbaka. Det är egentligen mycket större än själva skolsystemet och vad som finns att erbjuda. Det handlar om attraktivitet i kommunerna, att minnas sin barndom som något väldigt positivt till exempel så att man själv vill flytta dit med sin familj, få barn och så vidare.

Utmaningen är väldigt stor, framför allt i Norrlands inland. Det innebär att den kommunala och landstingskommunala sektorn med vård, skola och omsorg får allt svårare att hitta personal, men också tillverkningsindustrin, precis som ministern skriver i sitt svar. Det är väldigt bra att man får en obligatorisk arbetslivsorientering, men den behöver inte vara praktisk. Det finns i dag så många yrken som jag som förälder inte kan berätta om för mina barn och som kanske inte heller läraren känner till. Att man över huvud taget har en obligatorisk prao är väldigt bra oavsett vad det är för någonting.

Alla formas vi av den miljö vi lever och bor i. Vi har också med oss den referensramen när vi går ut i vuxenlivet. Landsbygdskommunerna måste på allvar börja konkurrera med storstäderna med arbetskraft. Arbetsgivare måste kunna erbjuda mervärde i form av arbetsplatser som ger utveckling och stimulans. Men bra boende och attraktiv fritid är också en nödvändighet. Service och skattenivå är också en sådan sak.

Landsbygdskommittén har nyligen presenterat sitt slutbetänkande. En av rekommendationerna innebär att 10 000 statliga jobb i Stockholmsområdet ska flyttas till regioner i behov av arbetstillfällen. Utmaningen är att kompetens måste säkerställas för att handläggningen blir rättssäker och lika över hela landet. Där har en bra och högkvalitativ utbildning på gymnasienivå en nyckelroll för att det ska fungera att flytta ut de statliga jobben.

För några år sedan ansvarade jag för den bruksortsrapport som togs fram av Moderaterna. Definitionen för bruksorter är att det finns en stor arbetsgivare plus kommunen. Tillväxtverket har också gjort en rapport. Där kallas de flesta bruksorterna för ”sårbara kommuner”, eftersom det finns så få arbetsgivare. Skulle den stora industrin försvinna blir det en väldigt stor omställning för människor som bor där. Det är ungefär 100 orter i landet.

Det jag fann i rapporten var att syofunktionen är extra viktig i dessa orter. Det handlar om att man ger en bredare bild av hur arbetsmarknaden ser ut än bara på den orten. Det vore jätteintressant att få höra lite grann om syofunktionen från ministern.

Anf. 115 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack för de återkommande frågorna från Lotta Finstorp! Jag tänkte försöka att besvara dem en och en. Jag börjar gärna med det som Lotta Finstorp beskriver som en myt. Jag skriver i svaret att: "Bland annat försämrades yrkes elevernas möjligheter att läsa in högskolebehörighet."

Efter mina väldigt många besök ute i gymnasieskolor och många träffar med gymnasieelever tycker jag att jag har fått det bekräftat att den reform som genomfördes gjorde det avsevärt svårare läsa in högskolebehörighet. Handen på hjärtat, Lotta Finstorp: Det var också ett av syftena med den.

Jag brukar ofta försöka att vara rättvis och framhålla att min företrädare Jan Björklund gjorde en hel del bra saker. Men en sak gjorde han som var ett riktigt problem, och det var att han ständigt och konsekvent marknadsförde yrkesprogrammen som utbildningar för skoltrötta, och det påpekades att alla inte skulle bli akademiker.

Den som följer utvecklingen på gymnasieskolans område kan också lätt se att för de elever som har velat läsa till högskolebehörighetsgivande kurser har det blivit onödigt svårt. De kurserna har oftast hamnat i slutet på dagen, kanske efter många håltimmar. De har ställt till det för elever inte minst på landsbygden, där de är beroende av skolskjuts för att komma till och från skolan.

De förslag som läggs fram i Gymnasieutredningen, som nu är ute på remiss, syftar bland annat till att göra det möjligt inte bara på papperet utan också i praktiken att läsa in högskolebehörighetsgivande kurser.

Jag tror också, efter många samtal med såväl elever och föräldrar som lärare, att själva signalen att yrkesprogrammen inte skulle vara högskoleförberedande har gjort att de kommit att uppfattas som en återvändsgränd. Det är väldigt synd. Yrkesprogrammen har under ett antal år, inte bara i Sverige utan även i andra europeiska länder, kämpat med minskande elevkullar. Vi behöver gemensamt se till att stärka yrkesprogrammen. Detta är ett starkt intresse som borde vara gemensamt för partierna i riksdagen, precis som det är det för arbetsmarknadens parter.

Skälet till att jag tycker att det är otroligt viktigt att stärka yrkesprogrammen är att de är så viktiga för kompetensförsörjningen. De är viktiga för att unga människor ska kunna få jobb och försörja sig – bra jobb som kan leda till jobb utomlands och till egenföretagande. Yrkesprogrammen är dock otroligt viktiga också för den lokala och regionala kompetensförsörjningen. För möjligheten för ett litet företag i en avfolkningsort att överleva är tillgången till välutbildad arbetskraft kanske det allra viktigaste. Det är det som behövs för att man ska kunna leva kvar på orten.

Här har vi alltså ett starkt gemensamt intresse av att verkligen säkerställa att yrkesprogrammen är attraktiva program som lockar stora mängder ungdomar som med dem kan få en god framtid.

Att gymnasieutbildningen har kommit att bli så viktig på svensk arbetsmarknad visar statistiken med all önskvärd tydlighet. Den som inte har en slutförd gymnasieutbildning har en mycket sämre ställning på arbetsmarknaden. Själva poängen med det Volvesteg som Lotta Finstorp tog upp är att det ger en möjlighet för före detta elever att komma tillbaka. De kanske har misslyckats i en tidigare gymnasieutbildning – eller gått en gymnasieutbildning som inte har gett den framtid ungdomen trodde.



Vi är alltså helt överens om hur viktigt det är att gymnasieskolan fungerar för alla och att de som påbörjar gymnasieskolan har god information om vad utbildningen leder till.

Anf. 116 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för en viktig debatt.

Ministern tog upp hur viktigt det är att det finns tillgång till bra kompetens i landsorten. Det är lättare för de företag som finns i storstadsområden; det går inte att komma ifrån. Jag har inte läst den rekryteringsenkät Svenskt Näringsliv gjorde, men där framgick att 60 procent av de tillfrågade företag som försökt rekrytera personer med gymnasial yrkesutbildning möter svårigheter att hitta rätt kompetens. Vet ministern vad det handlar om? Är det för dålig nivå på undervisningen och utbildningen på gymnasiet, eller vad beror detta på? Det vore intressant att få veta mer om det.

När jag är ute på besök i landsorten – och jag bor själv mitt i Sörmland, i landsort – får jag höra att många företag har oerhört svårt att rekrytera inte bara yrkesutbildade från gymnasienivå utan även akademiker. Man har därför försökt med tandemrekryteringar. Många gånger när människor har tagit examen på ett universitet har de nämligen hittat någon att leva med, och då gäller det att båda två får jobb. Det kan vara jättesvårt att pendla. I Sörmland tar det en timme, men det finns ju orter i Sverige som har mycket längre till en större arbetsmarknad. Det gör att många av de större företagen har jätteproblem med att hitta kompetens.

Man kan koppla ihop detta med den interpellationsdebatt jag hade med bostadsministern tidigare. Den handlade om att bygga attraktiva boendemiljöer i landsorten – gärna sjönära. Då kan man nämligen få de kompetenta personerna att flytta ut, eftersom de får attraktiva boendemiljöer. Allt i hop hänger alltså ihop.

Statsministern sa i sitt senaste jultal att statsrådet Shekarabi har fått i uppdrag att säkra hela landets tillgång till grundläggande statlig service. Det handlar om 10 000 arbeten. Då undrar jag: Vad måste göras på gymnasienivå för att vi ska nå det målet? Många handläggare kommer nämligen inte att behöva ha akademisk utbildning, utan det räcker med en bra gymnasial utbildning. Kommer det att behövas lokala program för att stärka detta?

Hur skapas förutsättningar för ungdomar att stanna kvar i landsorten efter avslutad utbildning? Jag tycker att det är ganska sunt att man som ungdom vill flytta iväg, men de får gärna komma tillbaka sedan. Vi säger alltid till våra studenter hemma: Stick iväg, och sedan kommer ni tillbaka!

Behövs det stimulanser för att få kompetens att flytta dit jobben finns? Är det önskvärt att styra ungas gymnasieval utifrån ortens behov av arbetskraft, eller är det inte det? Ofta vill vi ju att våra ungdomar ska vara fritänkande – tänka nytt och stort – men det kanske är så att man behöver styra med lokala program för att få människor att stanna kvar och jobba där.

Jag läste nyligen om Skolverket och det samarbete med Arbetsförmedlingen som erbjuds landets regioner och län mellan 2014 och 2018. Det är en processutbildning på temat skola och arbetsliv som handlar om hur studie- och yrkesvägledning kan integreras i undervisningen som hela skolans

ansvar. Det handlar om att öka kunskapen om hur arbetsmarknaden förändrats och att utveckla samverkan och samproduktion externt med företag, organisationer och offentlig sektor.

I Sörmland är man lyrisk över detta. Det är 130 deltagare från olika skolor, och det är särskilt viktigt för barn och unga som kommer från andra länder – där det i många fall finns en helt annan arbetsmarknad. Jag skulle vilja att ministern sa något om detta. Kan man använda samma modell för gymnasieelever som är nyanlända till Sverige, alltså att man får in mycket mer företagskontakter i gymnasiet?

Anf. 117 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Lotta Finstorp tar upp ett mycket angeläget ämne, nämligen kontakten mellan gymnasieutbildningen och det arbetsliv som finns runt omkring – det arbetsliv gymnasieungdomarna faktiskt utbildar sig för. Inom ramen för den svenska gymnasieskolan finns numera begreppet ”APL” på yrkesprogrammen, det vill säga arbetsplatsförlagt lärande. Det är avsett att vara något vidare än den gamla praktiken; det handlar om ett lärande, och lärandet ska vara knutet till vissa mål som finns till exempel i kursplanen.

Det finns flera skäl till att vi arbetar så mycket med arbetsplatsförlagt lärande i gymnasieskolan, och jag vill gärna redogöra för de olika satsningar som görs för att stärka det arbetsplatsförlagda lärandet. Det finns numera ett statsbidrag som går att söka för att utveckla regionala stödfunktioner för samverkan mellan skola och arbetsliv; jag nämnde det i mitt interpellationssvar. Regeringen har också gett Skolverket i uppdrag att genomföra utbildningar för handledare och stärka kvaliteten i det arbetsplatsförlagda lärandet. Det finns även möjlighet att söka stöd av en nationell APL-utvecklare.

Frågan är varför vi nu satsar så mycket på arbetsplatsförlagt lärande. Svaret är att vi vet att det stärker kvaliteten i utbildningen. Vi vet att det gör ungdomarna bättre rustade att ta de jobb som finns ute på arbetsmarknaden. Vi vet till exempel genom olika studier av såväl IFAU och EU-kommissionen som OECD att de ungdomar som får ett bra arbetsplatsförlagt lärande löper mindre risk för arbetslöshet och har lättare att få sitt första jobb.

När man är ute och träffar ungdomar på yrkesprogrammen säger de nästan alltid att de redan har sommarjobb på det ställe där de haft sin APL. Inte minst visar IFAU att detta är av betydelse för ungdomar som kanske inte har så mycket kontakter med sig hemifrån och att det faktiskt stärker deras möjligheter. Det finns också studier som visar att det finns en stark fördel för de företag som tar emot ungdomar på APL. Dessa företag har lättare att rekrytera, och det går bra för dem också i andra avseenden.

Det är alltså väldigt viktigt att stärka det arbetsplatsförlagda lärandet. Skälet till att vi tycker att det är så viktigt är att vi vill ha en bra samverkan mellan skola och arbetsliv och att vi vill säkerställa att ungdomarnas utbildning håller hög kvalitet. Tyvärr visar ett flertal undersökningar från Skolinspektionen att kvaliteten brister just i det arbetsplatsförlagda lärandet, så här gäller det att vi från statens sida verkligen satsar och bistår huvudmännen i att höja kvaliteten i denna viktiga del av yrkesprogrammen.

Jag vill lägga till ytterligare en aspekt som ställer till det lite när det gäller planeringen för gymnasieskolan. Lotta Finstorp tog upp frågan om

hur viktig den unga människans egen vilja för framtiden är. Vårt system är ju uppbyggt på det fria valet – den unga människan väljer sitt eget gymnasieprogram utefter vilja och förmåga. Ungdomen ska förstås ha tillgång till rikhaltig information och en bra kunskapsgrund via en välfungerande studie- och yrkesvägledning. Men nog är det också viktigt att i ekvationen väga in och se till att ungdomen har bra kunskap inte minst om det regionala behovet av arbetskraft!

För min del är jag väldigt öppen för att stärka möjligheten för utbildningsanordnarna att ta hänsyn till det regionala behovet av kompetensförsörjning. Inte minst gäller det inom vuxenutbildningen där numera det nya regionala yrkesvux stärker möjligheterna att ta hänsyn till de regionala behoven på arbetsmarknaden. Det är en utveckling som jag tror blir mycket gynnsam för både elever och arbetsliv.

Anf. 118 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Vi har samsyn i mycket, men jag tror att det finns en stor utmaning nu framför allt med många nyanlända elever som kommer från andra bakgrunder och inte har kunskap om hur den svenska arbetsmarknaden ser ut.

Att man stärker SYV-funktionen tror jag är oerhört viktigt, kanske framför allt på landsbygden. I den rapport om bruksorter som jag skrev tillsammans med andra såg vi att man i generationer på många platser har arbetat på samma ställe, även om det inte är ett bruk i den bemärkelsen utan den stora industrin. Den industrin kommer förhoppningsvis att behöva arbetskraft framgent, och då måste man också se till att ungdomarna är utbildade för att kunna ta de jobben. Men det kommer också nya arbeten som min generation inte vet ett dugg om. Jag har en son som gör betting för e-sport. Det är någonting som jag över huvud taget inte vet vad det är, men det verkar vara lukrativt.

Jag tror alltså att SYV-funktionen är oerhört viktig. Men det jag tänkte på och som jag inte fick svar på – det är möjligt att ministern inte kan svara på det nu – var det här med Svenskt Näringslivs rekryteringsenkät och varför de inte hittar rätt kompetens. Beror det på kvaliteten på yrkesutbildningen på gymnasiet eller söker unga människor helt enkelt inte?

Ung Företagsamhet vill jag också lyfta fram. Det är ju ett framgångskoncept för att elever ska tänka entreprenöriellt och få insikt i hur det är att driva företag. Det är också en viktig del att ha med sig när man går på gymnasiet. Anser ministern att entreprenörskap bör vara en självklar del i gymnasiet? I dag finns det ju inte överallt.

Anf. 119 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Entreprenörskap ingår i ett flertal av de program som finns på gymnasieskolan, och jag är också mycket positiv till de insatser som görs inom till exempel Ung Företagsamhet.

Vi verkar vara överens om mycket, men en sak som jag tror att vi kommer att diskutera länge framöver är en del av gymnasieskolan som vi knappt har kommit in på. Vi har ju talat om individens, den unga människans, behov av information och kunskap när det gäller att välja rätt på den stora gymnasie marknaden.

Prot. 2016/17:71  
21 februari

-----  
Svar på  
interpellationer

Det finns också, som jag ser det, ett stort behov av att stärka möjligheterna till en planering, inte minst utifrån arbetslivets behov av kompetensförsörjning. Då talar jag om de bekymmer som vi får när vår skola är marknadsstyrd i så oerhört hög grad som den är. Den marknadsstyrningen riskerar att leda till ett överutbud av breda, populära program i starka marknadslägen som ger goda vinster till utbildningsföretagen men som ger ganska svaga utkomster för de elever som går där. De stora förlorarna är de elever som inte går på yrkesprogram som kan leda till jobb och inte minst det lokala och regionala arbetslivet.

Här tycker jag att vi behöver ta ett grepp för att stärka möjligheterna till regional planering, inte minst när det gäller yrkesprogrammen på gymnasieskolan. Bakom det ligger förstås att gymnasieskolan är ruggigt dyr. Gymnasieskolans yrkesprogram kännetecknas av att man har behov av investeringar i maskiner och i form av kontakter och upparbetade kontaktnät med arbetslivet.

Jag tror att det finns, inte minst regionalt, ett stort intresse och ett stort behov av att stärka planeringen av yrkesprogrammen. Till min stora glädje ser jag att det här stora intresset också märks inom ramen för det regionala yrkesvux som regeringen har satsat så stort på i höstbudgeten. Jag hoppas verkligen att det ska kunna leda till att vi får ett lite bättre upparbetat samarbete mellan skola och arbetsliv i syfte att stärka tillgången till kompetent arbetskraft.

Tack så mycket för en trevlig debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

## § 24 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

### Propositioner

2016/17:107 Nya utstationeringsregler

2016/17:109 Förstärkt skydd av kulturgömdom vid väpnad konflikt och under ockupation

2016/17:112 Godstrafikfrågor

2016/17:117 Ombud vid stämma i kollektiva förvaltningsorganisationer

2016/17:119 Ny lag om medling i vissa upphovsrättsstvister och förenklningar i upphovsrättslagen

2016/17:123 Nya regler för europeiska småmål

### Skrivelse

2016/17:110 Riksrevisionens rapport om statens styrning genom riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvården

### Redogörelser

2016/17:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

2016/17:RAR1 Verksamhetsredogörelse Riksdagens arvodesnämnd 2016

2016/17:ÖN1 Verksamhetsredogörelse Riksdagens överklagandenämnd 2016

## § 25 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

*den 17 februari*

### **2016/17:323 Materiel och infrastruktur i försvaret**

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

## § 26 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

*den 17 februari*

### **2016/17:866 Tullens kapacitet att stoppa införseln av illegala vapen**

av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

### **2016/17:867 Den politiska dialogen med Iran**

av *Fredrik Malm* (L)

till statsrådet Ann Linde (S)

### **2016/17:868 Anonyma vittnen**

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

### **2016/17:869 Nationellt centrum för kvinnofrid**

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

### **2016/17:870 Häktet i Halmstad**

av *Hans Hoff* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

### **2016/17:871 Skattereduktion för andelsägd förnybar elproduktion**

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

### **2016/17:872 Anpassad utrustning för de svenska soldaterna i Mali**

av *Lena Asplund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

### **2016/17:873 Bostadsbrist och arbetskraftsbrist**

av *Nooshi Dadgostar* (V)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

Prot. 2016/17:71  
21 februari  
-----

**2016/17:874 Felaktiga uppgifter om rysk närvaro i Karlshamn**  
av *Lena Asplund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

**2016/17:875 Antalet hivsmittade i Europa**

av *Margareta Cederfelt* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

**2016/17:876 Organtransplantationer i Kina**

av *Margareta Cederfelt* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

**2016/17:877 Brist på förvarsplatser**

av *Aron Modig* (KD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2016/17:878 Tjänstepension vid gränspendling**

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

**2016/17:879 Migrationsverkets icke-utnyttjade boendeplatser på asylboenden**

av *Robert Hannah* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2016/17:880 Åldersbedömning av ensamkommande barn och unga**

av *Christina Örnebjär* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2016/17:881 Framtiden för häktet i Halmstad**

av *Larry Söder* (KD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

**2016/17:882 Utrustning till soldater i utlandstjänstgöring**

av *Daniel Bäckström* (C)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

*den 20 februari*

**2016/17:883 Statliga verksamheter och illojala konkurrensmetoder**

av *Margareta Cederfelt* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

**2016/17:884 Alkoholskatt**

av *Amir Adan* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

**2016/17:885 Utrustning för våra soldater**

av *Lotta Olsson* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

**2016/17:886 Uppmärksammas dom från Patent- och marknadsöverdomstolen**

av *Patrik Lundqvist* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2016/17:887 Det dyra bostadsbyggandet i Sverige**

av *Nooshi Dadgostar* (V)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

**2016/17:888 Kompetens i hela landet**

av *Jamal Mouneimne* (S)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

§ 27 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Prot. 2016/17:71  
21 februari  
-----

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

*den 17 februari*

**2016/17:808 Åtgärder för att förhindra bortförande av barn**

av *Tina Ghasemi* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2016/17:811 Biståndsmedel för att stötta CIJA**

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

§ 28 Kammaren åtskildes kl. 20.54.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 13 anf. 42 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 21 anf. 101 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

*/Olof Pilo*

# Innehållsförteckning

<b>§ 1 Justering av protokoll .....</b>	<b>1</b>
<b>§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot.....</b>	<b>1</b>
<b>§ 3 Anmälan om ändrad partibeteckning.....</b>	<b>1</b>
<b>§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövningar .....</b>	<b>2</b>
<b>§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer .....</b>	<b>2</b>
<b>§ 6 Ärende för hänvisning till utskott .....</b>	<b>4</b>
<b>§ 7 Ärenden för bordläggning .....</b>	<b>4</b>
<b>§ 8 Svar på interpellation 2016/17:240 om avvecklingen av sysselsättningsfasen .....</b>	<b>5</b>
Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	5
Anf. 2 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) .....	5
Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	6
Anf. 4 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) .....	7
Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	8
Anf. 6 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) .....	9
Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	9
<b>§ 9 Svar på interpellation 2016/17:241 om Arbetsförmedlingens upphandlingar .....</b>	<b>10</b>
Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	10
Anf. 9 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) .....	10
Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	11
Anf. 11 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) .....	12
Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	13
Anf. 13 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) .....	14
Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	14
<b>§ 10 Svar på interpellation 2016/17:246 om insatser för utrikes födda med låg utbildning .....</b>	<b>15</b>
Anf. 15 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	15
Anf. 16 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) .....	16
Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	17
Anf. 18 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) .....	18
Anf. 19 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	19
Anf. 20 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) .....	19
Anf. 21 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	20



<b>§ 11 Svar på interpellation 2016/17:247 om kontrollregim för arbetslösa och företag .....</b>	<b>21</b>
Anf. 22 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	21
Anf. 23 ALI ESBATI (V).....	22
Anf. 24 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	23
Anf. 25 ALI ESBATI (V).....	24
Anf. 26 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	25
Anf. 27 ALI ESBATI (V).....	26
Anf. 28 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	27
<b>§ 12 Svar på interpellation 2016/17:284 om hamnstrejk i Göteborg trots kollektivavtal .....</b>	<b>28</b>
Anf. 29 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	28
Anf. 30 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) .....	28
Anf. 31 ALI ESBATI (V).....	29
Anf. 32 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	30
Anf. 33 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) .....	31
Anf. 34 ALI ESBATI (V).....	31
Anf. 35 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	32
Anf. 36 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) .....	32
Anf. 37 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	33
<b>§ 13 Svar på interpellationerna 2016/17:308 och 309 om långsiktiga mål i livsmedelsstrategin .....</b>	<b>33</b>
Anf. 38 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	33
Anf. 39 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	34
Anf. 40 STAFFAN DANIELSSON (C).....	35
Anf. 41 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	36
Anf. 42 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	37
Anf. 43 STAFFAN DANIELSSON (C).....	39
Anf. 44 MONICA HAIDER (S).....	39
Anf. 45 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	40
Anf. 46 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	41
Anf. 47 MONICA HAIDER (S).....	42
Anf. 48 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	42
<b>§ 14 Svar på interpellation 2016/17:226 om enkla jobb.....</b>	<b>43</b>
Anf. 49 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) .....	43
Anf. 50 HELENA BOUVENG (M) .....	44
Anf. 51 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) .....	44
Anf. 52 HELENA BOUVENG (M) .....	46
Anf. 53 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) .....	46

Anf. 54 HELENA BOUVENG (M).....	47
Anf. 55 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	48
<b>§ 15 Svar på interpellation 2016/17:233 om Postnord.....</b>	<b>48</b>
Anf. 56 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	48
Anf. 57 ALI ESBATI (V) .....	49
Anf. 58 JONAS SJÖSTEDT (V).....	50
Anf. 59 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	51
(forts.).....	52
<b>Ajournering.....</b>	<b>53</b>
<b>Återupptaget sammanträde.....</b>	<b>53</b>
<b>§ 15 (forts.) Svar på interpellation 2016/17:233 om Postnord.....</b>	<b>53</b>
Anf. 60 ALI ESBATI (V) .....	53
Anf. 61 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	54
Anf. 62 ALI ESBATI (V) .....	55
Anf. 63 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	55
<b>§ 16 Svar på interpellation 2016/17:254 om kvinnors företagande.....</b>	<b>55</b>
Anf. 64 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	55
Anf. 65 HELENA BOUVENG (M).....	56
Anf. 66 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	57
Anf. 67 HELENA BOUVENG (M).....	58
Anf. 68 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	59
Anf. 69 HELENA BOUVENG (M).....	60
Anf. 70 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	61
<b>§ 17 Svar på interpellation 2016/17:280 om Vattenfalls köp av ryskt kärnbränsle .....</b>	<b>61</b>
Anf. 71 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	61
Anf. 72 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) .....	62
Anf. 73 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	63
Anf. 74 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) .....	63
Anf. 75 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	64
Anf. 76 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) .....	65
Anf. 77 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	65
<b>§ 18 Svar på interpellation 2016/17:281 om Lernia och den nya rikssvenskan.....</b>	<b>66</b>
Anf. 78 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	66

Anf. 79	MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	66
Anf. 80	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	67
Anf. 81	MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	68
Anf. 82	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	69
Anf. 83	MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	70
Anf. 84	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	70
<b>§ 19</b>	<b>Svar på interpellation 2016/17:294 om statliga bolag</b>	<b>70</b>
Anf. 85	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	70
Anf. 86	EDWARD RIEDL (M)	71
Anf. 87	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	72
Anf. 88	EDWARD RIEDL (M)	73
Anf. 89	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	74
Anf. 90	EDWARD RIEDL (M)	75
Anf. 91	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	75
<b>§ 20</b>	<b>Svar på interpellation 2016/17:298 om kvinnors arbetsrelaterade sjukfrånvaro</b>	<b>76</b>
Anf. 92	Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	76
Anf. 93	KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	77
Anf. 94	Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	78
Anf. 95	KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	79
Anf. 96	Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	80
Anf. 97	KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	81
Anf. 98	Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	81
<b>§ 21</b>	<b>Svar på interpellation 2016/17:270 om bostäder till nyanlända</b>	<b>82</b>
Anf. 99	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	82
Anf. 100	LOTTA FINSTORP (M)	83
Anf. 101	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	84
Anf. 102	LOTTA FINSTORP (M)	85
Anf. 103	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	86
Anf. 104	LOTTA FINSTORP (M)	86
Anf. 105	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	87
<b>§ 22</b>	<b>Svar på interpellation 2016/17:287 om kopparnätet och nivån för samhällsomfattande tjänster</b>	<b>87</b>
Anf. 106	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	87
Anf. 107	HÅKAN SVENNELING (V)	88
Anf. 108	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	90
Anf. 109	HÅKAN SVENNELING (V)	90
Anf. 110	Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	92

Anf. 111 HÅKAN SVENNELING (V) .....	92
Anf. 112 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP) .....	93
<b>§ 23 Svar på interpellation 2016/17:278 om arbetsmarknaden</b>	
<b>för unga i landsorten .....</b>	<b>93</b>
Anf. 113 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	93
Anf. 114 LOTTA FINSTORP (M).....	94
Anf. 115 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	96
Anf. 116 LOTTA FINSTORP (M).....	97
Anf. 117 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	98
Anf. 118 LOTTA FINSTORP (M).....	99
Anf. 119 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	99
<b>§ 24 Bordläggning.....</b>	<b>100</b>
<b>§ 25 Anmälan om interpellation .....</b>	<b>101</b>
<b>§ 26 Anmälan om frågor för skriftliga svar .....</b>	<b>101</b>
<b>§ 27 Anmälan om skriftliga svar på frågor .....</b>	<b>103</b>
<b>§ 28 Kammaren åtskildes kl. 20.54. ....</b>	<b>103</b>